

Sisällys

13.	Oppiaineet luokilla 1-2.....	2
13.4.1.	ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS	2
13.4.4.	MATEMATIIKKA	16
13.4.5.	YMPÄRISTÖOPPI.....	31
13.4.6.	USKONTO.....	43
13.4.7.	ELÄMÄNKATSOMUSTIETO.....	52
13.4.8.	MUSIIKKI.....	56
13.4.9.	KUVATAIDE.....	62
13.4.10.	KÄSITYÖ.....	70
13.4.11.	LIIKUNTA.....	74
14.	Oppiaineet luokilla 3-6.....	80
14.4.1.	ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS	80
14.4.3.	VIERAAT KIELET	110
14.4.4.	MATEMATIIKKA	125
14.4.5.	YMPÄRISTÖOPPI.....	154
14.4.6.	USKONTO.....	178
14.4.7.	ELÄMÄNKATSOMUSTIETO.....	196
14.4.8.	HISTORIA	205
14.4.9.	YHTEISKUNTAOPPI.....	209
14.4.10.	MUSIIKKI.....	212
14.4.11.	KUVATAIDE	223
14.4.12.	KÄSITYÖ.....	236
14.4.13.	LIIKUNTA.....	244

13.Oppiaineet luokilla 1-2

13.4.1. ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

Äidinkieli ja kirjallisuus 1. lk

Opetuksen tavoite Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus
T1 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	- Oppilas ilmaisee itseään suullisesti ja harjoittelee ympäristöönsä liittyvien asioiden nimeämistä	L1, L2, L3	Hyville taidoille: Oppilas tulee ymmärretyksi.
			Hyväksytylle arvosanalle: Oppilas tulee ymmärretyksi tuen avulla
T2 opastaa oppilasta kehittämään kieltään ja mielikuvitustaan sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojaan tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua erilaisiin ryhmäviestintätilanteisiin ja tutustua niiden käytänteisiin	- Oppilas harjoittelee satujen ja tarinoiden selostamista. - Oppilaan kielellistä tietoisuutta harjoitetaan - Oppilas harjoittelee aktiivista kuuntelua sekä puhutteluun vastaamista. - Oppilas käy keskustelua perustuen omiin kokemuksiin. - Oppilas harjoittelee vuorovaikutusta ja yhteistyötä ryhmässä.	L1, L2, L4, L7	Hyville taidoille: Oppilas osaa odottaa puheenvuoroaan Oppilas osaa kuunnella Oppilas osaa vastata puhutteluun Oppilas osaa selostaa ymmärrettävästi.
			Hyväksytylle arvosanalle: Oppilas osaa vastata puhutteluun Oppilas osaa kuunnella, kun häntä siihen ohjataan
T3 tukea oppilasta vahvistamaan ilmaisurohkeuttaan ja ohjata häntä ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman avulla	- Oppilalle annetaan mahdollisuus vuorovaikutusharjoituksiin esim. draaman avulla. - Oppilaille annetaan mahdollisuus yhdessä käsitellä loruja, tarinoita ja satuja draaman ja roolileikkien avulla.	L1, L2, L4, L7	Hyville taidoille: Oppilas osaa ilmaista itseään sanallisesti ja sanattomasti Oppilas osoittaa huomaavaisuutta.

			Hyväksytylle arvosanalle: Oppilas osaa ilmaista itseään suullisesti.
Opetuksen tavoite Tekstien tulkitseminen	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus
T5 ohjata ja innostaa oppilasta lukutaidon oppimisessa ja tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas oppii yhteyden äänen ja kirjaimen välillä (foneemigrafeemi). - Oppilas leikkii kielileikkejä, jossa keskitytään äänteisiin, tavuihin, sanoihin ja lauseisiin. - Oppilas oppii lukemaan sanoja ja lyhyitä tekstejä. - Oppilas harjoittaa lukutaitoaan ja tutustuu eri lukustrategioihin. 	L1, L4, L5	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas lukee lyhyitä tekstejä.</p> <p>Oppilas osaa lukea usein toistuvia sanoja sujuvasti. Oppilas ymmärtää lyhyitä kirjoitettuja ohjeita.</p>
			<p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <p>Oppilas osaa ääntää yhteen helppoja sanoja.</p> <p>Oppilas lukee tuttuja sanoja.</p> <p>Oppilas lukee helppoja lauseita.</p>
T6 ohjata oppilasta käsittelemään monimuotoisia tekstejä	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas työskentelee kuvien, helppojen tarinoiden, satujen, runojen ja asiatekstien kanssa. - Oppilas tutustuu peruskäsitteisiin, kuten päähenkilö, paikka, aika ja tapahtumien kulku kertovissa teksteissä. 	L1, L2, L4	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas osaa selostaa lyhyitä tarinoita ja osaa vastata kysymyksiin lyhyestä luetusta tekstistä.</p> <p>Oppilas osaa tunnistaa eri genrejä, esim. runo, tarina, asiateksti.</p>
			<p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <p>Oppilas osaa vastata kysymyksiin lyhyestä luetusta tekstistä.</p>

<p>T8 kannustaa oppilasta kiinnostumaan (lasten)kirjallisuudesta, luoda myönteisiä lukukokemuksia ja herättää kiinnostusta ja intoa lukemiseen ja oppimiseen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas kuuntelee ääneen lukua ja lukee hiljaa. - Oppilas lukee kirjallisuutta itselleen sopivalla tasolla. - Oppilaalle annetaan mahdollisuus saada myönteisiä lukukokemuksia. 	<p>L2, L4</p>	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas osaa kuunnella keskittyneesti ääneen lukua.</p> <p>Oppilas osaa opastuksen avulla valita sopivan tason kirjallisuutta.</p> <hr/> <p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <p>Oppilas kuuntelee ääneen lukua.</p>
--	---	---------------	---

Opetuksen tavoite Tekstien tuottaminen	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus
T9 rohkaista ja innostaa oppilasta kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan kokemuksiaan puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilasta innostetaan kertomaan ja ilmaisemaan mielipiteitään sekä kuvaamaan kokemuksiaan. - Oppilas harjoittelee tekstien tuottamista perustuen omiin ajatuksiin ja kokemuksiin sekä mielikuvitukseen ja sisäisiin kuviin, sekä yksin että yhdessä. - Oppilalle annetaan mahdollisuus luoda tarinoita, joissa on kuvia - Oppilas tutustuu tarinoiden rakenteisiin. 	L1, L4, L5, L7	Hyville taidoille: Oppilas osaa luoda tarinan.
T10 ohjata oppilasta tuottamaan yksinkertaisia kertovia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilalle annetaan mahdollisuus luoda tarinoita, joissa on kuvia - Oppilas tutustuu tarinoiden rakenteisiin. 	L2, L4, L5	Hyväksytylle arvosanalle: Oppilas osaa tuetusti luoda tekstin.
T11 opastaa oppilasta harjaannuttamaan käsin kirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas harjoittelee painokirjaimien (isoja ja pieniä kirjaimia) kirjoittamista käsin. - Oppilas harjoittelee näppäimistön käyttöä. - Oppilas harjoittelee sanavälin jättämistä sanojen väliin, lauseiden aloittamista isolla kirjaimella ja lopettamista pisteellä. - Oppilas harjoittelee nimen kirjoittamista isolla alkukirjaimella. 	L1, L4, L5	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas osaa kirjoittaa sanoja äänteittäin sekä lyhyitä lauseita käsin ja tietokoneella.</p> <p>Oppilas on tietoinen siitä, milloin isoja kirjaimia ja pisteitä käytetään. Oppilas osaa jättää väliä sanojen väliin.</p> <hr/> <p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <p>Oppilas osaa kirjoittaa sanoja äänteittäin käsin ja tietokoneella.</p> <p>Oppilas osaa jättää väliä sanojen väliin.</p>

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus
<p>Kielen kirjallisuuden ja kulttuurin</p> <p>T12 kannustaa oppilasta kehittämään kielitietoisuuttaan ja kielen peruskäsitteiden tuntemusta sekä ohjata tekemään havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilaan kielitietoisuutta vahvistetaan puhutun kielen ja kielen peruskäsitteiden kokeilujen kautta. - Oppilas lukee ja kuuntelee kirjoitettuja tekstejä. 	L2, L4	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas tunnistaa puhe- ja kirjakielen eroja.</p>
<p>T13 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan lapsille suunnattua kirjallisuutta ja valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa, kehittämään lukuharrastustaan</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas lukee, kuuntelee, keskustelee ja pohtii erilaisia tekstejä, kuten satuja, tarinoita, runoja ja sarjoja. - Oppilas tutustuu tunnettuihin lastenkirjailijoihin. - Oppilas tutustuu koulukirjastoon. 	L2, L3, L4	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas osaa nimetä muutaman tunnetun lastenkirjailijan. Oppilas tuntee kirjaston käytöstavat.</p> <hr/> <p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <p>Oppilas osaa nimetä jonkun tunnetun lastenkirjailijan.</p>
<p>T14 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä kulttuurista moninaisuutta, tutustuttaa joihinkin lastenkulttuurin muotoihin</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas tutustuu lasten kulttuuritarjontaan lähialueella ja erilaisiin kulttuuri- ja juhlaperinteisiin. 	L2, L4	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas osaa pohtia eri kulttuureja ja kieliä.</p>

Äidinkieli ja kirjallisuus 2. lk

Opetuksen tavoite Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus
T1 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	- Oppilas ilmaisee itseään suullisesti ja harjoittelee ympäristöönsä liittyvien asioiden nimeämistä.	L1, L2, L3	Hyville taidoille: Oppilas tulee ymmärretyksi eri tilanteissa.
			Hyväksytylle arvosanalle: Oppilas tulee ymmärretyksi tuen avulla.

<p>T2 opastaa oppilasta kehittämään kieltään ja mielikuvitustaan sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojaan tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua erilaisiin ryhmäviestintätilanteisiin ja tutustua niiden käytänteisiin</p>	<p>- Oppilas harjoittelee kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja eri tarkoituksissa.</p> <p>- Oppilas harjoittelee vuorovaikutusta oppilasryhmässä.</p>	<p>L1, L2, L7</p>	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas osaa kuunnella, kysyä, vastata ja kertoa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.</p>
<p>T3 tukea oppilasta vahvistamaan ilmaisurohkeuttaan ja ohjata häntä ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman avulla</p>	<p>- Oppilas harjoittelee tapahtumien kertomista loogisesti.</p> <p>- Oppilaille annetaan mahdollisuus käsitellä yhdessä vuorovaikutusharjoitusten, draaman ja rooli- ja teatterileikkien lastenkirjallisuutta, asiatekstejä, mediatekstejä ja pelejä.</p>	<p>L1, L2, L7</p>	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas osaa kertoa loogisesti tapahtumien kulkua. Oppilas osaa ilmaista itseään sekä sanallisesti että sanattomasti.</p> <p>Oppilas osaa viestiä huomaavaisella tavalla.</p>
<p>T4 ohjata oppilasta rakentamaan viestijäkuvaansa ja ymmärtämään, että ihmiset viestivät eri tavoin</p>		<p>L1, L2, L7</p>	<p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <p>Oppilas kertoo loogisesti tapahtumien kulkua tuen avulla.</p> <p>Oppilas osaa ilmaista itseään sanallisesti ja/tai sanattomasti.</p>

Opetuksen tavoite Tekstien tulkitseminen	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus
T5 ohjata ja innostaa oppilasta lukutaidon oppimisessa ja tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa sekä auttaa häntä tarkkailemaan omaa lukemistaan	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas vahvistaa luetun ymmärtämisen taitojaan, sekä lukusujuvuutta, käyttäen hyväkseen eri lukustrategioita. - Oppilas työskentelee kuvien, tarinoiden, satujen, runojen, helppojen asiatekstien ja erilaisten mediatekstien parissa. - Oppilas tutustuu otsikon, tekstin ja kuvan yhteyteen. 	L1, L4, L5	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas osaa lukea sujuvasti ja ymmärtää erilaisia lyhyitä tekstejä.</p>
			<p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <p>Oppilas osaa lukea ja ymmärtää muutamia erilaisia lyhyitä tekstejä.</p>

<p>T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan monimuotoisten tekstien merkityksiä ja rakenteita sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan tekstien tarkastelun yhteydessä</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas keskustelee lukukokemuksia. - Oppilas harjoittelee tekstin selostamista omin sanoin. - Oppilas pohtii tekstien sisältöä, sanavalintaa ja sanojen tarkoitusta sekä laajentaa sanastoaan. - Oppilas työskentelee kuvien, tarinoiden, satujen, runojen, helppojen asiatekstien ja erilaisten mediatekstien parissa. - Oppilas tutustuu erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa, varsinkin kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä. - Oppilas harjoittelee ymmärtämään tarinan peruskäsitteitä; päähenkilö, paikka, aika ja tapahtumien kulku. - Oppilas saa mahdollisuuden tarkkailla ja tulkita montaa erilaista tekstiä ympäristössä ja miettiä niiden tarkoituksia ja rakenteita. 	<p>L1, L2, L4</p>	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas voi tulkita tekstin sisällön.</p> <p>Oppilas osaa selostaa tekstin ymmärrettävästi ja tiivistää keskeisimmän (päähenkilö, paikka, aika ja tapahtumien kulku).</p> <hr/> <p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <p>Oppilas osaa tuen avulla selostaa tekstin ja tiivistää keskeisimmän (päähenkilö, paikka, aika ja tapahtumien kulku).</p>
<p>T7 ohjata oppilasta hakemaan tietoa eri tavoin</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas harjoittelee tiedonhakua tekemällä havaintoja ympäristöstään, analysoimalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä ja kertoo muille havainnoistaan. - Oppilas pitää lyhyitä tiivistelmiä kirjoista. - Oppilas saa mahdollisuuden käyttää eri medioita (kuvasityksiä, draamaa, piirustus, elokuvia) tekstien tulkkauksessa ja käsittelyssä. - Oppilas valitsee ja lukee sopivan tasoisia kirjoja. 	<p>L1, L4, L5</p>	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas osaa poimia faktaa annetusta tekstistä.</p> <hr/> <p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <p>Oppilas osaa tuella löytää faktaa annetusta tekstistä.</p>
<p>T8 kannustaa oppilasta kiinnostumaan (lasten)kirjallisuudesta, luoda myönteisiä lukukokemuksia ja herättää kiinnostusta ja intoa lukemiseen ja oppimiseen</p>		<p>L2, L4, L5</p>	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas voi keskitetysti kuunnella ääneen lukua. Oppilas osaa valita sopivan tason kirjallisuutta.</p> <hr/> <p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <p>Oppilas voi kuunnella ääneen lukua.</p>

Opetuksen tavoite Tekstien tuottaminen	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus
T9 rohkaista ja innostaa oppilasta kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan kokemuksiaan puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla	- Oppilasta innostetaan kertomaan ja ilmaisemaan mielipiteitään ja kuvaamaan kokemuksiaan. - Oppilas harjoittelee tekstien tuottamista perustuen omiin ajatuksiin, kokemuksiin, havaintoihin sekä mielikuvitukseensa ja sisäisiin kuviinsa, sekä yksin että yhdessä.	L1, L4, L5, L7	Hyville taidoille: Oppilas osaa luoda yksinkertaisia tarinoita, kuvauksia ja muita tekstejä.
T10 ohjata oppilasta tuottamaan yksinkertaisia kertovia, kuvaavia ja muita tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä		L2, L4, L5	Hyväksytylle arvosanalle: Oppilas osaa luoda yksinkertaisia tarinoita.

<p>T11 opastaa oppilasta harjaannuttamaan käsin kirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä ohjata oppilasta vähitellen tekstien suunnitteluun ja rakentamiseen sekä tuntemaan oikeinkirjoituksen perusasioita ja kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas kehittää kirjoitustaitoaan sekä käsin että digitaalisesti. - Oppilas oppii olennaisia kirjoitussääntöjä (sanavälit, lauseet, eri välimerkkien käyttöä, ison kirjaimen käyttö lauseen alussa ja nimen alussa) - Oppilas harjoittelee oikeinkirjoitustaan lukemisen avulla sekä harjoitusten avulla, jotka kehittävät fonologista tietoisuutta - Oppilas harjoittelee tavaamista sekä äänenmukaisia ja äänenvastaisia usein toistuvien sanojen kirjoittamista. - Oppilas käyttää tekstimaisia ja kielellisiä piirteitä, jotka ovat tyypillisiä tarinoille (aika, paikka ja rakenne). 	<p>L1, L4, L5</p>	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas osaa kirjoittaa kokonaisia lauseita isolla alkukirjaimella ja pisteellä lopussa, sekä käsin että tietokoneella.</p> <p>Oppilas osaa tavata äänenvastaisia usein toistuvia sanoja.</p> <hr/> <p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <p>Oppilas osaa jättää välin sanojen väliin. Oppilas ymmärtää, että lauseet kirjoitetaan isolla alkukirjaimella.</p> <p>Oppilas merkitsee ja pisteet lauseen loppuun sekä käsin että tietokoneella.</p> <p>Oppilas osaa tavata äänenmukaisia sanoja.</p>
--	--	-------------------	--

Opetuksen tavoite Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus
T12 kannustaa oppilasta kehittämään kielitietoisuuttaan ja kielen peruskäsitteiden tuntemusta sekä ohjata tekemään havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä sekä auttaa huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten käyttäytymiseen	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilaan kielitietoisuutta vahvistetaan puhutun kielen ja kielen peruskäsitteiden kokeilujen kautta. - Oppilas harjoittaa kielitajuaan. - Oppilas lukee ja kuuntelee kirjoitettuja tekstejä, kirjallisuutta ja tutustuu lastenkulttuuriin - Oppilas tarkkailee puhekieltä sen eri muodoissa ja pohtii miten kielenkäyttö vaikuttaa ympäristöön. 	L2, L4, L7	Hyville taidoille: Oppilas tunnistaa puhe- ja kirjakielen eroja.
T13 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan lapsille suunnattua kirjallisuutta ja valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa, kehittämään lukuharrastustaan sekä ohjata oppilasta kirjaston käyttöön	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas lukee, kuuntelee, keskustelee ja työstää monia erilaisia tekstejä, kuten satuja, tarinoita, runoja, sarjoja ja toisenlaista kirjallisuutta useassa eri mediassa. - Oppilas käyttää koulukirjastoa. - Oppilas tutustuu paikalliseen kirjastoon ja sen käyttöön. 	L2, L3, L4	Hyville taidoille: Oppilas osaa nimetä muutaman tunnetun lastenkirjailijan. Oppilas tuntee kirjaston käytöstavat. Oppilas osaa valita sopivan tason kirjallisuutta. <hr/> Hyväksytylle arvosanalle: Oppilas osaa nimetä jonkun tunnetun lastenkirjailijan.

<p>T14 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä kulttuurista moninaisuutta, tutustuttaa joihinkin lastenkulttuurin muotoihin ja innostaa niiden käyttäjäksi sekä kannustaa tuottamaan omaa kulttuuria yhdessä muiden kanssa</p>	<ul style="list-style-type: none">- Oppilas tutustuu lasten kulttuuritarjontaan lähialueella ja erilaisiin kulttuuri- ja juhlaperinteisiin.- Oppilas työskentelee luovasti yhdessä eri kulttuurisissa ilmaisumuodoissa.	<p>L2, L4, L7</p>	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas osaa harkita omaa kielellistä ja kulttuurista identiteettiään.</p>
--	--	-------------------	---

13.4.4. MATEMATIIKKA

Matematiikka 1. lk

Opetuksen tavoite Merkitys, arvot ja asenteet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille	
T1 tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä	L1, L3, L5	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.	
Opetuksen tavoite Työskentelyn taidot	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	
T2 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa	-laskea kappalemääriä kuvassa -nähdä yhtälöitä ja erilaisuuksia -ymmärtää kaavoja ja muotoja - tehdä havaintoja ympäristöstä- löytää yhtäläisyyksiä - tehdä vertailuja - erotella, järjestellä, ryhmitellä	L4	
T3 kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tietojen ja viestintäteknologiaa hyödyntäen	-käyttää konkreettisia materiaaleja mallintamaan ja selittämään matemaattisia käsitteitä - rakentaa/jäljentää kuvioita - tehdä laskukuvia tai laskutarinoita	L2, L4, L5	

	- käyttää digitaalisia välineitä ratkaisujen esittämiseen, esim. erilaiset piirto-ohjelmat, matikkasovellukset		
T4 ohjata oppilasta kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan	<ul style="list-style-type: none"> - luoda lukujonoja - arvioida pituutta - luoda omia kuvioita - jatkaa kuviota 	L1, L4, L6	

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet			
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja	<ul style="list-style-type: none"> - lukea ja kirjoittaa numeroita, lukuja ja merkkejä -ymmärretään numeron ja lukumäärän vastaavuus - merkit plus, miinus, yhtäsuuruus, erisuuruus, suurempi kuin, pienempi kuin 	L1, L4	<p>Hyville taidoille</p> <ul style="list-style-type: none"> - numerot - lukea ja kirjoittaa luvut 0-20 - käyttää yhteenlaskun, vähennyslaskun merkkejä sekä yhtäsuuruusmerkkiä - vertaa lukuja - käyttää suurempi kuin ja pienempi kuin- merkkejä: > ja < <p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <ul style="list-style-type: none"> - numerot

	<ul style="list-style-type: none"> - käsitteet yhteenlasku, laskea yhteen, vähennyslasku, vähentää - käsitteet yhtä monta, enemmän, vähemmän, eniten, vähiten - vertailu, esim. suurin ja pienin - sanat ennen, jälkeen ja välillä 		<ul style="list-style-type: none"> - lukea ja kirjoittaa luvut 0-20 - käyttää yhteenlaskun, vähennyslaskun merkkejä sekä yhtäsuuruusmerkkiä - vertaa lukuja
<p>T6 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä</p>	<ul style="list-style-type: none"> - keskeinen lukualue 0-20 - lukujen rakenne 0-100 - nähdä yhtäläisyyksiä määrän, lukunimien ja numeromerkintöjen välillä - arvioida ja laskea määrää - vertailla ja järjestää lukuja, sanoa ja kirjoittaa lukuloru - lukujen jako kymmeneen asti - kymppiparit - kymmenjärjestelmä: ykköset, kymmenet, sadat - käyttää lukusuoraa - kirjoittaa lukujonoja - parilliset ja parittomat luvut 	L1, L4	<p>Hyville taidoille</p> <ul style="list-style-type: none"> - näyttää kappalemääräkonkreettisella materiaalilla - lukuloru eteenpäin 0-20 - lukuloru taaksepäin 10-0 - lukulorun osia - kymppiparit konkreettisesti - jakaa lukuja lukualueella 0-20 - jatkaa lukujonoa - päätellä, jos luku on pariton tai parillinen <p>Hyväksytyille arvosanalle:</p>

			<ul style="list-style-type: none"> - näyttää kappalemäärä konkreettisella materiaalilla - lukuloru eteenpäin 0-20 - lukuloru taaksepäin 10-0 - lukulorun osia - jakaa lukuja lukualueella 0-9 - kymppiparit konkreettisesti
T7 perehdyttää oppilasta peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin	<ul style="list-style-type: none"> - näyttää laskutoimitus konkreettisilla materiaaleilla - yhteenlasku ja vähennyslasku sekä laskutapojen välinen yhteys - yhteenlasku ja vähennyslasku kymmenlukujen ylityksellä lukualueella 0-20 - jakaa lukuja/helpot yhtälöt, esim. $5 + _ = 6$ 	L1, L4	<p>Hyville taidoille:</p> <ul style="list-style-type: none"> - laskea yhteen ja vähentää lukualueen 0-20 sisällä - hallita lukualuetta 0-20, myös kymmenlukujen ylitystä yhteenlaskussa ja vähennyslaskussa - kirjoittaa yhteenlaskuja ja vähennyslaskuja annetuilla luvuilla, esim. 10, 8 ja 2
			<p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <ul style="list-style-type: none"> - laskea yhteen ja vähentää lukualueen 0-20 sisällä
T8 ohjata oppilasta kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla	<ul style="list-style-type: none"> - päässälasku, eri strategiat - tehdä lasku sanallisesti, kuva, suullisesti tai kirjallisesti 	L1, L4	<p>Hyville taidoille:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opastuksella kertoa sanallinen lasku lukualueella 0-5

<p>lukuilla ja käyttämään erilaisia päässälaskustrategioita</p>			<ul style="list-style-type: none">- luoda sanallinen lasku- soveltaa päässälaskun strategioita <p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <ul style="list-style-type: none">- opastuksella kertoa sanallinen lasku lukualueella 0-5
---	--	--	--

Opetuksen tavoite Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus
T9 tutustuttaa oppilas geometriisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia	<ul style="list-style-type: none"> - tutkia muotoja ja kuvioita ympäristössä - tunnistaa ja rakentaa kolmiulotteisia kappaleita esim. palikoilla - tutustuu geometriisiin kappaleihin: pallo, sylinteri, suorakulmainen särmiö kuutio, kartio ja pyramidi - tutustuu tasogeometriisiin kappaleihin: suorakulmio, neliö, kolmio ja ympyrä - sijaintisanoja: päällä, alla, takana, edessä, välissä - suunnat: eteenpäin, taaksepäin, sivulle, ylös, alas 	L1, L4, L5	<p>Hyville taidoille:</p> <ul style="list-style-type: none"> - järjestää geometriset kappaleet ja kuviot ominaisuuksien mukaan - löytää geometrisia muotoja tasokuvioissa ja geometrisissa kappaleissa - ymmärtää ja käyttää sanoja, jotka määrittävät paikan ja suunnan <p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <ul style="list-style-type: none"> - järjestää geometriset kappaleet ja kuviot ominaisuuksien mukaan - ymmärtää sanoja, jotka määrittävät paikan ja suunnan
T10 ohjata oppilasta ymmärtämään mittaamisen periaate	<ul style="list-style-type: none"> - pituus: metri ja senttimetri - mittaa janoja viivaimella - arvioida pituutta 	L1, L4	<p>Hyville taidoille:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lukea tasatunteja analogisesta kellosta

	<ul style="list-style-type: none"> - vertailla pituutta - massa: kilogramma - tilavuus: litra ja desilitra - aika: tunnit ja minuutit, lukea ja piirtää tasa- ja puolituntien kellonajat - analoginen ja digitaalinen kello - tutustua erilaisiin mittausvälineisiin 		<ul style="list-style-type: none"> - mitata viivaimella kokonaisia senttimetrejä - erottaa tärkeimmät suureet: pituus, massa, tilavuus ja aika sekä yhdistää mittayksiköt oikeaan suureeseen <p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lukea tasatunteja analogisesta kellosta
T11 tutustuttaa oppilas taulukoihin ja diagrammeihin	<ul style="list-style-type: none"> - helpot taulukot - lukea pylväsdiagrammeja ja itse esittää pylväsdiagrammin tiedot 	L4, L5	<p>Hyville taidoille:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lukea helppo pylväsdiagrammi
T12 harjaannuttaa oppilasta laatimaan vaiheittaisia toimintaohjeita ja toimimaan ohjeen mukaan	<ul style="list-style-type: none"> - seurata suullista ohjetta - ratkaista järjestys annetussa tilanteessa: ensin, sitten, viimeiseksi - käyttää järjestyslukuja 	L1, L2, L4, L5	<p>Hyville taidoille:</p> <ul style="list-style-type: none"> -seurata helppoa ohjetta vaiheineen

Matematiikka 2. lk

Opetuksen tavoite Merkitys, arvot ja asenteet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus
T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta	L1, L3, L5	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Opetuksen tavoite Työskentelyn taidot	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen
T2 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa	<ul style="list-style-type: none">- nähdä yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia- käsittää kuvioita ja muotoja- tehdä havaintoja ympäristössä- löytää yhdistelmiä- tehdä vertailuja- erotella, järjestellä, ryhmitellä- ratkaista päättelytehtäviä- hahmottaa säännöllisyyttä- luetella lukuja eteenpäin ja taaksepäin	L4
T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa	<ul style="list-style-type: none">- kirjoittaa/kertoa omia laskutarinoita- käyttää konkreettista materiaalia näyttämään ja selittämään matemaattisia käsitteitä	L2, L4, L5

	<ul style="list-style-type: none"> - piirtää kuva lausekkeesta - kirjoittaa lausekkeitä - tehdä johtopäätöksiä - käyttää digitaalisia välineitä esittääkseen ratkaisuja, esim. erilaiset piirto-ohjelmat, matikkasovellukset 	
T4 ohjata oppilasta kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan	<ul style="list-style-type: none"> - kirjoittaa lukujonoja - lisätä ja vähentää luvuilla 2, 3, 4, 5, 10, 100 - arvioida pituutta, aikaa, massaa ja tilavuutta - luoda omia kuvioita - jatkaa annettua kuviota - hahmotella kuvion osia 	L1, L4, L6

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus
Opetuksen tavoite			
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja	<ul style="list-style-type: none"> - yhteenlasku: summa - vähennyslasku: erotus - kertolaskun ja jakolaskun merkit 	L1, L4	<p>Hyville taidoille:</p> <ul style="list-style-type: none"> - käyttää kertolaskun merkkejä

	<ul style="list-style-type: none"> - kertolasku: tekijä, tulo - jakolasku: jaettava, jakaja, osamäärä - näyttää laskutoimitus konkreettisella materiaalilla ja kuvilla 		<ul style="list-style-type: none"> - näyttää annettu konkreettisella materiaalilla - piirtää kuva annetusta lausekkeesta
			<p>Hyväksytyille arvosanalle</p> <ul style="list-style-type: none"> - käyttää kertolaskun merkkiä - näyttää annettu lauseke konkreettisella materiaalilla
<p>T6 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä</p>	<ul style="list-style-type: none"> - keskeinen lukualue 0-100 - lukujen rakenne 0-1000 - kirjoittaa lukujonoja ja käyttää lukusuoraa - päättää lukujen suuruusjärjestys ja vertailla lukuja - puolet ja kaksinkertaisesti - käyttää järjestyslukuja - tunnistaa parilliset ja parittomat luvut 	<p>L1, L4</p>	<p>Hyville taidoille:</p> <p>näyttää kappalemäärää konkreettisella materiaalilla sekä ymmärtää kymmenjärjestelmän; ykköset, kymmenet</p> <ul style="list-style-type: none"> - lukuloru eteenpäin 0-100 - lukuloru taaksepäin 20-0 - lukulorun osia - verrata lukuja ja lukujen sijoittaminen lukusuoralle - näyttää ja kuvata kymmenjärjestelmärakennetta

	<ul style="list-style-type: none"> - helpot murtoluvut konkreettisella materiaalilla, esim. puolikas, kolmasosa, neljäsosa 		<ul style="list-style-type: none"> - käyttää järjestyslukuja esim. päivämäärissä - kaksinkertaistaa lukua ja luvun puolittaminen Hyväksytylle arvosanalle: - näyttää kappalemäärää konkreettisella materiaalilla sekä ymmärtää kymmenjärjestelmän; ykköset, kymmenet - lukuloru eteenpäin 0-100 - lukuloru taaksepäin 20-0 - lukuloron osia
<p>T7 perehdyttää oppilasta peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin</p>	<ul style="list-style-type: none"> - yhteenlasku ja vähennyslasku kymmenlukujen ylityksellä lukualueella 0–100 - soveltaa yhteenlaskua ja vähennyslaskua - vähennyslaskun tarkistus - kertolasku, kertotaulut 0-5, 10 - piirtää kuva kertolaskulle - kertolaskun soveltaminen - käyttää vaihdannaisuutta yhteenlaskussa ja kertolaskussa 	L1, L4	<p>Hyville taidoille:</p> <ul style="list-style-type: none"> - laskea yhteen ja vähentää konkreettisen materiaalin avulla lukualueella 0-100 - jakaa luvut 0-100 - tehdä laskelmia kymmenlukujen ylityksellä lukualueella 0-20 - piirtää kuva kertolaskuille, kertotaulut 0-5 - yhteenlaskun, vähennyslaskun ja kertolaskun soveltaminen <ul style="list-style-type: none"> - kertotaulut 0-5 ja 10 - jakolasku konkreettisella materiaalilla

	<ul style="list-style-type: none"> -jakolasku, sisältö- ja ositusjako konkreettisella materiaalilla - euron ja sentin käyttö - arvioida ja verrata hintoja 		<p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <ul style="list-style-type: none"> - laskea yhteen ja vähentää konkreettisen materiaalin avulla lukualueella 0-100 - jakaa luvut 0-100 - tehdä laskelmia kymmenlukujen ylityksellä lukualueella 0-20 - piirtää kuva kertolaskuille, kertotaulut 0-5 - kertotaulut 1, 2, 5 ja 10
T8 ohjata oppilasta kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisia päässäälaskustrategioita	<ul style="list-style-type: none"> - laskutaitojen soveltaminen ympäristön tilanteisiin - päässäälasku ja päässäälaskun strategiat - laskustrategian kuvaaminen 	L1, L4	<p>Hyville taidoille:</p> <ul style="list-style-type: none"> - päässäälasku laskualueella 0-20 - etsiä vaihtoehtoisia tapoja päässäälaskulle <p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <ul style="list-style-type: none"> - päässäälasku laskualueella 0-20

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus
T9 tutustuttaa oppilas geometrisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia	<ul style="list-style-type: none"> - kolmiulotteisten kappaleiden kuvantaminen ruutujärjestelmässä - hahmotella esineitä eri suunnista 	L1, L4, L5	<p>Hyville taidoille:</p> <ul style="list-style-type: none"> - löytää yhteisiä ominaisuuksia tavallisimmissa geometrisissa kappaleissa ja muodoissa

	<ul style="list-style-type: none"> - piirtää tasogeometrisia kuvioita viivainta käyttäen - luokitella ja nimetä geometrisia kappaleita: pallo, sylinteri, suorakulmainen särmiö, kuutio, kartio ja pyramidi - luokitella ja nimetä tasogeometrisia kappaleita: suorakulmio, neliö, vinoneliö, kolmio ja ympyrä - tutustua nimityksiin sivupinta, kulma, reuna, pohja, kärki ja kulma - helpot heijastukset ja suurennukset/pienennykset - löytää symmetria 		<ul style="list-style-type: none"> - piirtää linja viivaimella - luokitella ja nimetä geometrisia kappaleita ja muotoja - löytää kuvan symmetria <p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <ul style="list-style-type: none"> - löytää yhteisiä ominaisuuksia tavallisimmissa geometrisissa kappaleissa ja muodoissa <ul style="list-style-type: none"> - piirtää linja viivaimella
T10 ohjata oppilasta ymmärtämään mittaamisen periaate	<ul style="list-style-type: none"> - pinta-ala: arvio ja vertailu ruutujen avulla - aika: kalenteri - aika: analoginen ja digitaalinen aika - aika: varttia yli/ennen, 5 minuutin tarkkuus - lukea ja näyttää kellonaikoja - laskea ja arvioida aikaa - hinta: euro ja sentti 	L1, L4	<p>Hyville taidoille:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lukea tasatunteja ja puolitunteja analogisesta kellosta - käyttää euroja ja senttejä helppoissa hintalaskuissa - mitata jana viivaimella kokonaisilla senttimetreillä

	<ul style="list-style-type: none"> - pituus: yksiköt metri, senttimetri, millimetri - mittaa ja piirtää suoria viivaimella - käsite ympärysmitta - massa: yksiköt kilogramma ja gramma - tilavuus: yksiköt litra ja desilitra - valita sopiva mittayksikkö ja tehdä helppoja yksikkömuunnoksia - käyttää eri mittausvälineitä - arvioida ja vertailla mittayksikköjä 		<ul style="list-style-type: none"> - järjestellä hahmoja suuruusjärjestykseen ruutujen avulla - ratkaista yksinkertaisia sanallisia tehtäviä, joihin sisältyy mittayksikköjä - käsitellä eri mittausvälineitä - arvioida pituutta ja tilavuutta -vertailla esineen massaa annettuun painoon <p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nimetä tasatunteja ja puolitunteja analogisesta kellosta - käyttää euroja ja senttejä helppoissa hintalaskuissa - mitata jana viivaimella kokonaisilla senttimetreillä
T11 tutustuttaa oppilas taulukoihin ja diagrammeihin	<ul style="list-style-type: none"> - etsiä, kerätä ja kirjata tietoa - lukea ja piirtää pylväsdiagrammeja - päättely taulukon avulla - yhdistelmien löytäminen taulukon avulla 	L4, L5	<p>Hyville taidoille:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lukea helppo pylväsdiagrammi - piirtää helppo pylväsdiagrammi <p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lukea helppo pylväsdiagrammi
T12 harjaannuttaa oppilasta laatimaan vaihteittaisia	<ul style="list-style-type: none"> - ilmoittaa paikka ja suunta ruudutuksessa 	L1, L2, L4, L5	<p>Hyville taidoille:</p> <ul style="list-style-type: none"> - seurata helppoa ohjetta vaiheineen

toimintaohjeita ja toimimaan ohjeen mukaan	- käyttää symboleja - havaita järjestys, toistoja ja säännönmukaisuuksia sekä löytää vaihtoehtoja		- selittää kuvion sijainti ruudukossa - löytää toistoja kuviossa Hyväksytylle arvosanalle: - seurata helppoa ohjetta vaiheineen
--	--	--	---

13.4.5. YMPÄRISTÖOPPI

Ympäristöoppi 1. lk

Opetuksen tavoite Merkitys, arvot ja asenteet	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
<p>T1 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia toteuttaa luontaista uteliaisuuttaan ja auttaa oppilasta kokemaan ympäristöopin asiat merkityksellisiksi itselleen</p>	<p><u>Liikenneturvallisuus</u></p> <p>Liikenneturvallisuuden perustaitoja Keskeiset liikennemerkkit (esim. liikennekävely)</p> <p><u>Kunnioitusta ja huomaavaisuutta</u></p> <p>Itseään ja muita kohtaan</p> <p>Fyysisen integriteetin kunnioittaminen, kiusaamisen estäminen</p> <hr/> <p>Oppilas tutustuu eri opiskelutekniikkoihin</p> <p>Oppilas harjoittelee omien tavoitteiden asettamista</p> <p><u>Ympäristönsuojelu</u></p> <p>Toisten tavaroiden kunnioittaminen</p>		<p>Oppilas osaa ohjatusti muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä.</p> <p>Oppilas osaa ohjatusti tutkia, toimia, tarkkailla ja huomata,</p> <p>Oppilas osaa ohjatusti löytää tietoa ja dokumentoida sitä eri tavoin.</p> <p>Oppilas käyttää oikeita käsitteitä eri ilmiöiden kuvaamisessa.</p>
<p>T2 kannustaa oppilasta iloitsemaan ympäristöopin oppimisesta, omasta osaamisesta ja uusista haasteista sekä harjoittelemaan pitkäjänteistä työskentelyä</p>	<p>Lähiympäristön kunnioittaminen (mm. turvallinen liikkuminen)</p>	L1, L6	
<p>T3 tukea oppilaan ympäristöherkkyyden kehittymistä ja ohjata oppilasta toimimaan kestäväällä tavalla lähiympäristössä ja kouluyhteisössä</p>	<p>Oppilas harjoittelee lähiympäristön tutkimista sekä turvallista toimimista ja liikkumista lähiympäristössä</p>	L3, L7	

Opetuksen tavoite	Oppilas harjoittelee tarkkailua ja havaitsemista	
Tutkimisen ja toimimisen taidot	Oppilas harjoittelee ryhmätyöskentelyä	
T4 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään lähiympäristössään	Oppilas harjoittelee kysymysten esittämistä	L3
T5 kannustaa oppilasta ihmettelemään ja kyselemään sekä käyttämään yhteisiä pohdintoja pienten tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana	<u>Luonnonilmiöt</u> Sade, lumi ja jää Veden kiertokulku	L1, L7
T6 ohjata oppilasta tekemään havaintoja ja kokeiluja koulussa ja lähiympäristössä eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä esittelemään tuloksiaan eri tavoin	Ilma Pieniä kokeiluja yllä olevien aihepiirien käsittelyjen yhteydessä	L1, L4
T7 ohjata oppilasta kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan monipuolisesti eliöitä, elinympäristöjä, ilmiöitä,	Ukkonen <u>Elävä ja eloton luonto</u>	L1, L4
materiaaleja ja tilanteita sekä nimeämään niitä T8 opastaa oppilasta toimimaan turvallisesti, noudattamaan annettuja ohjeita ja hahmottamaan niiden perusteluita	Luokittelu	L3

<p>T9 ohjata oppilasta tutustumaan monipuolisesti arjen teknologiaan sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään, rakentamaan ja luomaan uutta yhdessä toimien</p>	<p>Elämän perusedellytyksiä – ravinto, vesi, ilma, lämpö ja huolenpito</p> <p><u>Luonnollinen ja rakennettu ympäristö</u></p> <p>Luonnollisen ympäristön esimerkkejä (metsä, niitty, ranta jne.)</p>	<p>L3, L1</p>	
<p>T10 ohjata oppilasta harjoittelemaan ryhmässä toimimisen taitoja ja tunnetaitoja sekä vahvistamaan itsensä ja muiden arvostamista</p>	<p>Rakennetun ympäristön esimerkkejä (rakennuksia, puistoja, veistoksia jne.)</p> <p><u>Kasvit, eläimet ja sienet elinympäristössään</u></p> <p>Tavallisimpien organismien tunnistaminen</p> <p>Pieniä kokeiluja ja kasvien viljely</p>	<p>L2, L3</p>	
<p>T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimisessa sekä havaintojen taltioimisessa ja esittämisessä</p>	<p><u>Yksinkertaiset rakenteet</u></p> <p>Arkitekniikka</p> <p>Huomioida liikettä ja miettiä syitä, miksi liike muuttuu (esim. miten pallon saa pyörimään)</p> <p><u>Aika</u></p> <p>Kello</p> <p>Vuodenajat</p> <p>Päivä ja yö</p>	<p>L5, L4</p>	

Opetuksen tavoite Tiedot ja ymmärrys	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T12 ohjata oppilasta jäsentämään ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla	<p>Käsitteitä ympäristöopin eri aihepiireissä:</p> <p>Oppilas harjoittelee käsitteiden käyttöä</p> <p>Oppilas harjoittelee ympäristöä kuvaavien mallien ja kuvien tulkitsemista</p> <p>Oppilas harjoittelee mielipiteiden ilmaisemista ja perustelua</p> <p>Oppilas pohtii terveyttä ja terveellisiä tapoja</p>	L1	Oppilas osaa ohjatusti liittää käsitteet loogisella tavalla.
T13 ohjata oppilasta ymmärtämään yksinkertaisia kuvia, malleja ja karttoja ympäristön kuvaajina	<p><u>Minä ja muut</u></p> <p>Perushygienia</p> <p>Sairauksien ehkäiseminen</p>	L4, L1	Oppilas osaa ohjatusti tulkita eri malleja ja kuvia.
T14 rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään ja harjoittelemaan näkemystensä perustelemista	<p>Kyky suoriutua arkitilanteissa</p> <p>Tunnetaidot: Oppilaat miettivät, mikä tekee ihmisen onnelliseksi ja saa hyvälle tuulelle. Oppilaat kehittävät yhdessä päivärutiineja koulussa ajatellen terveyttä, hyvinvointia ja oppimista (esim. draaman kautta)</p>	L2, L4	Oppilas osaa ilmaista itseään ja perustella mielipiteitään.

<p>T15 ohjata oppilasta pohtimaan kasvua ja kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia tukevia tekijöitä sekä elämän perusedellytyksiä</p>	<p>Psyykkisen hyvinvoinnin edistäminen</p> <p>Säännöt ja rutiinit</p>	<p>L3</p>	<p>Oppilas osaa selittää mitä terveys ja terveelliset tavat merkitsevät</p>
--	---	-----------	---

Ympäristöoppi 2. lk

Opetuksen tavoite Merkitys, arvot ja asenteet	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8
T1 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia toteuttaa luontaista uteliaisuuttaan ja auttaa oppilasta kokemaan ympäristöopin asiat merkitykselliseksi itselleen	<u>Liikenneturva ja paloturva</u> <u>Kunnioitusta ja huomaavaisuutta</u> Oppilas tutustuu eri opiskelutekniikoihin		
T2 kannustaa oppilasta iloitsemaan ympäristöopin oppimisesta, omasta osaamisesta ja uusista haasteista sekä harjoittelemaan pitkäjänteistä työskentelyä	Oppilas harjoittelee omien tavoitteiden asettamista <u>Ruoan alkuperä ja tuotanto</u>	L1, L6	
T3 tukea oppilaan ympäristöherkkyyden kehittymistä ja ohjata oppilasta toimimaan kestäväällä tavalla lähiympäristössä ja kouluyhteisössä	Ravinnontuotanto <u>Ympäristönsuojelu</u>	L3, L7	Oppilas osaa ohjatusti muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä.
Opetuksen tavoite Tutkimisen ja toimimisen taidot	Kierrätyksen peruskäsitteet Jätteiden lajittelu/jätehuolto		Oppilas osaa ohjatusti tutkia, toimia, tarkkailla ja huomata.
T4 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään lähiympäristössään	Oppilas harjoittelee lähiympäristön tutkimista sekä turvallista toimimista ja liikkumista lähiympäristössä	L3	Oppilas osaa ohjatusti löytää tietoa ja dokumentoida sitä eri tavoin.
T5 kannustaa oppilasta ihmettelemään ja kyselemään sekä käyttämään yhteisiä pohdintoja pienten tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana	Oppilas harjoittelee tarkkailua ja havainnoimista Oppilas harjoittelee ryhmätyöskentelyä Oppilas harjoittelee kysymysten esittämistä	L1, L7	Oppilas käyttää oikeita käsitteitä eri ilmiöiden kuvaamisessa.
T6 ohjata oppilasta tekemään havaintoja ja kokeiluja koulussa ja lähiympäristössä eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä esittelemään tuloksiaan eri tavoin	<u>Luonnonilmiöt</u> Juomaveden alkuperä	L1, L4	

<p>T7 ohjata oppilasta kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan monipuolisesti eliöitä, elinympäristöjä, ilmiöitä, materiaaleja ja tilanteita sekä nimeämään niitä</p>	<p><u>Ihmiskeho</u> Aistit</p>	<p>L1, L4</p>
<p>T8 opastaa oppilasta toimimaan turvallisesti, noudattamaan annettuja ohjeita ja hahmottamaan niiden perusteluita</p>	<p>Aistien suojaaminen Ruumiin osat Elintoiminto Elämän kulku (kasvu ja kehitys pääpiirteittäin) <u>Aurinko</u> Elämän edellytyksiä <u>Tutkimusvälineet</u> Tutkimusvälineiden käyttö (esim. suurennuslasi, lämpömittari, kello ja mittanauha)</p>	<p>L3</p>
<p>T9 ohjata oppilasta tutustumaan monipuolisesti arjen teknologiaan sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään, rakentamaan ja luomaan uutta yhdessä toimien</p>	<p>Elämän perusedellytyksiä – ravinto, vesi, ilma, lämpö ja huolenpito <u>Luonnollinen ja rakennettu ympäristö</u> Luonnollisen ympäristön esimerkkejä (metsä, niitty, ranta jne.)</p>	<p>L3, L1</p>
<p>T10 ohjata oppilasta harjoittelemaan ryhmässä toimimisen taitoja ja tunnetaitoja sekä vahvistamaan itsensä ja muiden arvostamista</p>	<p>Rakennetun ympäristön esimerkkejä (rakennuksia, puistoja, veistoksia jne.)</p>	<p>L2, L3</p>

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimisessa sekä havaintojen taltioimisessa ja esittämisessä

Kasvit, eläimet ja sienet elinympäristössään

Tavallisimpien organismien tunnistaminen Pieniä kokeiluja ja kasvien viljely

Yksinkertaiset rakenteet

Arkitekniikka

Huomioida liikettä ja mieltä syitä, miksi liike muuttuu (esim. miten pallon saa pyörimään)

Aika

Kello Vuodenajat

Päivä ja yö

L5, L4

Opetuksen tavoite Tiedot ja ymmärrys	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T12 ohjata oppilasta jäsentämään ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla	<p>Käsitteitä</p> <p>käsitellään eri aihepiirien sisällä</p> <p>Oppilas harjoittelee käsitteiden käyttöä</p> <p><u>Oma kotiseutu</u></p> <p><u>Kartta</u></p> <p>Neljä ilmansuuntaa</p> <p>Olennainen karttatuntemus</p> <p>Pihakartta tunnetusta alueesta</p> <p>Oppilas harjoittelee mallien ja kuvien tulkitsemista</p> <p>Oppilas harjoittelee mielipiteiden ilmaisemista ja perustelua</p>	L1	Oppilas osaa ohjatusti liittää käsitteitä loogisella tavalla.
T13 ohjata oppilasta ymmärtämään yksinkertaisia kuvia, malleja ja karttoja ympäristön kuvaajina	<p><u>Minä ja muut</u></p> <p>Perushygienia</p> <p>Sairauksien ehkäiseminen</p>	L4, L1	Oppilas osaa ohjatusti tulkita eri malleja ja kuvia.
T14 rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään ja harjoittelemaan näkemystensä perustelemista	<p>Psyykkisen hyvinvoinnin edistäminen</p> <p>Tunnetaitoja: Oppilaat osallistuu hyvinvoinnin edistämiseen lähimmässä ympäristössä ja koulussa sekä</p>	L2, L4	Oppilas osaa ilmaista itseään ja perustella mielipiteitään.

T15 ohjata oppilasta pohtimaan kasvua ja kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia tukevia tekijöitä sekä elämän perusedellytyksiä

mieltii, minkälaisia vaikutuksia omalla käyttäytymisellä on itselle, muille ihmisille sekä lähimmille.

Ensiapu

L3

Oppilas osaa selittää mitä terveys ja terveelliset tavat merkitsevät.

13.4.6 USKONTO

Evangelisluterilainen uskonto 1. lk

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa	- Oppilas tutustuu oman perheen ja lähiympäristön tarinoihin, uskontoihin ja elämäntapoihin	L2, L4,	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä ilmiöitä, jotka koskevat elämäntapomusta perheessä ja lähiympäristössä
T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin	-Oppilas tutustuu kristinuskoon ja seurakuntaan liittyviin keskeisiin käsitteisiin ja symboleihin -Oppilas tutustuu kirkkovuoden tärkeimpiin juhliin, niihin liittyviin perinteisiin ja Raamatun kertomuksiin	L1, L2, L7	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä ilmiöitä, jotka koskevat elämäntapomusta lähiympäristössään
T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenvuoroon, juhliin ja tapoihin	- Oppilas tutustuu kirkkovuoteen ja lapsuuteen liittyviin virsiin ja musiikkiin		
T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin	- Oppilas tutustuu kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä oleviin uskontoihin sekä niiden keskeisiin juhliin ja tapoihin	L2, L3, L7	Oppilas tunnistaa maailmanuskontoja ja niiden tapoja juhlia.
T5 Rohkaista ilmaisemaan tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan			Oppilas osaa työskennellä ryhmässä

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

Oppilas tutustuu ihmisen elämänkysymyksiin liittyviin teemoihin: teot ja niihin liittyvät seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, vastuu luonnosta, lasten oikeudet, erilaisuuden hyväksyminen, elämän kunnioittaminen.

Oppilas harjoittelee mielipiteen esittämistä, perustelemista sekä toisen kuuntelua.

Oppilas hyväksyy erilaisuutta ja osaa kuunnella muita.

Oppilas ymmärtää tekojensa seuraukset.

Evangelisluterilainen uskonto 2. lk

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa	- Oppilas tutustuu kristinuskoon ja seurakuntaan liittyviin keskeisiin käsitteisiin ja symboleihin.	L1, L2, L4, L7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä käsitteistä ja symboleista kristinuskossa. Oppilas tietää Raamatun merkityksen kristinuskon pyhänä kirjana ja lähteenä. Oppilas osaa kertoa keskeisimmistä tapahtumista Jeesuksen elämässä.
T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin	-Oppilas tutustuu Raamattuun kristinuskon pyhänä kirjana sekä joihinkin Raamatun kertomuksiin.		
T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenvuorokiertoon, juhliin ja tapoihin	-Oppilas tutustuu kirkkovuoden keskeisimpiin juhliin. -Oppilas tutustuu kirkkovuoden juhliin liittyviin perinteisiin. -Oppilas tutustuu kirkkovuoteen ja lapsuuteen liittyviin virsiin ja musiikkiin. - Elämän pyhät kristinuskossa, painotuksena vihkiminen ja hautajaiset - Virret ja musiikki, jotka liittyvät kirkkovuoteen ja lapsuuteen		

<p>T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin</p>	<p>-Oppilas tutustuu Suomessa esiintyviin uskontoihin ja niiden keskeisiin pyhiin ja tapoihin.</p> <p>-Oppilas tutustuu kristinuskon monimuotoisuuteen (katolilaisuus, luterilaisuus ja ortodoksisuus) ja uskonnottomuuteen.</p>	<p>L2, L3, L7</p>	<p>Oppilas osaa nimetä eri uskontoja ja kristillisiä kirkkoja Suomessa.</p>
<p>T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan</p>	<p>- Oppilaita kannustetaan tunnistamaan ja ilmaisemaan omia tunteitaan ja eläytymään toisten tilanteeseen ja ymmärtämään erilaisuutta.</p>	<p>L1, L2, L3, L5, L6, L7</p>	<p>Oppilas osaa työskennellä ryhmässä, ilmaista ajatuksiaan ja tunteitaan.</p>
<p>T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia</p>	<p>-Opetuksessa käsitellään elämän ja ihmisarvon arvostamisen merkitystä sekä lasten oikeuksia YK:n sopimuksen mukaan, lapsen oikeuksiin ja merkitykseen.</p>		<p>Hän ymmärtää mielipiteiden ja näkemysten moninaisuutta ja osaa kuunnella muita.</p> <p>Oppilas ymmärtää tekojensa seuraukset.</p>
<p>T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta</p>			
<p>T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä</p>	<p>- Oppilas pohtii omia tekojaan, niiden seurauksia sekä vastuuta muista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta</p> <p>-Oppilas harjoittelee mielipiteen esittämistä, perustelemista ja toisen kuuntelua.</p>		

Ortodoksinen uskonto 1. lk

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa.	Olen ortodoksinen, miten se näkyy perheessäni? Muita perheitä, yleiskirkollisia perheitä	L2, L4	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä ilmiöitä, jotka koskevat elämäntavasta perheessä ja lähiympäristössä.
T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin	Kirkko, seurakunta ja työntekijät Ikonit (Kristuksesta ja Jumalansyntyjästä) Risti, ristinmerkki ja kolminaisuus Suojelusenkeli ja taivaalliset esirukoilijat Ylösnousemus ja rakkaus Raamatun luomiskertomus Pääsiäisen merkitys ja paasto	L1	Osoittaa yleisimmät käsitteet ja tietää, että Kristus on olennaisin omassa uskonossa.

<p>T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin</p>	<p>Kirkkovuoden alku, joulupaasto, Kristuksen syntymä, Suuri paasto, Palmusunnuntai, Pääsiäinen ja pääsiäistöpari.</p> <p>Juhlaonnittelu: Monia armorikkaita vuosia</p> <p>Kaste, mirhavoitelu, rippi ja ehtoollinen. Herran rukous</p> <p>Muita koulussa vietettäviä juhlia, sekä uskonnollisia että perinteisiä.</p>	<p>L2, L7</p>	<p>Tietää, miksi joulua ja pääsiäistä vietetään.</p> <p>Tuntee rukouksen Isä meidän.</p>
<p>T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin</p>	<p>Tekee koulussa yhteistyötä toisen ryhmän kanssa, jolla toinen katsomus. Kertoo muille esim. Palmusunnuntain pajunoksista, ja kuuntelee heidän kertomuksistaan jostain omasta juhlasta.</p>	<p>L2, L3, L7</p>	<p>Tietää jotain juhlasta tai juhlapyhästä muusta perinteestä kuin ortodoksisesta.</p>
<p>T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan</p>	<p>Elämän ja ihmisarvon kunnioituksen tarkoitus sekä lasten oikeudet YK:n sopimuksen mukaan. Tunnistaa ja ilmaisee omia tunteitaan ja eläytyy toisten tilanteeseen ja hyväksyy erilaisuuksia.</p> <p>Harkitsee omia tekojaan ja niiden seurauksia, sekä vastuuta muista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta.</p> <p>Laupias samarialainen.</p> <p>Menetetty poika.</p>	<p>L2, L6, L7</p>	<p>Osallistuu keskusteluihin. Näyttää kunnioitusta toisinajatteleville ja harkitsee omien tekojen seurauksia.</p> <p>Osaa mainita jotain, mistä on kiitollinen ja jotain mistä haluaa ottaa vastuuta. Kuuntelee muiden mielipiteitä ja perustelee omiaan. Kysyy ja kommentoi huomaavaisesti.</p>

Ortodoksinen uskonto 2. lk

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa	Kuulun kirkkoon ja seurakuntaan. Kirkkovuoden suuria juhlia ja ortodoksiset perinteet kotona.	L2, L4	Tuntee isoimmat kristilliset juhlat ja tietää miten niitä vietetään.
T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin	Palestiina ja Jerusalemi Neitsyt Maria: Jumalanäiti, Jumalansynnyttäjä Kristilliset symbolit: kala, leipä ja viini. Hyvä paimen ja kadonnut lammas. Ikonit ihmisistä ja tapahtumista. Raamattu: 12-vuotias Jeesus temppelissä Jeesus kutsuu opetuslapset, Jeesuksen ihmeet, Jeesuksen vertaukset, Antakaa lasten tulla minun luo.	L1	Osoittaa esimerkkejä kristillisistä tai ortodoksisista käsitteistä, juhlista ja symboleista, jotka ovat esiintyneet kotona tai opetuksessa.

<p>T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin</p>	<p>Neitsyt Marian synty, pyhä Nikolaos, Lasarus, ehtoollinen perustetaan.</p> <p>Marian ilmestys, Helatorstai, Neitseen Marian kuolon uneen nukkuminen</p> <p>Rukoukset Taivaallinen kuningas ja Herran rukous.</p> <p>Pääsiäistropari, Monia armorikkaita vuosia.</p> <p>Vanha ja Uusi testamentti, evankeliumit.</p> <p>Kodinpyhitys, kiitosrukouspalvelus.</p> <p>Seurakuntatoimintaa lapsille.</p>	<p>L2, L7</p>	<p>Tuntee pääpiirteet Neitsyt Marian elämässä ja Raamatun jakautuminen VT:iin ja UT:iin.</p>
--	--	---------------	--

<p>T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhla-perinteisiin</p>	<p>Tekee koulussa yhteistyötä toisen ryhmän kanssa, jolla toinen katsomus. Kertoo muille esim. nimipäiväjuhlamisesta, ja kuuntelee heidän kertomuksistaan jostain omasta juhlasta.</p>	<p>L2, L3, L7</p>	<p>Tietää jotain juhlasta tai juhlapyhästä muusta perinteestä kuin ortodoksisesta.</p>
<p>T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan</p>	<p>Harjoittelee oman mielipiteensä ilmaisemista, esim. kommentoimalla raamatullisia kertomuksia.</p>	<p>L2, L6, L7</p>	<p>Osallistuu keskusteluihin</p>

<p>Opetuksen tavoite</p>	<p>Keskeiset sisältöalueet</p>	<p>Osaaminen</p>	<p>Osaamisen kuvaus hyville taidoille</p>
--------------------------	--------------------------------	------------------	---

<p>T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia</p>	<p>Elämän ja ihmisarvon kunnioituksen tarkoitus sekä lasten oikeudet YK:n sopimuksen mukaan. Tunnistaa ja ilmaisee omia tunteitaan ja eläytyy toisten tilanteeseen ja hyväksyy erilaisuuksia. Harkitsee omia tekojaan ja niiden seurauksia, sekä vastuuta muista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta.</p>	<p>L2, L6, L7</p>	<p>Osallistuu keskusteluihin. Näyttää kunnioitusta toisinajatteleville ja harkitsee omien tekojen seurauksia.</p>
<p>T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta</p>	<p>Pyhä Nikolaos. ”Minun oli nälkä, ja te annoitte minulle ruokaa...”</p>		<p>Osaa mainita jotain, mistä on kiitollinen ja jotain, mistä haluaa ottaa vastuuta.</p>
<p>T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä</p>			<p>Kuuntelee muiden mielipiteitä ja perustelee omiaan. Kysyy ja kommentoi kunnioittavasti.</p>

13.4.7 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

Elämäkatsomustieto 1. lk

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T1 ohjata oppilasta kuuntelemaan toisten oppilaiden mielipiteitä ja ajattelua		L1, L2, L4	Oppilas kuuntelee muita ja esittää kysymyksiä
T4 edistää oppilaan taitoa tehdä kysymyksiä ja esittää perusteltuja väitteitä			
		L1, L2, L7	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T7 opastaa oppilasta tuntemaan lähiympäristön tapakulttuureja			
T5 ohjata oppilasta tunnistamaan kokemiensa arkipäiväisten tilanteiden syitä ja seurauksia sekä eettisiä ulottuvuuksia	Oppilaat tutkivat sääntöjen, luottamuksen, rehellisyyden ja vilpittömyyden tarkoitusta eri arkitilanteissa omassa elämässään.	L1, L3, L4	Oppilas osaa nimetä ilmiöitä, jotka koskevat elämäkatsomusta omassa perheessään.
T6 rohkaista oppilasta pohtimaan oikean ja väärän eroa sekä hyvyttä	Tutkitaan yhdessä, mitä ystävyys sisältää ja tarkoittaa lapsen elämässä.	L1, L3, L7	
T8 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisten yhteiselämän perusteita	Oppilaat tutustuvat eri tapoihin elää lähiympäristössä.	L2, L3, L7	Oppilaat tietävät eri tapoja elää lähiympäristössään. Oppilaat ymmärtävät tekojensa seuraukset.
T9 ohjata oppilasta kunnioittamaan ja arvostamaan omaa ympäristöään ja luontoa	Oppilaat pohtivat yhdessä positiivisia elämyksiä luonnossa.		

Elämäkatsomustieto 2. lk

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T1 ohjata oppilasta kuuntelemaan toisten oppilaiden mielipiteitä ja ajattelua	Oppilaat harjoittelevat keskustelutaitoja oppimalla kuuntelemaan muita kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää ilmaisua.	L1, L2, L4	Oppilas osaa kuunnella muita ja arvostaa omia ja muiden ajatuksia. Oppilas osaa esittää kysymyksiä ja hänellä on perustaitoja perustella omia väitteitään. Oppilas osaa työskennellä ryhmässä.
T3 ohjata oppilasta arvostamaan omaa ja muiden ajattelua		L1, L2, L7	
T4 edistää oppilaan taitoa tehdä kysymyksiä ja esittää perusteltuja väitteitä		L1, L2, L7	
T2 rohkaista oppilasta ilmaisemaan omaa ajatteluaan ja tunteitaan eri tavoin	Pohditaan kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan yhdessä erilaisia elämäntapoja.	L1, L2, L7	Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja tunteitaan sekä hyväksyä erilaisuutta.
T7 opastaa oppilasta tuntemaan lähiympäristön tapakulttuureja	Oppilaat pohtivat eri tapoja elää lähiympäristössä.	L2, L4	
T5 ohjata oppilasta tunnistamaan kokemiensa arkipäiväisten tilanteiden syitä ja seurauksia sekä eettisiä ulottuvuuksia	Oppilaat tutkivat yhdessä elämisen perusteita, kuten esimerkiksi sääntöjen, luottamuksen, rehellisyyden ja vilpittömyyden tarkoitusta eri arkitilanteissa. Oppilaat harjoittelevat konfliktinratkaisua. He tutustuvat alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan eri yhteiskunnissa.	L1, L3, L4	Oppilas tunnistaa ja nimeää ilmiöitä, jotka koskevat elämäkatsomusta lähiympäristössään Oppilas osaa antaa esimerkkejä eri tarinoista maailman synnystä.
T6 rohkaista oppilasta pohtimaan oikean ja väärän eroa sekä hyvyyttä	Oppilaat pohtivat yhdessä hyvän toiminnan, oikean ja väärän sekä niiden erottelun tarkoitusta ja ihmisen hyvyyttä.	L1, L3, L7	
T8 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisten yhteiselämän perusteita	Oppilaat tutkivat eri elämäntapoja maailmassa ja pohtivat samalla elämän katoavaisuutta. Yhdessä syvennyttään tarinoinhin maailman synnystä.	L2, L3, L7	

<p>T9 ohjata oppilasta kunnioittamaan ja arvostamaan omaa ympäristöään ja luontoa</p>	<p>Oppilaat tutkivat omaa lähiympäristöään ja tarkastellaan miten omat valinnat ja teot vaikuttavat ympäristöön. Oppilaat yrittävät löytää merkityksellisiä elämyksiä, jotka kuuluvat luonnon kanssa yhteen.</p>	<p>L3, L5, L7</p>	<p>Oppilas osaa harkita omien valintojen ja tekojen seurauksia.</p>
---	--	-----------------------	---

13.4.8 MUSIIKKI

Musiikki 1.lk

Opetuksen tavoite Osallisuus	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T1 ohjata oppilasta toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä oppilaan myönteistä minäkuvaan rakentaen	Oppilasta ohjataan työskentelemään ja toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä ja työskentelee kannustamaan me-henkeä. Oppilaalle tarjotaan turvallinen ja positiivinen ympäristö, joka kannustaa oppilaan osallistumista ja rohkeutta.	L1, L2, L4, L6, L7	Oppilas näyttää kiinnostusta musiikkia ja ryhmätyöskentelyä kohtaan. Oppilas osallistuu yhteismusisointiin ja ryhmätyöskentelyyn.
Opetuksen tavoite Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön sekä laulamaan ja soittamaan ryhmän jäsenenä	Oppilasta rohkaistaan uskaltaa laulaa ja soittaa. Opetuksen tulee sisältää erilaista musiikkia. Opettaja ohjastaa oppilasta soittamaan jotain rytmisointia.	L1, L2, L4, L6	Oppilas osallistuu aktiivisesti lauluun ja soittamiseen.
T3 kannustaa oppilasta tekemään havaintoja musiikissa. Tarjota oppilaalle kokemuksia ja ohjata aktiiviseen kuunteluun ääniympäristöissä, ääni, musiikki ja musiikkikäsitteitä liikkumisen ja kuuntelun kautta.	Oppilas tutustuu (musiikin) peruskäsitteisiin esim. musisoimisen, kuuntelun, liikkumisen, keskustelun ja piirtämisen kautta. Oppilas kuuntelee ja luo ääniympäristöjä.	L1, L2, L4,	Oppilas osaa ilmaista kuunteluelämystään sanallisesti ja kokonaisilmäilyä keinoin.

T4 antaa tilaa oppilaiden omille musiikillisille ideoille ja improvisoinnille sekä ohjaa heitä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai muita kokonaisuuksia käyttäen äänellisiä, liikunnallisia, kuvallisia, teknologisia tai muita ilmaisukeinoja	Oppilasta ohjataan luomaan pienehköjä säveliä tai muita kokonaisuuksia käyttämällä esim. improvisaatioleikkejä, ääntä, liikkeitä, kuvia ja teknologiaa.	L1, L4, L5, L6	Oppilas on luova.
Opetuksen tavoite Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T5 innostaa oppilasta tutustumaan musiikilliseen kulttuuriperintönsä leikkien, laulaen ja liikkuen sekä nauttimaan musiikin esteettisestä, kulttuurisesta ja historiallisesta monimuotoisuudesta. Luoda avoimuutta kulttuurien kesken musiikkiopetuksne kautta.	Oppilas harjoittelee lastenlauluja, leikkejä, loruja ja liikkeitä. Oppilas tutustuu musikaaliseen kulttuuriperintöön, kuten omaan elinympäristöön sekä koulun kulttuuriin, jota voidaan liittää toisien aineiden vuosiluokkasisältöön. Opetuksessa voidaan hyödyntää taide- ja kulttuurilaitosten ja muiden yhteistyökumppanien tarjoamia mahdollisuuksia.	L1, L2, L3, L4, L7	Oppilas osallistuu aktiivisesti opetukseen.
Opetuksen tavoite Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T6 ohjata oppilasta toimimaan vastuullisesti musisoinnissa	Opettaja ohjaa oppilasta musiikkisalin varusteiden tarkoituksenmukaiseen ja vastuulliseen käyttöön.	L3, L7	Oppilas käyttäytyy vastuullisesti musiikkitiloissa.

Opetuksen tavoite Oppimaan oppiminen musiikissa	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T7 rohkaista uteliaisuuteen ja positiiviseen asenteeseen musiikkia ja luomista kohtaan. Opetuksessa painotetaan harjoittelun tarkoitusta (T8).	Oppilas oppii musiikki musiikkileikkien kautta. Oppilas oppii musiikkia kertauksen kautta. Opettaja kannustaa oppilasta uteliaisuuteen ja positiiviseen asenteeseen.	L1, L6	Oppilas osoittaa uteliaisuutta ja positiivista asennetta musiikkia ja luomista kohtaan.
T8 tarjota oppilaille kokemuksia tavoitteiden asettamisen ja yhteisen harjoittelun merkityksestä musiikin oppimisessa	Oppilasta ohjataan asettaa tavoitteita ja niiden toteuttamisessa.	L1	Oppilas näyttää sinnikkyyttä musiikkiprosessissa.

Musiikki 2. lk

Opetuksen tavoite Osallisuus	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T1 ohjata oppilasta toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä oppilaan myönteistä minäkuvaa rakentaen	Oppilasta ohjataan työskentelemään ja toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä ja työskentelee kannustamaan me-henkeä. Oppilalle tarjotaan turvallinen ja positiivinen ympäristö, joka kannustaa oppilaan positiivista minäkuvaa, osallistumista ja rohkeutta.	L2, L7	Oppilas uskaltaa laulaa ja osallistuu Oppilas osaa työskennellä ryhmässä. Oppilas asennoituu myönteisesti
Opetuksen tavoite Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön sekä laulamaan ja soittamaan ryhmän jäsenenä	Oppilasta ohjataan rytmisoittimien soittamiseen sekä laulamaan ja soittamaan ryhmän jäsenenä. Oppilalle annetaan mahdollisuus luoda helppoja liikkeitä ja tansseja. Oppilasta ohjataan äänenkäyttöön laulu- ja hengitysharjoitusten kautta. Oppilas harjoittelee kaanonlaulua.	L1, L2, L4	Oppilas laulaa ja soittaa ohjeiden mukaisesti ryhmässä. Oppilas on luova.

<p>T3 kannustaa oppilasta kokemaan ja hahmottamaan ääniympäristöä, ääntä, musiikkia ja musiikkikäsitteitä liikkuen ja kuunnellen</p>	<p>Oppilas tutustuu musiikin peruskäsitteisiin. Oppilas kuuntelee ja luo ääniympäristöjä. Oppilalle annetaan mahdollisuus kuulla eri musiikkilajeja ja liikkua eri musiikkilajiin.</p> <p>Materiaali saa mielellään myös liittyä ajankohtaiseen sisältöön muissa aineissa.</p>	<p>L1, L4</p>	<p>Oppilas tunnistaa ja ymmärtää musiikin peruskäsitteitä.</p> <p>Oppilas osaa ilmaista kuulijaelämystään esim. liikkumisen, keskustelun, musisoinnin ja/tai kuvataiteen kautta.</p>
<p>T4 antaa tilaa oppilaiden omille musiikillisille ideoille ja improvisoinnille sekä ohjaa heitä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai muita kokonaisuuksia käyttäen äänellisiä, liikkunnallisia, kuvallisia, teknologisia tai muita ilmaisukeinoja</p>	<p>Oppilas improvisoi soittimella, laululla, äänellä ja liikkumisella. Teknologiaa käytetään opetuksessa.</p>	<p>L5, L6</p>	<p>Oppilas osoittaa toiminnallaan kiinnostusta luomiseen.</p>
<p>Opetuksen tavoite</p> <p>Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito</p>	<p>Keskeiset sisältöalueet</p>	<p>Osaaminen</p>	<p>Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla</p>
<p>T5 innostaa oppilasta tutustumaan musiikilliseen kulttuuriperintönsä leikkien, laulaen ja liikkuen sekä nauttimaan musiikin esteettisestä, kulttuurisesta ja historiallisesta monimuotoisuudesta. Luoda avoimuutta kulttuurien kesken musiikkiopetuksen kautta.</p>	<p>Oppilas harjoittelee lastenlauluja, leikkejä, loruja ja liikkeitä. Oppilas tutustuu musikaaliseen kulttuuriperintöön, kuten omaan elinympäristöön sekä koulun kulttuuriin, jota voidaan liittää toisien aineiden vuosiluokkasisältöön.</p> <p>Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten ja muiden yhteistyökumppanien tarjoamia mahdollisuuksia.</p>	<p>L2, L4</p>	<p>Oppilas osallistuu aktiivisesti opetukseen.</p>

T6 auttaa oppilasta ymmärtämään musiikin merkintätapojen peruseriaatteita musisoinnin yhteydessä	Musisoinnin, liikkumisen, leikin ja kuuntelun kautta oppilasta ohjataan ymmärtämään musiikin merkintätapojen peruseriaatteita.	L4	Oppilas tuntee osan musiikin merkintätapojen peruseriaatteista.
--	--	----	---

13.4.9 KUVATAIDE

Kuvataide 1. lk

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu			
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja kuvia tekemällä	Tarkkailla muotoja ja värejä sekä luontoa että rakennuksia lähiympäristöstä. Tarkkailla lähiympäristöä eri vuodenaikoina. Omia kuvia kuten sarjakuvia, kuvituksia, mainoksia ja videoita.	L1, L3, L4, L5	Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia. Oppilas havainnoi ympäristöä sekä taidekuvia monipuolisesti.
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan	Puhua lähiympäristössä tekemistä havainnoista. Kehittää mielikuvitusta.	L2, L3, L4, L5	Oppilas osoittaa kiinnostusta puhua havainnoistaan.
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan erilaisten kuvallisten tuottamisen tapojen avulla	Työstää havaintojaan eri keinoin persoonallisella ja luovalla tavalla. Piirtämällä omia havaintoja ja ottamalla kuvia persoonallisella ja luovalla tavalla.	L2, L3, L4, L5	Oppilas osoittaa kiinnostusta kuvien luomiseen omista havainnoistaan. Oppilas pystyy työstämään kuvallisin keinoin havaintojaan, ajatuksiaan ja tunteitaan.

Opetuksen tavoite Kuvallinen tuottaminen	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T4 innostaa oppilasta kokeilemaan erilaisia materiaaleja ja tekniikoita sekä harjoittelemaan kuvallisia ilmaisutapoja	Piirtää, maalata, muovailu eri massoilla, savityöt. Kolmiulotteista luomista, painotekniikoita.	L2, L3, L5, L6	Oppilas osoittaa kiinnostusta kuvien luomiseen omista havainnoistaan.
T5 kannustaa oppilasta pitkäjänteiseen kuvalliseen työskentelyyn yksin ja yhdessä muiden kanssa	Suunnitella työtä ja nähdä kuvien luominen prosessina.	L1, L2, L3, L5	Oppilas valmistaa muutaman työn.
T6 kannustaa oppilasta tarkastelemaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa ja muiden kuvissa	Kuvitus, piirretyt sarjat, mainokset, valokuvausta, elokuva, animaatio.	L1, L2, L4, L7	Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Opetuksen tavoite Visuaalisen kulttuurin tulkinta	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T7 ohjata oppilasta käyttämään kuvataiteen käsitteistöä sekä tarkastelemaan erilaisia kuvatyyppejä	Tutustua kuvataiteen eri käsitteisiin. Erialaisten materiaalien ja tekniikoiden kokeileminen. Oppilas tunnistaa pää- ja välivärit.	L1, L4, L5, L6	Oppilas osoittaa kiinnostusta eri käsitteisiin ja kuva-analyysiin.
T8 kannustaa oppilasta tunnistamaan erilaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuotteita lähiympäristössään	Tutustua taiteeseen ja visuaalikulttuuriin lähiympäristössä sekä käsitteeseen media esim. Katumainonnassa, liikennekilvissä, jokapäiväisissä esineissä, digikuvissa.	L2, L3, L6, L7	Oppilas osoittaa kiinnostusta oman lähiympäristönsä taiteeseen. Oppilas tarkastelee erilaisia kuvia ja kuvien alkuperää eri näkökulmista.
T9 innostaa oppilasta tekemään kuvia oman elinympäristön, eri aikojen ja eri kulttuurien tarkastelun pohjalta	Tutustuu paikallisiin museoihin ja muutamaan kotimaiseen taitelijaan. Lähiympäristön arkkitehtuuri.	L1, L2, L5, L6	Oppilas osoittaa kiinnostusta inspiroitumaan omassa kuvanluomisessaan eri aikakausista ja kulttuureista.

Opetuksen tavoite Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T10 ohjata oppilasta tunnistamaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja	Tutustua omien kuviensa esteettisiin, ekologisiin ja eettisiin arvoihin, ympäristön kuviin sekä eri kulttuurien ja aikakausien taide-esineisiin. Viihtyisä, hyvin suunniteltu ja kestävä ympäristö.	L2, L3, L6, L7	Oppilas osoittaa kiinnostusta osallistumaan keskusteluun visuaalisista arvoista sekä arvoimaan omia ja muiden töitä. Oppilas ilmaisee omia mielipiteitä ympäristössä olevista kuvista
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisissaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys	Materiaalihuollon ja kierrätyksen perusopit. Luonnon materiaalit ja jäänne-materiaali. Tutustua monikulttuurisuuteen.	L1, L2, L4, L7	Oppilas tietää, miten puhdistetaan työkaluja ja käyttää materiaaleja kestäväällä tavalla. Oppilas osoittaa kiinnostusta monikulttuurisuuteen.

Kuvataide 2. lk

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu			
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja kuvia tekemällä	Havaita muotoja ja värejä sekä lähiympäristön luontoa ja rakennuksia. Omia kuvia kuten sarjakuvia, kuvitusta, mainontaa ja videoita.	L1, L3, L4, L5	Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan	Puhua lähiympäristön havainnoista. Käyttää erilaisia käsitteitä ja kehittää mielikuvitusta.	L2, L4, L5, L6	Oppilas voi ilmaista ajatuksiaan visuaalisista havainnoistaan.
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan erilaisten kuvallisten tuottamisen tapojen avulla	Eri ilmaisukeinoin työstää havaintoja persoonallisella ja luovalla tavalla.	L2, L3, L4, L5	Oppilas voi luoda kuvia visuaalisten havaintojen pohjalta.

Opetuksen tavoite Kuvallinen tuottaminen	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T4 innostaa oppilasta kokeilemaan erilaisia materiaaleja ja tekniikoita sekä harjoittelemaan kuvallisia ilmaisutapoja	Piirtää, maalata, savityöskentely, kolmiulotteinen luominen, painotekniikkaa, työskennelle digikuvien kanssa, collaget, tausta ja etuala.	L2, L3, L5, L6	Oppilas kokeilee eri materiaaleja ja tekniikoita.
T5 kannustaa oppilasta pitkäjänteiseen kuvalliseen työskentelyyn yksin ja yhdessä muiden kanssa	Suunnitella työtä ja nähdä luomistyö prosessina.	L1, L2, L3, L5	Oppilas saa enemmistön töistään valmiiksi.
T6 kannustaa oppilasta tarkastelemaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja omassa ja muiden kuvissa	Kannustaa oppilasta havainnoimaan, miten voi visuaalisesti vaikuttaa opiskelemalla omia ja muiden kuvia. Kuvitus, sarjakuvat, mainonta, valokuvaus, elokuva, animaatio. Oppilas ilmaisee ideoita omasta luokkaympäristöstä	L1, L2, L4, L7	Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Opetuksen tavoite Visuaalisen kulttuurin tulkinta	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T7 ohjata oppilasta käyttämään kuvataiteen käsitteistöä sekä tarkastelemaan erilaisia kuvatyyppejä	Tutustua kuvataiteen eri käsitteisiin Tutustua kuva-analyysiin esim. Taidekuva, viihdekuva, manipuloitu kuva.	L1, L4, L5, L6	Oppilaat tuntevat eri käsitteitä ja osaavat jonkin verran analysoida kuvia.
T8 kannustaa oppilasta tunnistamaan erilaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuotteita lähiympäristössään	Tutustua taiteeseen ja visuaalikulttuuriin lähiympäristössä sekä media-käsitteeseen esim katutaiteessa, liikennekilvissä, jokapäiväisissä esineissä, digikuvissa.	L2, L3, L6, L7	Oppilas osoittaa kiinnostusta taiteeseen omassa lähiympäristössään.
T9 innostaa oppilasta tekemään kuvia oman elinympäristön, eri aikojen ja eri kulttuurien tarkastelun pohjalta	Tutustua paikallisiin museoihin, sekä muutamaan kotimaiseen ja ulkomaiseen taiteilijaan. Lähialueen arkkitehtuuri.	L1, L2, L5, L6	Oppilas tuntee jonkin kotimaan taiteilijan ja jonkun suomalaisen taideteoksen. Oppilas voi luoda kuvia visuaalisten havaintojen pohjalta.

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen			
T10 ohjata oppilasta tunnistamaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja	Keskustella esteettisistä, ekologisista ja eettisistä arvoista omilla kuvissa, ympäristön kuvissa sekä eri aikakausien ja kulttuurien kuvissa. Viihtyisä, hyvin suunniteltu ja kestävä ympäristö.	L2, L3, L6, L7	Oppilas osallistuu keskusteluun visuaalisista arvoista ja arvioi omia ja muiden töitä.
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisessa huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys	Tarvikehoitoa ja kierrätystä. Luonnonmateriaalit ja jäännösmateriaalit. Monikulttuurisuus.	L1, L2, L4, L7	Oppilas tietää miten puhdistaa työkaluja ja käyttää materiaalia kestäväällä tavalla. Oppilas osoittaa kiinnostusta monikulttuurisuuteen.

13.4.10 KÄSITYÖ

Käsityö 1. lk

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T1 rohkaista oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsin tekemisestä sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsityöhön			
T2 ohjata oppilas kokonaiseen käsityöprosessiin ja esittämään omia ideoitaan kuvallisesti sekä kertomaan käsityön tekemisestä ja valmiista tuotteesta	<ul style="list-style-type: none">- Oppilas käy läpi käsityöprosessin opettajan ohjauksella.- Oppilas harjoittelee prosessin ja tuotteen visuaalista kuvaamista ja kertomista.	L1, L4, L5	Yksinkertaisen tuotteen valmistus ohjauksella.
T4 opastaa oppilasta tutustumaan moniin erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen sekä ohjata toimimaan vastuuntuntoisesti ja turvallisesti	<ul style="list-style-type: none">- Oppilas tutustuu erilaisiin pehmeisiin ja koviin materiaaleihin. Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin.- Oppilas oppii varmoja ja turvallisia työruutiineja.	L4, L6, L7	Opetukseen osallistuminen vastuullisella ja turvallisella tavalla.
T5 tukea oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä onnistumisen, oivaltamisen ja keksimisen kokemusten kautta	<ul style="list-style-type: none">- Opettaja sopeuttaa tehtävää niin, että oppilas saa sopivan haasteen.- Oppilasta rohkaistaan uskaltamaan ja löytämään mahdollisuuksia eri materiaaleissa.	L1, L3	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena.

Käsityö 2. lk

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T1 rohkaista oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsin tekemisestä sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsityöhön	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas oppii ja harjoittelee inspiraation hakemista omasta ympäristöstään, omasta mielikuvituksesta tai kaunokirjallisuudesta. - Oppilas oppii ja harjoittelee visualisoimista, muotoilua ja käsityötuotteen luomista tekstiilisissä ja teknisissä tekniikoissa kokeillen eri materiaaleja. - Oppilas harjoittelee prosessin ja tuotteen kuvaamista. 	L1, L2, L4	Osallistuu aktiivisesti opetukseen.
T2 ohjata oppilas kokonaiseen käsityöprosessiin ja esittämään omia ideoitaan kuvallisesti sekä kertomaan käsityön tekemisestä ja valmiista tuotteesta	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas käy läpi käsityöprosessin opettajan ohjauksen avulla. - Oppilas harjoittelee prosessin ja tuotteen visuaalista kuvaamista ja kertomista. 	L1, L4, L5	Valmiin tuotteen valmistus ohjauksella.
T3 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan käsityötuotteita tai teoksia luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihinsa	<ul style="list-style-type: none"> - Opettaja rajaa ja laatii luovan prosessin kehukset. - Oppilas valitsee tarkoituksenmukaiset tekniset ratkaisut ja oppii arvostamaan omaa työtään. - Oppilas tutustuu digitaalisiin työkaluihin. 	L1, L7	Oppilas osaa suunnitella työtään.
T4 opastaa oppilasta tutustumaan moniin erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen sekä ohjata toimimaan vastuuntuntoisesti ja turvallisesti	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas tutustuu erilaisiin pehmeisiin ja koviin materiaaleihin ja työstää niitä eri käsityövälineillä ja laitteilla tarkoituksenmukaisella tavalla. - Oppilas oppii varmoja ja turvallisia työruutiineja. 	L4, L6, L7	<p>Eri materiaalien kanssa työskenteleminen.</p> <p>Oppii työskentelemään turvallisellatavalla.</p>

<p>T5 tukea oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä onnistumisen, oivaltamisen ja keksimisen kokemusten kautta</p>	<ul style="list-style-type: none">- Opettaja sopeuttaa tehtävää niin, että oppilas saa sopivan haasteen.- Oppilasta rohkaistaan uskaltamaan ja löytämään mahdollisuuksia eri materiaalien työstämisessä- Tutustutaan käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointiin.	<p>L1, L3</p>	<p>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</p>
--	--	---------------	---

13.4.11 LIIKUNTA

Liikunta 1. lk

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
Fyysinen toimintakyky			
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan itsenäisesti ja yhdessä uusia, erilaisia liikuntatehtäviä sekä rohkaista ilmaisemaan itseään liikunnan avulla	Monipuolisia toimintoja (leikit, pallopelit, voimistelu ja harjoitukset telineillä ja ilman, sekä liikunta musiikin tahdin ja rytmin kanssa)	L1, L3	Oppilas osallistuu aktiivisesti eri aktiviteetteihin.
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	Oppilas harjoittaa tasapaino- ja liikkumistaitoja (kiipeily, juoksu, hyppy) ja välineenkäsittelytaitoja leikkimällä pujottelu- ja väistämisleikkejä.	L1, L3, L4	Oppilas pystyy liikkumaan eri tavoin.
T3 vahvistaa motoristen perustaitojen (tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot) oppimista niin, että oppilas oppii soveltamaan niitä eri oppimisympäristöissä, eri tilanteissa ja eri vuodenaikoina	Oppilas harjoittaa tasapaino- ja liikuntakykyään tasapainoilemalla esim. katukivillä, voimistelupenkillä, viivoilla voimistelusalissa ja vaihtelevassa metsämaastossa. Luistelua hiihtämistä, esteratoja, voimistelua, sekä juoksu- ja hippaleikkejä.	L3	Oppilas pystyy suhteuttamaan motorisia taitojaan eri tilanteiden mukaan.
T4 harjaannuttaa oppilasta liikkumaan turvallisesti erilaisissa ympäristöissä, erilaisilla välineillä ja telineillä	Oppilas harjoittaa kykyään käyttää liikuntavälineitä pyörittämällä, työntämällä, pomppimalla, potkimalla tai käsi- ja mailalyönneillä eri radoilla, leikeissä ja peleissä.		

T5 tutustuttaa oppilas vesiliikuntaan ja varmistaa alkeisuimataito		L3	Oppilas osallistuu uimaopetukseen.
T6 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla	Selkeät säännöt ja toimintatavat opetuksessa, jotta opetus tapahtuu turvallisessa ympäristössä.	L3, L6, L7	Oppilas pystyy ottamaan huomioon mahdolliset vaaratilanteet voimistelutuntien aikana.
Opetuksen tavoite Sosiaalinen toimintakyky	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T7 ohjata oppilasta säätelemään toimintaansa ja tunnelmaisuaan vuorovaikutuksellisissa liikuntatilanteissa	Pelit ja leikit, joissa oppilas oppii voittamaan ja häviämään sekä yksilötasolla että ryhmässä ja tutustuu reilun pelin periaatteeseen	L2, L3, L6, L7	Oppilas pystyy häviämään ja voittamaan peleissä.
T8 tukea yhdessä työskentelyn taitoja, kuten yhdessä sovittujen sääntöjen noudattamista, ohjaamalla oppilasta ottamaan vastuuta yhteispelien ja -leikkien onnistumisesta	Pelit ja leikit, joissa oppilaalla on tarkkaan määrätty rooli.	L2, L6, L7	Oppilas pystyy seuraamaan yhteisiä sääntöjä peleissä ja leikeissä.

Opetuksen tavoite Psyykinen toimintakyky	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T9 tukea oppilaan myönteisen minäkäsityksen vahvistumista, ohjata itsenäiseen työskentelyyn sekä itsensä monipuoliseen ilmaiseeseen	<p>Harjoitukset, joissa oppilaat työskentelevät itsenäisemmin, saavat ohjausta valita oman tasonsa. He saavat vaikuttaa ikätasonsa mukaisesti sisältö- ja suoritustapoihin ja oppivat arvioimaan omaa suoritustaan.</p> <p>Opetukseen valitaan iloa ja virkistystä tuottavia leikkejä ja tehtäviä, joissa koetaan onnistumisia sekä kohdataan tuetusti tilanteita.</p>	L1, L2, L3	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T10 varmistaa myönteisten liikunnallisten kokemusten saaminen ja rohkaista oppilasta kokeilemaan oman toimintakykynsä rajoja	Positiivinen palaute ja kannustaminen taitojen kehittyessä.	L1, L2	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Liikunta 2. lk

Opetuksen tavoite Fyysinen toimintakyky	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan itsenäisesti ja yhdessä uusia, erilaisia liikuntatehtäviä sekä rohkaista ilmaisemaan itseään liikunnan avulla	Monipuoliset aktiviteetit (leikit, pallopelit, voimistelu ja harjoitukset telineillä ja ilman) sekä liikunta musiikin tahdissa ja rytmissä.	L1, L3	Oppilas osallistuu aktiivisesti eri aktiviteetteihin sekä edistyy eri alueilla.
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	Oppilas harjoittelee sensomotorisia taitojaan kirjoittamalla ja näyttämällä eri muotoja oman kehon avulla. Oppilas liikkuu eri tavoin vaihtelevin nopeuksin sekä leikit, joissa harjoitellaan pujottelua ja väistämistä.	L1, L3, L4	Oppilas pystyy liikkumaan monipuolisesti.
<p>T3 vahvistaa motoristen perustaitojen (tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot) oppimista niin, että oppilas oppii soveltamaan niitä eri oppimisympäristöissä, eri tilanteissa ja eri vuodenaikoina</p> <p>T4 harjaannuttaa oppilasta liikkumaan turvallisesti erilaisissa ympäristöissä, erilaisilla välineillä ja telineillä</p>	<p>Oppilas harjoittaa tasapaino- ja liikuntakykyään tasapainoilemalla esim. katukivillä, voimistelupenkillä, viivoilla voimistelusalissa, vaihtelevassa metsämaastossa sekä luistelemalla ja hiihtämällä.</p> <p>Esteradat, voimistelu, juoksu- ja hippaleikit.</p> <p>Oppilas harjoittaa kykyään käyttää liikuntavälineitä pyörimällä, työntäminen, pomppimalla, heittämällä, ottamalla kiinni, potkimalla tai kädellä ja mailalla lyömällä eri radoilla, leikeissä ja peleissä.</p>	L3	Oppilas pystyy sopeuttamaan motorisia kykyjään eri tilanteisiin.

T5 tutustuttaa oppilas vesiliikuntaan ja varmistaa alkeisuimataito		L3	Oppilas osallistuu uimaopetukseen.
T6 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla	Selvät säännöt ja toimintatavat opetuksessa, jotta opetus tapahtuisi turvallisessa ympäristössä.	L3, L6, L7	Oppilas huomioi vaaratilanteita voimistelussa.

Opetuksen tavoite Sosiaalinen toimintakyky	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T7 ohjata oppilasta säätämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan vuorovaikutuksellisissa liikuntatilanteissa	Pelit ja leikit, joissa oppilas oppii voittamaan ja häviämään sekä yksilö- ja ryhmätasolla ja tutustuu reilun pelin periaatteeseen	L2, L3, L6, L7	Oppilas on hyvä häviäjä ja hyvä voittaja
T8 tukea yhdessä työskentelyn taitoja, kuten yhdessä sovittujen sääntöjen noudattamista, ohjaamalla oppilasta ottamaan vastuuta yhteispelien ja -leikkien onnistumisesta	Pelit ja leikit, joissa oppilaalla on tarkkaan määrätty rooli sekä tarjoaa kokemuksen toisten auttamiseen	L2, L6, L7	Oppilas kykenee yhteistyöhön ja pystyy noudattamaan yhteisiä sääntöjä peleissä ja leikeissä

14.Oppiaineet luokilla 3-6

14.4.1. ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

3. luokka

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille
Kommunikoida				
T1 tukea opiskelijaa vahvistamaan kykyään ilmaista itseään ja toimia erilaisissa viestintätilanteissa	Oppilas jakaa ajatuksiaan, kokemuksiaan ja mielipiteitään. Oppilas harjoittelee eri viestintätilanteita (keskustelua, esitelmää, vuoropuhelua). Oppilas harjoittelee kunnioituksen osoittamista ja mielipiteittensä ilmaisemista. Oppilas harjoittelee aktiivista muiden kuuntelua.	L1, L2, L7	Kyky kommunikoida muutamissa eri viestintäympäristöissä.	Hyville taidoille: Oppilas pystyy kuvaamaan tapahtumia loogisesti. Hyväksytylle arvosanalle: Oppilas pystyy jakamaan ajatuksiaan, kokemuksiaan ja mielipiteitään.
T2 ohjata oppilasta kehittämään viestintäkykyään osallistumalla erilaisiin viestintätilaisuuksiin		L1, L2, L3, L7	Kyky huomioida muita viestintätilanteessa.	Hyville taidoille: Oppilas pystyy kuuntelemaan muita, odottamaan vuoroaan ja tajuamaan keskustelun sisällön ydintä.

T3 tukea oppilasta verbaalisessa ilmaisussa ja ei-verbaalisessa draaman avulla	Oppilas saa mahdollisuuden harjoitella roolipelejä ja draamaa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppilas harjoittelee palautteen antamista.	L1, L2, L4, L7	Kyky käyttää erilaisia ilmaisukeinoja.	Hyväksytylle arvosanalle: Oppilas osallistuu draamaan.
T4 ohjata oppilasta kehittämään viestintätaitojaan ja saamaan ymmärrystä siihen, miten ihmiset kommunikoivat eri tavalla, myös multimedian kautta		L1, L2, L3, L4	Oppilaan viestintätaitojen kehitys.	Hyville taidoille: Oppilas pystyy antamaan palautetta tahdikkaasti. Hyväksytylle arvosanalle: Oppilas pystyy antamaan palautetta, kun saa siihen tukea.

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvälle taidoille
Tulkita tekstejä				
T5 tukea opiskelijaa kehittämään edelleen peruslukemistaitojaan sujuvaan lukemiseen, kehittää luetun ymmärtämisen strategioita	- Oppilas tutustuu erilaisiin sopiviin lukustrategioihin. -Oppilas harjoittelee eri tekstien sujuvaa lukemista: esim. kaunokirjallisuutta, runoutta, faktaa ja mediatekstejä.	L1, L4, L5	Kyky lukea sujuvasti.	Hyville taidoille: Oppilas lukee sujuvasti erilaisia tekstejä. Hyväksytylle arvosanalle: Oppilas lukee erilaisia tekstejä.

	Tekstit voivat sisältää sekä sanoja että kuvia.			
--	---	--	--	--

Opetuksen tavoite Tulkita tekstejä	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille
T6 tukea opiskelijaa kehittämään kykyä analysoida, tulkita ja arvioida monenlaisia tekstejä, laajentaa opiskelijan sanastoa ja käsitteitä sekä tukea ajattelua	<p>Oppilas harjoittelee analysoimaan tekstiä ja oppii vertaamaan tekstejä esim. lukupiirissä</p> <p>Oppilas harjoittelee miettimistä, selittämistä, vertailua, sanoja, synonyymejä, sanontoja sekä erilaisia käsitteitä.</p> <p>Oppilas harjoittelee näkemään tyypillisiä piirteitä kertovissa ja kuvaavissa teksteissä.</p> <p>Oppilas tulkitsee ja analysoi kielen rakennetta.</p> <p>Hän luokittelee sanoja muodon sekä sisällön perusteella.</p> <p>Oppilas ilmaisee itseään kuvin, symbolein ja äänin sekä näitä yhdistelemällä</p>	K1, K2, K4, K5	Luetun ymmärtäminen.	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas pystyy tulkitsemaan tekstiä.</p> <p>Oppilas voi tunnistaa tyypillisiä piirteitä kertovissa ja kuvaavissa teksteissä.</p> <p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <p>Oppilas voi tunnistaa tyypillisiä piirteitä kertovissa ja kuvaavissa teksteissä.</p>

<p>T7 opastaa opiskelijaa tiedonhaussa ja muutamien erilaisten tietolähteiden käytössä</p>	<p>Oppilas hakee tietoa eri lähteistä.</p> <p>Oppilas käyttää paikallista kirjastoa sekä koulun kirjastoa.</p> <p>Oppilas tuntee erilaisia tiedonhankintatapoja.</p> <p>Oppilas tutustuu lähdekritiikkiin, sekä tekijänoikeuteen.</p>	<p>L1, L4, L5</p>	<p>Tiedonhaun taito.</p>	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas pystyy poimimaan oleellisen asiatekstistä.</p> <p>Oppilas tuntee erilaisia tiedonhankintatapoja.</p> <p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <p>Oppilas osaa poimia asiatekstistä olennaisen, kun saa siihen aikuisen tukea.</p>
<p>T8 tukea oppilaan kirjallisuuden tuntemuksen lisäämistä ja kiinnostusta lastenkirjallisuuteen ja mediateksteihin sekä tarjota mahdollisuuksia positiivisille lukukokemuksille, joita opiskelija voi jakaa muun muassa multimediamyymälöissä.</p>	<p>Oppilas valitsee ja lukee omalle lukutasolleen sopivia kirjoja.</p> <p>Oppilas kuuntelee lasten kirjallisuutta.</p> <p>Oppilas tutustuu erilaisiin tekstilajeihin.</p> <p>Oppilas tutustuu käsitteisiin: kertoja, ympäristö (kun hän tulkitsee kirjallisuutta).</p> <p>Oppilas oppii tekemään kirjaesittelyitä.</p> <p>Oppilas harjoittelee selittämään ja vertailemaan</p>	<p>L1, L4, L5</p>	<p>Lapsille suunnatun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus sekä kyky jakaa lukukokemuksiaan.</p>	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas voi jakaa lukuelämyksiään suullisesti, kirjallisesti ja digitaalisesti/monikanavaisesti.</p> <p>Oppilas tuntee eri tekstilajeja.</p> <p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <p>Oppilas voi jakaa lukuelämyksiään joko suullisesti, kirjallisesti tai digitaalisesti/monikanavaisesti.</p>

	sanojen ja käsitteiden sisältöä.			Oppilas tuntee muutaman eri tekstilajin.
--	----------------------------------	--	--	--

Opetuksen tavoite Tulkita tekstejä	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille
T6 tukea opiskelijaa kehittämään kykyä analysoida, tulkita ja arvioida monenlaisia tekstejä, laajentaa opiskelijan sanastoa ja käsitteitä sekä tukea ajattelua	<p>Oppilas harjoittelee analysoimaan tekstiä ja oppii vertaamaan tekstejä esim. lukupiirissä.</p> <p>Oppilas harjoittelee miettimistä, selittämistä, vertailua, sanoja, synonyymejä, sanontoja sekä erilaisia käsitteitä.</p> <p>Oppilas harjoittelee näkemään tyypillisiä piirteitä kertovissa ja kuvaavissa teksteissä.</p> <p>Oppilas tulkitsee ja analysoi kielen rakennetta.</p> <p>Hän luokittelee sanoja muodon sekä sisällön perusteella.</p> <p>Oppilas ilmaisee itseään kuvin, symbolein ja äänin sekä näitä yhdistelemällä.</p>	K1, K2, K4, K5	Luetun ymmärtäminen	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas pystyy tulkitsemaan tekstiä.</p> <p>Oppilas voi tunnistaa tyypillisiä piirteitä kertovissa ja kuvaavissa teksteissä.</p> <p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <p>Oppilas voi tunnistaa tyypillisiä piirteitä kertovissa ja kuvaavissa teksteissä.</p>

T7 opastaa opiskelijaa tiedonhaussa ja muutamien erilaisten tietolähteiden käytössä	<p>Oppilas hakee tietoa eri lähteistä.</p> <p>Oppilas käyttää paikallista kirjastoa sekä koulun kirjastoa.</p> <p>Oppilas tuntee erilaisia tiedonhankintatapoja.</p> <p>Oppilas tutustuu lähdekritiikkiin sekä tekijänoikeuteen.</p>	L1, L4, L5	Tiedonhaun taito.	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas pystyy poimimaan oleellisen asiatekstistä.</p> <p>Oppilas tuntee erilaisia tiedonhankintatapoja.</p> <p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <p>Oppilas osaa poimia asiatekstistä olennaisen, kun saa siihen aikuisen tukea.</p>
T8 tukea oppilaan kirjallisuuden tuntemuksen lisäämistä ja kiinnostusta lastenkirjallisuuteen ja mediateksteihin sekä tarjota mahdollisuuksia positiivisille lukukokemuksille, joita opiskelija voi jakaa muun muassa multimediamyönteisissä.	<p>Oppilas valitsee ja lukee omalle lukutasolleen sopivia kirjoja.</p> <p>Oppilas kuuntelee lasten kirjallisuutta.</p> <p>Oppilas tutustuu erilaisiin tekstilajeihin.</p> <p>Oppilas tutustuu käsitteisiin: kertoja, ympäristö (kun hän tulkitsee kirjallisuutta).</p> <p>Oppilas oppii tekemään kirjaesittelyitä.</p> <p>Oppilas harjoittelee selittämään ja vertailemaan</p>	L1, L4, L5	Lapsille suunnatun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus sekä kyky jakaa lukukokemuksiaan.	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas voi jakaa lukuelämyksiään suullisesti, kirjallisesti ja digitaalisesti/monikanavaisesti.</p> <p>Oppilas tuntee eri tekstilajeja.</p> <p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <p>Oppilas voi jakaa lukuelämyksiään joko suullisesti, kirjallisesti tai digitaalisesti/monikanavaisesti.</p>

	sanojen ja käsitteiden sisältöä.			Oppilas tuntee muutaman eri tekstilajin.
--	----------------------------------	--	--	--

Opetuksen tavoite Tuottaa tekstejä	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille
T9 kannustaa oppilasta ilmaisemaan kokemuksia, ajatuksia ja mielipiteitä sekä vahvistaa opiskelijan positiivista kuvaa itsestään tekstintuottajana.	Oppilas tuottaa sekä fiktiivisiä tekstejä että tietotekstejä monikanavaisesti omista kokemuksistaan, ajatuksistaan ja muiden tekstien pohjalta.	L1, L2, L4, L7	Kyky ilmaista ajatuksia ja kokemuksia.	Hyville taidoille: Oppilas pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan ja kokemuksiaan kirjallisesti. Hyväksytylle arvosanalle: Oppilas pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan ja kokemuksiaan kirjallisesti, kun saa siihen tukea.
T10 rohkaista ja ohjata oppilasta kertaamaan ja kuvailemaan omia ajatuksiaan sekä harjoitella kertomuksen tuottamista kuvaavia ja yksinkertaisia, ohjaavia tekstejä, myös multimediaalisissa oppimisympäristöissä	- Oppilas tutkii kielellisiä piirteitä ja tekstin rakennetta eri teksteissä. -Oppilas oppii käyttämään otsikkoja ja kappalejakoja kertovissa ja kuvaavissa teksteissä. - Oppilas harjoittelee kirjoittamaan yksinkertaisia ohjaavia tekstejä.	L1, L4, L5, L7	Kyky verbalisoida ajatuksiaan ja tuntea eri tekstilajit.	Hyville taidoille: Oppilas tuntee erilaiset tekstilajit. Oppilas osaa käyttää otsikkoa ja kappalejakoja kertovissa teksteissä. Hyväksytylle arvosanalle: Oppilas tuntee muutaman tekstilajin.

				Oppilas voi käyttää otsikkoa kertovissa teksteissä.
T11 tukea oppilasta kehittämään edelleen kykyään kirjoittaa sujuvasti käsin ja digitaalisesti sekä vahvistaa oikeinkirjoitustaitoja ja kirjoitetun kielen perusrakenteita.	<p>Oppilas kirjoittaa tekstiatutkirjoitukset käsin ja harjoittelee digitaalista kirjoitusta.</p> <p>Oppilas tehdään tietoiseksi kielen rakenteesta kokeiluin.</p> <p>Oppilas tutkii kielen rakenteita, lauserakennetta, oikeinkirjoitussääntöjä ja välimerkkejä.</p> <p>Oppilas harjoittelee oikeinkirjoitusta.</p> <p>Oppilas oppii erottamaan puhutun ja kirjoitetun kielen ilmaisut, sekä puhetyylit.</p>	L1, L4, L5	Kirjoitusvalmius ja kirjoitetun kielen perusrakenteet.	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas tuntee puhe- ja kirjakielen eron.</p> <p>Oppilas pystyy käyttämään (perustavia)oikeinkirjoitussääntöjä.</p> <p>Oppilas kirjoittaa luettavalla käsialalla.</p> <p>Oppilas voi tuottaa tekstiä digitaalisesti.</p> <p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <p>Oppilas huomaa eron puhe- ja kirjakielen välillä.</p> <p>Oppilas pystyy tavaamaan yleisesti esiintyviä sanoja.</p> <p>Oppilas pystyy tuottamaan tekstiä digitaalisesti.</p>
T12 ohjata oppilaita tuntemaan tekstintuottamisprosesseja ja kykyä arvioimaan omia tekstejä sekä tuntemaan eettiset säännöt,	<p>Oppilas harjoittelee suunnittelemaan ja tuottamaan tekstejä vähitellen itse.</p> <p>Oppilas viittaa lähteisiinsä, sekä tutustuu salassapitoon</p>	L2, L4, L5	Kyky tuottaa tekstejä sekä kommunikoida eettisesti sopivalla tavalla.	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas tuntee internetissä käytettävän etiketin.</p> <p>Oppilas tuntee tekstintuottamisprosessit.</p>

salassapitoa ja normeja internetin tekijänoikeudesta	ja internetin tekijänoikeusnormeihin.			Hyväksytylle arvosanalle: Oppilas tuntee internetissä käytettävän etiketin.
--	---------------------------------------	--	--	--

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen				
T13 tukea oppilasta kehittämään kielellistä tietoisuutta, herättää oppilaan kiinnostuksen tutkia kieltä ja sen eri variantteja	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas tutustuu kieleen: synonyymit ja vastakohtat. - Oppilas tutustuu sanoihin, joilla on eri merkitys. - Oppilas tutustuu sanontoihin. - Oppilas tulee tietoiseksi kielellisestä kompetenssistaan. 	L1, L2, L4	Kielellinen tietoisuus.	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas pystyy käyttämään vaihtelevaa kieltä.</p> <p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <p>Oppilas ymmärtää kielen olevan vaihtelevaa ja tuntee esim. synonyymit ja vastakohtat.</p>
T14 rohkaista oppilasta laajentamaan tekstimaailmaansa ja lukemaan kirjallisuutta, joka on ohjattu lapsille ja rohkaista oppilasta lukemaan ja miettimään	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas keskustelelee ja mietti teemoja ja kysymyksiä, joita kirjallisuuden lukeminen herättää. 	L2, L4, L5	Kirjallisuudentuntemus.	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas pystyy keskustelemaan ja miettimään teemoja ja kysymyksiä, joita lukeminen aiheuttaa.</p>

<p>omia lukuelämyksiään sekä aktiivisesti käyttämään kirjastoa.</p>	<p>- Oppilasta kehoitetaan käyttämään kirjastopalveluita aktiivisesti sekä löytämään mielenkiintoista lukemista vapaa-ajalla.</p>			<p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <p>Oppilas pystyy keskustelemaan teemoista ja kysymyksistä, joita lukeminen aiheuttaa.</p>
<p>T15 vahvistaa oppilaan kielellistä ja kulttuurisidonnaista identiteettiä sekä tarjota oppilaalle mahdollisuus tutustua monipuoliseen media- ja kulttuuritarjontaan.</p>	<p>- Oppilas lukee suomalaista ja ruotsalaista lastenkirjallisuutta eri lajityypeistä.</p> <p>- Paikallinen kulttuuri- ja mediatarjonta, esimerkiksi kirjasto, elokuva, teatteri ja museot nivELYVÄT opetukseen.</p>	<p>L2, L4, L7</p>	<p>Erytyypisen kulttuurin tunteminen.</p>	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas tuntee suomalaisia ja ruotsalaisia lastenkirjailijoita.</p> <p>Oppilas pystyy harkitsemaan omaa kielellistä ja kulttuurisidonnaista identiteettiään.</p> <p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <p>Oppilas tuntee jonkun suomalaisen ja ruotsalaisen lastenkirjailijan.</p>

Äidinkieli ja kirjallisuus 4. lk

Opetuksen tavoite Kommunikoida	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T1 ohjata oppilasta ilmaisemaan mielipidettään sekä osallistumaan konstruktivisesti eri viestintätilanteisiin	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas harjoittelee viestijänä olemista eri viestintäympäristöissä. - Oppilas oppii jakamaan omia kokemuksiaan ja mielipiteitään. 	L1, L2, L7	Kyky kommunikoida eri kommunikaatioympäristöissä.	<p>Hyville arvosanoille /8: Oppilas pystyy jakamaan omia kokemuksiaan ja mielipiteitään.</p> <p>Hyväksytylle arvosanalle / 5: Oppilas pystyy tuetusti jakamaan omia kokemuksiaan.</p>
T2 tukea oppilasta huomioimaan vastaanottajan kommunikaatioissaan	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas harjoittelee palautteen antamista. - Oppilas harjoittelee aktiivista toisen kuuntelua. - Oppilas harjoittelee oman kommunikointitavan havainnoimista. - Oppilas harjoittelee kunnioituksen osoittamista suullisesti, sekä mielipiteensä perustelemista suullisesti. 	L1, L2, L3, L7	Kyky huomioida muita kommunikaatioilanteessa.	<p>Hyville taidoilla / arvosanalle 8: Oppilas pystyy ilmaisemaan mielipiteitään.</p> <p>Oppilas pystyy kuuntelemaan muita ja osoittamaan kunnioitusta.</p> <p>Hyväksytylle / arvosanalle 5: Oppilas pystyy kuuntelemaan muita ja osoittamaan kunnioitusta.</p>

T3 kannustaa oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti eri viestintätilanteissa, myös draaman avulla.	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas harjoittelee käyttämään retorisia keinoja. - Oppilas käyttää draamaa ja roolipeliä keinoina käsitellä kirjallisuutta. - Oppilas saa tilaisuuden suunnitella kulttuuritapahtumia kouluun ja osallistua niihin, myös monikanavaisesti. 	L1, L2, L4, L7	Kyky käyttää monipuolisia ilmaisukeinoja.	<p>Hyvällä arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas voi ilmaista itseään draaman avulla.</p> <p>Oppilas voi jakaa ajatuksiaan ryhmässä ja pitää lyhyen valmistellun esityksen.</p> <p>Oppilas voi antaa palautetta toisia huomioonottavalla tavalla.</p>
T4 kannustaa oppilasta vahvistamaan itseluottamustaan kommunikaattorina ja saada ymmärrystä siihen, että ihmiset kommunikoivat eri tavalla eri tilanteissa, myös multimediaalisti	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas harjoittelee retoristen keinojen käyttöä. - Oppilas käyttää draamaa ja roolipeliä keinoina käsitellä kirjallisuutta. - Oppilas saa tilaisuuden suunnitella kulttuuritapahtumia kouluun, sekä osallistua niihin, myös monikanavaisesti. 	L1, L2, L3, L4	Oppilaan kehitys kommunikaatiotaidoissa.	<p>Hyväksytylle arvosanalle 5:</p> <p>Oppilas voi jakaa ajatuksiaan ryhmässä ja pystyy pitämään lyhyen valmistellun esityksen.</p>

Opetuksen tavoite Tulkita tekstejä	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvälle taidoille
T5 tukea oppilasta kehittämään edelleen perustaitoja lukemisessa joustavaan lukemiseen, kehittämään strategioita luetun ymmärtämiselle sekä tukea oppilasta arvioimaan omaa lukemistaan.	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas tutustuu eri tilanteisiin soveltuviin lukustrategioihin - Oppilas harjoittelee erilaisten tekstien lukua: kaunokirjallisuutta, asiatekstejä ja mediatekstejä, jotka yhdistävät sanoja kuviin. - Oppilas tarkkailee ja arvioi omaa lukutaitoaan. 	L1, L4, L5	Kyky käyttää perusstrategioita luetun ymmärtämiseksi.	<p>Hyvälle taidolle / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas lukee sujuvasti erilaisia tekstejä, kuten kaunokirjallisuutta, asiatekstejä ja mediatekstejä, jotka yhdistävät sanoja kuviin.</p> <p>Hyväksytylle / arvosanalle 5:</p> <p>Oppilas lukee erilaisia tekstejä, kuten kaunokirjallisuutta ja asiatekstejä.</p>
T6 tukea oppilasta kehittämään taitojaan tulkitsemaan ja arvioimaan monen eri lajin tekstejä, laajentamaan oppilaan sana- ja merkitysvarastoa sekä tukea ajattelemista	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas käsittelee ja vertailee erilaisia tekstejä. - Oppilas vetää omat johtopäätöksensä luetun tekstin pohjalta. - Oppilas harjoittelee selittämistä, sekä vertaamista. <p>Oppilas osaa sanoa synonyymeja ja ymmärtää käsitteitä.</p>	L1, L2, L4, L5	Luetun ymmärtäminen ja kyky miettiä tekstien pohjalta.	<p>Hyvälle osaamiselle / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas pystyy tulkitsemaan tekstin.</p> <p>Oppilas pystyy tunnistamaan tyypillisiä piirteitä kuvaavissa ja kertovissa teksteissä.</p> <p>Hyväksytylle arvosanalle 5:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas tutustuu sanontoihin ja sananparsiin. - Oppilas harjoittelee tunnistamaan tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä kuvaavissa ja kertovissa teksteissä esim. lukupiirissä. - Oppilas tulkitsee ja analysoi tekstejä käyttämällä tietoaan kielellisistä rakenteista ja voi luokitella sanoja muodon ja sisällön mukaisesti. 			Oppilas pystyy tunnistamaan tyypillisiä piirteitä kuvaavissa ja kertovissa teksteissä.
T7 ohjata oppilasta etsimään tietoa, käyttämään monia eri tietolähteitä sekä arvioimaan tiedon paikkansapitävyyttä	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas hakee tietoa eri lähteistä ja oppii lukemalla. - Oppilas käyttää koulun kirjastoa ja muita kirjastopalveluita sekä tietää tiedonhankintamenetelmät. - Oppilas tutustuu lähdekritiikkiin. 	L1, L4, L5	Tiedonhankintakyky.	<p>Hyvälle arvosalle 8:</p> <p>Oppilas voi poimia tärkeitä faktat asiatekstistä.</p> <p>Oppilas tuntee eri tiedonhankintamenetelmät. Oppilas tuntee lähdekritiikin käsitteenä.</p> <p>Hyväksytylle arvosanalle 5:</p> <p>Oppilas voi tuella poimia tärkeitä faktoja asiatekstistä.</p> <p>Oppilas tuntee jonkinlaisen tiedonhankintamenetelmän.</p>

<p>T8 tukea oppilasta lisäämään kirjallisuudentuntemustaan ja kehittämään kiinnostustaan lastenkirjallisuuteen ja mediateksteihin sekä suoda mahdollisuus positiivisiin lukuelämyksiin, joita oppilas voi jakaa muille mm. multimediamyymälöissä.</p>	<p>-Oppilas lukee ja kuuntelee lastenkirjallisuutta oman tason ja valintansa mukaan.</p> <p>- Oppilas tutustuu eri tekstilajeihin.</p> <p>- Oppilas harjoittelee uusien käsitteiden käyttöä:</p> <p>Käsitteitä, kuten kertoja ja ympäristö, kun tulkitaan kaunokirjallisuutta ja tehdään kirjaesitelmä.</p> <p>- Oppilas harjoittelee selittämään ja vertailemaan sanojen ja käsitteiden sisältöä.</p>	<p>L1, L4, L5</p>	<p>Tieto lasten kirjallisuudesta ja teksteistä sekä kyky jakaa omia lukuelämyksiä.</p>	<p>Hyville tiedoille /arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas pystyy jakamaan omia lukuelämyksiään suullisesti, kirjallisesti ja digitaalisesti/monikanavaisesti.</p> <p>Oppilas tuntee eri tekstilajeja.</p> <p>Hyväksytylle arvosanalle 5:</p> <p>Oppilas pystyy jakamaan lukuelämyksiä joko suullisesti, kirjallisesti tai digitaalisesti/monikanavaisesti.</p>
---	--	-------------------	--	--

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvälle taidoille
<p>Tuottaa tekstejä</p> <p>T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan elämyksiä, ajatuksia, mielipiteitä ja vahvistaa oppilaan positiivista itsekuvaa tekstin tuottajana.</p>	<p>- Oppilas tuottaa sekä fiktiivisiä tekstejä että asiatekstejä monikanavaisesti.</p> <p>Lähtökohtana ovat omat kokemukset, ajatukset, havainnot ja muiden tekstit.</p>	<p>L1, L2, L4, L7</p>	<p>Kyky ilmaista ajatuksia ja kokemuksia.</p>	<p>Hyville tiedoille / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas pystyy ilmaisemaan ajatuksia ja kokemuksia kirjallisesti. Oppilas pystyy miettimään kirjoitustaan.</p> <p>Hyväksytylle /arvosanalle 5:</p>

	- Oppilas miettii omaa kirjoitustaan.			Oppilas pystyy ilmaisemaan ajatuksia ja kokemuksia kirjallisesti. Oppilas pystyy ohjauksen avulla tarkastamaan tekstejään.
T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kertomaan ja selittämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan tuottavaa kerrontaa, kuvaavia ja yksinkertaisia, ohjaavia tekstejä, myös multimediaalisissa ympäristöissä.	- Oppilas tutkii kielen piirteitä ja tekstin rakennetta eri teksteissä. Hän oppii käyttämään otsikoita, tekstin rakennetta ja kappalejakoja kertovissa ja kuvaavissa teksteissä. - Oppilas harjoittelee kirjoittamaan yksinkertaisia ohjaavia tekstejä.	L1, L4, L5, L7	Kyky verbalisoida ajatuksiaan ja käyttää erilaisia tekstilajeja.	Hyville tiedoille/ arvosanalle 8: Oppilas tuntee erilaisia tekstilajeja. Oppilas pystyy käyttämään otsikkoa ja kappalejakoja kertovissa ja kuvaavissa teksteissä. Hyväksytylle arvosanalla 5: Oppilas tuntee eri tyyppisiä tekstejä. Oppilas pystyy käyttämään otsikkoa kertovassa ja kuvaavassa tekstissä.
T11 tukea oppilasta kehittämään kykyä kirjoittaa sujuvasti käsin sekä digitaalisesti ja vahvistaa taitoja oikeinkirjoituksessa ja kirjallisen kielen perusrakenteissa.	- Oppilas kirjoittaa tekstauskirjaimia käsin ja harjoittelee kirjoittamaan digitaalisesti. - Oppilas saatetaan tietoiseksi kielen rakenteesta analysoimalla sitä.	L1, L4, L5	Kirjoitustaito ja kirjakielen perusrakenteet.	Hyville tiedoille / arvosanalle 8: Oppilas tuntee eron kirjakielen ja puhutun kielen ilmaisukeinojen välillä. Oppilas pystyy käyttämään keskeisiä oikeinkirjoitussääntöjä.

	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas tutkii kielen rakenteita ja käsitteiden muodostamista. Oppilas harjoittelee oikeinkirjoitussääntöjä: <ul style="list-style-type: none"> -välimerkit ja taivutusmuotoja (aikamuodot ja komparatiivi). - Oppilas tutustuu päälauseisiin ja sivulauseisiin. - Oppilas harjoittelee oikeinkirjoitusta. - Oppilas oppii erottamaan kirjakielisiä ilmauksia puhekielisistä ilmauksista. - Oppilas vertaa kielellisiä elementtejä äidinkielestä muihin hänen tuntemiinsa kieliin. 			<p>Oppilas pystyy kirjoittamaan luettavalla käsialalla.</p> <p>Oppilas pystyy tuottamaan tekstiä digitaalisesti.</p> <p>Hyväksytylle / arvosanalle 5:</p> <p>Oppilas huomaa eron kirjakielisten ja puhekielisten ilmausten välillä.</p> <p>Oppilas pystyy käyttämään jotakin perussääntöä oikeinkirjoituksesta.</p> <p>Oppilas pystyy tuottamaan tekstejä digitaalisesti.</p>
<p>T12 ohjata oppilasta tuntemaan tekstintuottamistoimintoja ja kykyä arvioimaan omia tekstejä ja tuntea eettiset säännöt, salassapitoa ja</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas harjoittelee tekstin tuottamista. - Oppilas luettelee lähteitään, sekä tutustuu salassapitoon ja 	<p>L2, L4, L5</p>	<p>Kyky tuottaa tekstejä ja kommunikoidaan eettisesti sopivalla tavalla.</p>	<p>Hyville tiedoille / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas tuntee internetissä käytettävän etiketin.</p>

tekijänoikeusnormeja internetissä.	tekijänoikeusnormeihin internetissä.			Oppilas tuntee tekstintuottamisprosessit. Hyväksytylle arvosanalle 5: Oppilas tuntee internetissä käytettävän etiketin. Oppilas pystyy tuella asteittain tuottamaan tekstiä.
------------------------------------	--------------------------------------	--	--	---

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen				
T13 tukea oppilasta kehittämään kielellistä tietoisuutta, herättämään kiinnostusta tutkimaan kieltä ja sen eri variantteja	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas tutkii kielen variaatiota tuetusti. - Oppilas mietti sanojen ja tekstien merkitystä. - Oppilas tutustuu sananlaskuihin ja sananparsiin. - Oppilas tulee tietoiseksi kielellisestä kompetenssistaan. 	L1, L2, L4	Kielellinen kompetenssi.	Hyville tiedoille / arvosanalle 8: Oppilas pystyy käyttämään vaihtelevaa kieltä. Hyväksytylle arvosanalle 5: Oppilas on tietoinen kielellisestä kompetenssistaan.
T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstimaailmaansa ja lukea lapsille suunnattua	- Oppilas keskustelee teemoista ja kysymyksistä,	L2, L4, L5	Kirjallisuudentuntemus.	Hyville tiedoille / arvosanalle 8:

<p>kirjallisuutta, sekä rohkaista oppilasta lukemaan ja miettimään lukuelämyksiään ja aktiiviseen kirjastojen käyttöön.</p>	<p>joita kirjallisuus herättää hänessä.</p> <p>- Oppilasta rohkaistaan aktiiviseen kirjastopalvelujen käyttöön, jotta hän löytäisi mielenkiintoista lukemista vapaa-ajalle.</p>			<p>Oppilas pystyy keskustelemaan ja miettimään kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.</p> <p>Hyväksytylle arvosanalle 5:</p> <p>Oppilas pystyy tuetusti keskustelemaan kirjallisuuden herättämistä kysymyksistä.</p>
<p>T15 vahvistaa oppilaan kielellisiä ja kulttuurisia identtiteetteja, ohjata häntä oppia arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä, herättää oppilaassa kiinnostusta pohjoismaisiin naapurikieliin sekä tarjota oppilaalle mahdollisuus monipuoliseen media- ja kulttuuritarjontaan</p>	<p>- Oppilas lukee kotimaista ja pohjoismaista lastenkirjallisuutta; muutamaa eri lajia</p> <p>- Paikallista kulttuuri- ja mediatarjontaa (esimerkiksi kirjastot, elokuvat, teatterit ja museot) käytetään hyväksi opetuksessa.</p>	<p>L2, L4, L7</p>	<p>Tieto kulttuurista ja kyky miettiä kielellistä ja kulttuurista identiteettiä.</p>	<p>Hyville tiedoille / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas tuntee suomalaisia ja pohjoismaalaisia kirjailijoita.</p> <p>Oppilas pystyy miettimään omaa kielellistä ja kulttuurista identiteettiään.</p> <p>Hyväksytylle arvosanalle 5:</p> <p>Oppilas tuntee jonkun suomalaisen ja pohjoismaalaisen kirjailijan.</p>

Äidinkieli ja kirjallisuus 5. lk

Opetuksen tavoite Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille
T1 ohjata oppilasta kyvyssä ilmaista mielipidettään ja osallistumaan rakentavasti eri kommunikatiotilanteisiin.	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas harjoittelee vastaanottamista ja rakentavan palautteen antamista - Oppilas harjoittelee erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista: väittely, keskustelu, argumentaatio, esitelmä, kuuntelija. 	L1, L2, L7	Kyky kommunikoida eri viestintäympäristöissä	<p>Hyville tiedoille / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan ja mielipiteitään tutuissa tilanteissa.</p> <p>Hyväksytylle arvosanalle 5:</p> <p>Oppilas pystyy tuetusti ilmaisemaan ajatuksiaan ja mielipiteitään.</p>
T2 tukea oppilasta viestinnässään ottamaan huomioon vastaanottajan tarvetta ja omien kielivalintojen merkitystä ryhmäviestinnässä	- Oppilas harjoittelee toisia huomioivia viestintätilanteita.	L1, L2, L3, L7	Kyky huomioida muita viestintätilanteessa.	<p>Hyville tiedoille / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas pystyy huomioimaan muita viestintätilanteessa.</p> <p>Oppilas pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan ja osoittamaan kunnioitusta.</p> <p>Hyväksytylle arvosanalle 5:</p>

				Oppilas pystyy tuetusti huomioimaan muita viestintätilanteissa.
T3 rohkaista oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti eri viestintätilanteissa, myös draaman avulla	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas harjoittelee aktiivista muiden kuuntelemista sekä ilmaisemaan ja perustelemaan mielipiteitään ja ajatuksiaan. - Oppilas harjoittelee käyttämään puhetaitojaan - Oppilas työstää kirjallisuutta ja ajankohtaisia teemoja draaman avulla. - Oppilas harjoittelee käyttämään draamaa viestintäkeinona. 	L1, L2, L4, L7	Kyky käyttää monipuolisia retorisia ilmaisukeinoja.	<p>Hyville tiedoille /arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan ja ideoitaan ryhmässä, pitämään lyhyen valmistellun esityksen tai keskustelunosan ja osallistumaan draamaan.</p> <p>Oppilas pystyy vastaanottamaan ja antamaan palautetta omasta ja toisten viestinnästä.</p>

<p>T4 rohkaista oppilasta vahvistamaan itsetuntoaan kommunikaattorina ja haluaan osallistua viestintätilanteissa, myös multimediasa.</p>	<p>Oppilas harjoittelee aktiivisesti kuuntelemaan toisia ja perustelemaan ajatuksiaan ja mielipiteitään.</p> <p>Oppilas harjoittelee käyttämään puhetaitojaan esim. olemalla uskottava.</p> <p>Oppilas työstää kirjallisuutta ja ajankohtaisia teemoja draaman avulla.</p> <p>Oppilas harjoittelee draaman käyttämistä viestintävälineenä.</p>	<p>L1, L2, L3, L4</p>	<p>Oppilaan kehitys viestintätaidoissaan.</p>	<p>Hyväksytylle arvosanalle 5:</p> <p>Oppilas pystyy pitämään lyhyen esityksen tai keskustelunosan ryhmässä.</p> <p>Oppilas pystyy ottamaan vastaan palautetta omasta viestinnästään.</p>
--	--	-----------------------	---	---

Opetuksen tavoite Tulkita tekstejä	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
<p>T5 tukea oppilasta kehittämään edelleen perustason lukutaitoa sujuvaan lukemiseen, kehittämään strategioita luetun ymmärtämiselle sekä tukea oppilasta havainnoimaan ja arvioimaan omaa lukemistaan.</p>	<p>Oppilas harjoittelee sujuvaa lukemista erilaisten tekstien avulla, jotta luetun ymmärtäminen kehittyy.</p> <p>Oppilas saatetaan tietoiseksi omasta lukutaidostaan ja sen kehittämisestä.</p>	<p>L1, L4, L5</p>	<p>Kyky käyttää perusstrategioita luetun ymmärtämisen tehtävissä.</p>	<p>Hyville tiedoille / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas lukee sujuvasti erilaisia tekstejä ja käyttää perusstrategioita lukemiseen.</p> <p>Hyväksytylle / arvosanalle 5:</p>

				Oppilas lukee erilaisia tekstejä ja käyttää jonkinlaista lukemisstrategiaa.
T6 tukea oppilasta kehittämään valmiutta tulkitsemaan ja arvioimaan monen eri lajin tekstejä, laajentamaan hänen sana- ja merkitysvarastoaan sekä tukea ajattelua.	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas oppii käsittelemään ja analysoimaan erilaisia tekstejä. - Oppilas tiivistää tekstisisältöä ja kertoo keskeisen sisällön omin sanoin. - Oppilas harjoittelee selittämistä, vertailemista ja kielen monipuolista käyttöä: synonyymit, metaforat, sanonnat ja erilaiset käsitteet. - Oppilas tutustuu tyyppillisiin kielellisiin ja tekstuaalisiin piirteisiin kertovissa, kuvaavissa ja selittävässä teksteissä, esim lukupiirissä. - Oppilas tulkitsee ja analysoi tekstejä, luokittelee sanoja muodon ja sisällön mukaan (sanaluokat: 	L1, L2, L4, L5	Luetun ymmärtämistä ja kyky tulkita tekstiä.	<p>Hyville tiedoille /arvosanalle 8: Oppilas pystyy tiivistämään, käsittelemään sekä toistamaan keskeisen sisällön eri teksteistä.</p> <p>Hyväksytylle arvosanalle 5: Oppilas pystyy tiivistämään keskeisen sisällön eri teksteistä.</p>

	substantiivit, adjektiivit, verbit ja pronominit).			
T7 ohjata oppilasta tiedonhakuun, monen erilaisen tiedonlähteen käyttämiseen ja tiedon uskottavuuden arvioimiseen	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas hakee tietoa eri lähteistä ja hankkii tietoa lukemalla. - Oppilas käyttää koulun kirjastoa ja muita kirjastopalveluita. - Oppilas harjoittelee arvioimaan tekstien ja lähteiden uskottavuutta. - Oppilas tekee lähdeviittauksia. 	L1, L4, L5	Tiedonhaun ja lähdekritiikin taidot.	<p>Hyville tiedoille / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas käyttää eri medioita ja tekstiympäristöjä sekä sopivia strategioita tiedonhaussa.</p> <p>Oppilas pystyy jonkin verran arvioimaan lähteiden uskottavuutta omaan taitotasoon nojaten.</p> <p>Hyväksytylle arvosanalle 5:</p> <p>Oppilas käyttää muutamia eri strategioita tiedonhaussa.</p> <p>Oppilas tekee lähdeviittauksia</p>
T8 tukea oppilasta lisäämään kirjallisuudentuntemustaan ja kehittämään kiinnostustaan lasten- ja nuortenkirjallisuuteen ja mediateksteihin, sekä antaa hänen kokea positiivisia lukuelämyksiä, joita hän voi jakaa mm. multimediamyymäläympäristöissä.	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas arvioi luetun ymmärtämistään ja laajentaa taitojaan lukemalla tekstejä. - Oppilas lukee ja kuuntelee lasten- ja nuortenkirjallisuutta, joita hän on itse valitsemassa. 	L1, L4, L5	Lasten ja nuorten kirjallisuuden ja tekstien tuntemusta ja kyky jakaa muille lukuelämyksiä.	<p>Hyville tiedoille/ arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas tuntee lasten- ja nuortenkirjallisuutta, mediatekstejä, sekä muita tekstejä. Oppilas pystyy jakamaan lukuelämyksiä myös multimediamyymäläympäristöissä.</p> <p>Hyväksytylle arvosanalle 5:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas nimeää eri tekstilajeja ja tutustuu niihin. - Oppilas harjoittelee uusia käsitteitä: kertoja, motiivi, tematiikka, kun tulkitaan kaunokirjallisuutta ja laatii kirjaesitelmiä. -Oppilasta ohjataan selittämään, vertailemaan ja miettimään sisältöä sanoissa ja käsitteissä. 			<p>Oppilas tuntee jonkin verran lasten- ja nuortenkirjallisuutta.</p> <p>Oppilas pystyy tuetusti jakamaan lukuelämyksiä.</p>
--	--	--	--	--

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille
Tuottaa tekstejä				
T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan elämyksiä, ajatuksia ja mielipiteitä sekä vahvistaa oppilaan positiivista itsekuvaa tekstin tuottajana	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas tuottaa, sekä fiktiivisiä, että asiatekstejä monikanavaisesti omien kokemusten, ajatusten ja havaintojen pohjalta ja muiden tekstien kautta. - Oppilas miettii kirjoittamistaan ja tekstin tarkoitusta. 	L1, L2, L4, L7	Kyky ilmaista ajatuksia ja kokemuksia.	<p>Hyville tiedoille / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas ilmaisee kirjallisesti kokemuksiaan ja ajatuksiaan tekstien avulla.</p> <p>Hyväksytylle arvosanalle 5:</p> <p>Oppilas pystyy tuetusti kirjallisesti ilmaisemaan</p>

				kokemuksiaan ja ajatuksiaan.
T10 rohkaista ja ohjata oppilasta kertomaan ja selittämään ajatuksiaan ja harjoitella kertomuksen, kuvauksen tuottamista, ohjaavia ja helposti argumentoivia tekstejä, myös multimediaalisissa ympäristöissä.	<p>- Oppilas tutkii kielellisiä piirteitä ja tekstin rakennetta eri teksteissä ja oppii käyttämään otsikoita, tekstirakenteita ja kappalejakoja kertovissa ja kuvaavissa teksteissä.</p> <p>- Oppilas harjoittelee yksinkertaisten ohjaavien ja argumentoivien tekstien kirjoittamista.</p>	L1, L4, L5, L7	Kyky pukea sanoiksi ajatuksiaan ja käyttää eri tekstilajeja.	<p>Hyville tiedoille / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas pystyy tuottamaan erityyppisiä tekstejä hyvällä rakenteella.</p> <p>Oppilas hallitsee kappalejaon ja otsikoinnin ja pystyy miettimään sanavalintojaan.</p> <p>Hyväksytylle arvosanalle 5:</p> <p>Oppilas pystyy tuottamaan erityyppisiä tekstejä.</p> <p>Oppilas hallitsee otsikoinnin.</p>

<p>T11 tukea oppilasta kehittämään edelleen kykyä kirjoittaa sujuvasti käsin ja digitaalisesti sekä vahvistaa taitoja oikeinkirjoitukseen ja kirjoitetun kielen perusrakenteisiin.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas kirjoittaa tekstikirjaimia käsin ja harjoittelee digitaalisen kirjoituksen sujuvuutta. - Oppilas saatetaan tietoiseksi kielen rakenteesta analysoimalla sitä. - Oppilas tutkii kielen rakenteita ja merkityksenmuodostamista; oikeinkirjoitussäännöt, välimerkit, sanaluokat ja taivutusmuodot. - Oppilas tutkii pää- ja sivulauseita. - Oppilas oppii näkemään erot kirjakielisten ja puhekielisten ilmausten välillä. 	<p>L1, L4, L5</p>	<p>Kirjoitustaito ja perustaidot lauserakenteesta.</p>	<p>Hyville tiedoille / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilaan tulee kirjoittaa sujuvasti ja luettavasti käsin ja omata koulutyön vaatima digitaalinen kompetenssi.</p> <p>Oppilaan tulee kirjoittaa oikeita lauseita.</p> <p>Oppilas tuntee perusoikeinkirjoitussäännöt.</p> <p>Hyväksytylle arvosanalle 5:</p> <p>Oppilaalla on koulutyön vaatima digitaalinen kompetenssi.</p> <p>Oppilas pystyy kirjoittamaan oikeita lauseita.</p>
<p>T12 kannustaa oppilasta oppimaan tekstintuottamiskeinoja ja omaa kykyä arvioida tekstejä ja soveltamaan eettisiä sääntöjä, salassapitoa ja tekijänoikeusnormeja netissä.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas harjoittelee tuottamaan tekstejä askel askeleelta: ideasta suunnitteluun, luonnokseen, kirjoittamiseen, palautteeseen, työstämiseen, hiomiseen ja julkaisemiseen (prosessikirjoitus). 	<p>L2, L4, L5</p>	<p>Kyky strukturoida tekstejä ja kommunikoida eettisesti sopivalla tavalla.</p>	<p>Hyville tiedoille / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas pystyy tuottamaan tekstejä, sekä yksin, että muiden kanssa yhdessä.</p> <p>Voi antaa ja ottaa vastaan palautetta.</p>

	<p>- Oppilas mainitsee lähteensä</p> <p>Oppilas opettelee käyttämään vastuullisesti ja turvallisesti tieto- ja viestintävälineitä, sekä opiskelee tekijänoikeuksien perusteita.</p>			<p>Oppilas tietää periaatteet, miten liikutaan turvallisella tavalla netissä.</p> <p>Oppilas pystyy mainitsemaan lähteet.</p> <p>Hyväksytylle arvosanalle 5:</p> <p>Oppilas pystyy tuottamaan tekstejä asteittain tuetusti.</p> <p>Oppilas pystyy tuetusti mainitsemaan lähteet.</p> <p>Oppilas tietää jonkun periaatteen, miten liikkua turvallisesti netissä.</p>
--	---	--	--	---

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvälle taidoille
<p>Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p>				
<p>T13 tukea oppilasta kehittämään kielellistä tietoisuutta, herättää hänessä kiinnostusta tutkimaan kieltä sen erilaisine variantteineen sekä antaa hänelle</p>	<p>- Oppilas tutkii kielen variaatiota tilanteen ja tekstisisällön mukaan ja miettii erilaisia merkityksiä sanoissa, teksteissä ja puhutavassa.</p>	<p>L1, L2, L4</p>	<p>Kyky hallita kielellisiä käsitteitä.</p>	<p>Hyville tiedoille / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas pystyy tekemään havaintoja tekstin kielestä.</p> <p>Hyväksytylle arvosanalle 5:</p>

<p>mahdollisuus käyttää käsitteitä kuvaamaan kieltä ja kielellisiä rakenteita</p>	<p>- Oppilas miettii omaa kielellistä kompetenssiaan.</p>			<p>Oppilas pystyy tuetusti tutkimaan kielen variaatiota tilanteen ja tekstin sisällön mukaan.</p>
<p>T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstimaailmaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista oppilasta lukemaan ja miettimään lukuelämyksiään sekä aktiivisti käyttämään kirjastoa.</p>	<p>- Oppilas keskustelee, tulkitsee, miettii ja työstää teemoja ja kysymyksiä, joita kirjallisuus herättää.</p> <p>- Oppilasta rohkaistaan monipuolisesti käyttämään kirjaston palveluita, löytämään mielenkiintoista luettavaa ja lukemaan ja kirjoittamaan vapaa-aikana.</p> <p>- Oppilas tutustuu fantasiakirjallisuuteen.</p>	<p>L2, L4, L5, L7</p>	<p>Kirjallisuustaito.</p>	<p>Hyville tiedoille / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas lukee sovitut lasten- ja nuortenkirjat sekä keskustelee ja jakaa omia lukuelämyksiä.</p> <p>Hyväksytylle arvosanalle 5:</p> <p>Oppilas lukee jonkun lapsen tai nuorten kirjan, josta on sovittu.</p>

<p>T15 vahvistaa oppilaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä, ohjata oppilasta tuntemaan ja arvostamaan erilaisia kulttuureita ja kieliä ja tarjota hänelle mahdollisuus monipuoliseen media- ja</p>	<p>- Oppilas lukee kotimaista ja muuta kansainvälistä lasten- ja nuortenkirjallisuutta muutamassa lajissa.</p> <p>-Oppilas kohtaa moderneja taidemuotoja, jotka tulevat lasten maailmaan.</p>	<p>L2, L4, L7</p>	<p>Tietoa kulttuurista ja kyky miettiä kielellistä ja kulttuurista identiteettiä.</p>	<p>Hyville tiedoille / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilaalla on tietoa omasta kulttuurista ja muista kulttuureista esim Euroopassa.</p>
---	---	-------------------	---	--

<p>kulttuuritarjontaan ja itse olla mukana erilaisessa draamassa.</p>	<ul style="list-style-type: none">- Oppilas harkitsee eri mediakulttuurien ilmaisemaa ja keskustelee median roolista arkipäivässä- Paikallinen kulttuuri- ja mediatarjonta, esim. kirjasto, elokuva, teatteri ja museot käytetään opetuksessa.- Oppilas tutkii kielellistä ja kulttuurista identiteettiä.			<p>Oppilas pystyy miettimään omaa kielellistä ja kulttuurista identiteettiään.</p> <p>Hyväksytylle arvosanalle 5:</p> <p>Oppilas on tutustunut omaan kulttuuriin ja muihin kulttuureihin.</p>
---	---	--	--	---

14.4.3 VIERAAT KIELET

Englanti 3.Ik

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalissa viestinnän kielenä	Kielelliseen ja kulttuuriseen runsauteen, sekä englannin levinneisyyteen tutustuminen. Kohteliaan kielenkäytön harjoittelu.	L2	Kyky hahmottaa kielellinen ympäristö.	Hyville taidoille: Oppilas on tietoinen lähialueen eri kielistä.
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia		L1 L2		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä		L1 L2	Kielellinen tietoisuus.	Hyville taidoille: Oppilas on tietoinen siitä, että englanti on oma kieli omine rakenteineen.

--	--	--	--	--

Opetuksen tavoite Kielenopiskelutaidot	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	<p>Työn suunnittelun yhdessä oppiminen, palautteen antaminen ja vastuun ottaminen.</p> <p>Tehokkaiden oppimistapojen oppiminen kieltenopiskelussa, esim. aktiivinen uusien sanojen ja rakenteiden käyttäminen omassa ilmaisussa, sanojen merkityksen johtaminen kontekstin avulla.</p> <p>Kielitaitonsa evaluointiin tottuminen.</p>	L1 L3	<p>Opetuksen tavoitteiden tunteminen.</p> <p>Miten työskennellä ryhmätyössä.</p>	<p>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena.</p> <p>Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</p>
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan,		L1 L4 L5 L6	Oppilaan vastuu omasta kielen oppimisesta.	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas osallistuu aktiivisesti opetukseen.</p> <p>Hyväksyttyyn arvosanaan: Oppilas osallistuu opetukseen.</p>

millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten				

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta eri tavoin	<p>Ääntämisen seuraaminen ja ahkera harjoittelu.</p> <p>Sanaston ja rakenteiden kartoittaminen erilaisin teemoin.</p> <p>Seuraavat rakenteet käsitellään:</p> <p>viikonpäivät,</p> <p>lukusanat 1 -20</p> <p>to be</p> <p>to have</p> <p>can ja can't</p> <p>Suullisen ja kirjallisen kommunikaation harjoittelu eri arkipäivän tilanteissa.</p>	<p>L2</p> <p>L4</p> <p>L5</p> <p>L7</p>	Kyky käyttää opittuja rakenteita ja sanastoa.	?

T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja		L4	Kyky kommunikoida.	Hyville taidoille: Oppilas uskaltaa kommunikoida yksinkertaisesti muutamin sanoin ja muodostaa yksinkertaisia lauseita.
T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita		L2 L4		Oppilas uskaltaa suullisesti käyttää tavallisia, yksinkertaisia sanoja.
Opetuksen tavoite Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus
T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita	Luetun ja kuullun ymmärtämisen harjoittelu eri tekstityypeillä.	L4	Taito tulkita tekstejä	Hyville taidoille: Oppilas ymmärtää yksinkertaisia sanoja tekstistä ja puhutusta kielestä.

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				
T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	Suullisen ja kirjallisen kommunikaation harjoittelu, joka liittyy käsiteltyihin teemoihin. Lukusanat 1-10.	L3 L4 L5 L7	Taito tuottaa tekstejä.	Hyville taidoille: Oppilas pystyy kirjoittamaan lukusanat 1 – 10.

Englanti 4.lk

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalien viestinnän kielenä	Kielliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen, sekä englannin levinneisyyteen tutustuminen. Kohteliaan kielenkäytön harjoittelu.	L2	Kyky hahmottaa kielellistä olotilaa.	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8: Oppilas on tietoinen siitä, että englanti on maailmankieli.
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia		L1 L2	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.	
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä		L1 L2	Kielellinen tietoisuus.	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8: Oppilas on tietoinen siitä, että englannin kielestä löytyy erilaisia muunnoksia.

				Hyväksytylle arvosanalle / 5 Oppilas osaa nimetä englanninkielisen maan
Opetuksen tavoite Kielenopiskelutaidot	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	Työn yhdessä suunnittelemisen oppiminen. Palautteen antaminen ja vastaanottaminen. Vastuunottaminen. Tehokkaiden oppimistapojen omaksuminen esimerkiksi uusien sanojen tai rakenteiden hallinnassa. Oman kielitaidon evaluointiin tottuminen.	L1 L3	Opetuksen tavoitteiden tietäminen ja kyky työskennellä ryhmässä.	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena.

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielen opiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös		L1 L4 L5 L6	Oppilasta ohjataan ottamaan vastuutta omasta oppimisestaan.	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille / arvosanalle 8: Oppilas on suullisesti aktiivinen.
---	--	----------------------	---	---

tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten				
--	--	--	--	--

Opetuksen tavoite Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta eri tavoin	Ääntämisen tarkkailu ja ahkera harjoittelu. Sanaston ja rakenteiden kartuttaminen erilaisin teemoin. Sanallisen ja kirjallisen kommunikaation harjoittelua eri tilanteissa.	L2, L4, L5, L7	Kyky kommunikoida ja käyttää sanastoa.	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille / arvosanalle 8: Oppilas osaa keskustella lyhyesti.

T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja		L4	Kyky kommunikoida.	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille / arvosanalle 8: Oppilas osaa kertoa yksityiskohtaisemmin esimerkiksi itsestään.
---	--	----	--------------------	--

T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita		L2 L4	Kyky kommunikoida.	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8: Oppilas osaa kertoa yksityiskohtaisemmin esimerkiksi itsestään.
				Osaamisen kuvaus arvosanalle 5: Oppilas osaa muodostaa yksinkertaisia lauseita.
Opetuksen tavoite Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus
T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monen tasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita	Luetun ja kuullun ymmärtämisen harjoittelua eri tekstityypeillä.	L4	Taito tulkita tekstejä.	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8: Oppilas pystyy löytämään vastauksen tekstistä luetunymmärtämisstrategioiden avulla. Oppilas ymmärtää helppoja englanninkielisiä tekstejä.

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				
T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	<p>Suullisen ja kirjallisen kommunikaation harjoittelua, soveltuen</p> <p>käytettyihin teemoihin</p> <p>Vahvistaa 3.vuosikurssilla käytettyjä rakenteita.</p> <p>Uudet rakenteet:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Määräinen ja epämääräinen artikkeli -kuukaudet, vuodenajat -yksikkö ja monikko -persoona- ja possessiivipronominit -genetiivi -kysymyssanat -yksinkertaiset prepositiot 	L3 L4 L5 L7	Kyky tuottaa tekstejä.	<p>Osaamisen kuvaus hyvälle taidoille / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas hallitsee käytetyt rakenteet.</p> <p>Hyväksytylle arvosanalle 5: oppilas osaa rakenteen: "to be"</p>

Englanti 5.lk

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin kielen asema globaalin viestinnän kielenä	Kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja englannin kielen levinneisyyteen tutustuminen. Kohteliaan kielenkäytön harjoittelu.	L1	Kyky hahmottaa kieliympäristöä.	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8: Oppilas tuntee muutamia englanninkielisiä maita.
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia		L1 L2	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.	
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä		L1 L2	Kielellinen tietoisuus.	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8: Oppilas on tietoinen englannin ja äidinkielen välisistä eroista, tai muiden osaamiensa kielten eroista.

				Hyväksytylle arvosanalle 5: Oppilas on tietoinen siitä, että englantia on maailman kieli.
Opetuksen tavoite Kielenopiskelutaidot	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	Työn yhdessä suunnitteleminen, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, sekä vastuun ottaminen aktiivisesti. Oppilas ottaa käyttöön uusia sanoja tai rakenteita omassa ilmaisussa, johtaa uusien sanojen merkitystä kontekstin avulla. Oppilas tottuu oman kielitaitonsa arviointiin	L1 L3	Opetuksen tavoitteiden hallinta sekä tieto, miten työskennellä ryhmässä.	Osaamisen kuvaus hyville taidoille / arvosanalle 8: Oppilas pystyy asettamaan tavoitteet itseopiskelua varten.
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan,		L1 L4 L5 L6	Oppilas vastaa oppimisestaan ja kyvystään asettaa tavoite.	Osaamisen kuvaus hyville taidoille / arvosanalle 8: Oppilas itse arvioi omaa kielitaitoaan.

millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten				
--	--	--	--	--

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta eri tavoin.	<p>Ääntämisen tarkkailu ja ahkera harjoittelu.</p> <p>Sanaston ja rakenteiden kartuttaminen erilaisten teemojen kautta, joita valitaan yhdessä oppilaiden kanssa.</p> <p>Suullisen ja kirjallisen kommunikaation harjoittelua eri tilanteissa.</p>	L2, L4, L5, L7	Kyky kommunikoida.	<p>Osaamisen kuvaus hyville taidoille / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas uskaltaa kommunikoida englanniksi.</p>
T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja		L4	Kyky kommunikoida.	<p>Osaamisen kuvaus hyville taidoille / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas pystyy keskustelemaan itselleen tutusta aiheesta vapaasti.</p> <p>Oppilas pystyy kirjoittamaan eri asioista.</p>

T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita		L2 L4	Kyky kommunikoida.	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8: Oppilas pystyy keskustelemaan itselle tutusta aiheesta ja kirjoittamaan eri asioista.
Opetuksen tavoite Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus
T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monen tasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita	Luetun ja kuullun harjoittelu eri tekstein	L4	Taito tulkita tekstejä.	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8: Oppilas pystyy löytämään vastauksia kuulemiinsa tai lukemiinsa teksteihin.
				Hyväksytylle arvosanalle 5: Oppilas voi lukea yksinkertaisen tekstin ja keskustella siitä.
Opetuksen tavoite Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus

<p>T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin</p>	<p>Sellaisen suullisen ja kirjallisen kommunikaation harjoittelu, joka sopii käsiteltyihin teemoihin.</p> <p>Seuraavat rakenteet käsitellään:</p> <p>kello</p> <p>järjestysluvut</p> <p>päiväys</p> <p>prepositiot</p> <p>kansallisuudet</p> <p>kestopreesens</p> <p>säännöllinen perfekti/imperfekti.</p> <p>Foneettiseen kirjoitukseen tutustuminen</p>	<p>L3</p> <p>L4</p> <p>L5</p> <p>L7</p>	<p>Kyky tuottaa tekstejä.</p>	<p>Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas hallitsee käsitellyt rakenteet.</p> <p>Hyväksytylle arvosanalle 5:</p> <p>Oppilas osaa preesensin rakenteet.</p>
--	---	---	-------------------------------	--

14.4.4 MATEMATIIKKA

Matematiikka 3. lk

Opetuksen tavoite Merkitys, arvot ja asenteet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta	L1, L3, L5	Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Opetuksen tavoite Työskentelyn taidot	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiansa asioiden välillä	- käyttää yhteyksiä laskutapojen välillä – kytkeä omaan arkeen - harjoitella eri ajatustapoja	L1, L4	Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiansa asioiden välisistä yhteyksistä.
T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta	- kirjoittaa kysymyksiä lausekkeille, taulukoille ja diagrammeille - perustella ratkaisuja ja päätelmiään	L1, L3, L4, L5	Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot	Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä.
T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja	- yhteistyö ja keskustelu muiden oppilaiden kanssa - osata kuvata miten ajattelee	L1, L2, L4, L5	Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin.

viestintäteknologiaa hyödyntäen	<ul style="list-style-type: none"> - osaa esittää ajatteluaan välivaihein ja vertailla ratkaisuja - käyttää konkreettisia malleja, kuvia ja eri apuvälineitä käsitteiden kuvaamiseen 			
T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä	<ul style="list-style-type: none"> - käyttää strategiaa työskennellä vaiheittain - ratkaista päättelytehtäviä - löytää yhdistelmiä 	L1, L4, L5	Ongelmaratkaisutaidot	Oppilas käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita.
T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä	<ul style="list-style-type: none"> - tehdä arvioita - osata valita sopivia yksiköitä - yhdistää ja vertailla omiin kokemuksiin arjesta 	L1, L3	Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa pääsääntöisesti arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus
T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään	- yhteys kuvan ja lausekkeen välillä	L1, L4	Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Hyville taidoille:

<p>matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä</p>	<p>- näyttää matemaattisia käsitteitä kuvilla, konkreettisilla malleilla ja symboleilla</p>			<p>Oppilas käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä.</p> <p>- näyttää matemaattisia käsitteitä kuvilla, konkreettisilla malleilla ja symboleilla</p> <p>- kirjoittaa matemaattinen lauseke kuvalle</p> <p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <p>- näyttää matemaattisia käsitteitä kuvilla, konkreettisilla malleilla ja symboleilla</p>
<p>T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä</p>	<p>- keskeinen lukualue 0-1000</p> <p>- lukujen rakenne 0-10 000</p> <p>- desimaaliluvut: kymmenesosa</p> <p>-vertailla ja järjestää lukuja suuruusjärjestykseen - lukusuora</p>	<p>L1, L4</p>	<p>Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen</p>	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen, myös desimaalilukujen osalta.</p> <p>-kymmenjärjestelmän periaatteet luonnollisilla luvuilla – osaa luetella luvut 0-1000</p> <p>- luettelee luvut 100-0 taaksepäin</p>

				<ul style="list-style-type: none"> - vertailla lukuja lukualueella 0-1000 - laskea desimaaliluvuilla <p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <ul style="list-style-type: none"> -kymmenjärjestelmän periaatteet luonnollisilla luvuilla - osaa luvut 0-1000 - luettelee luvut 100-0 - vertailla lukuja lukualueella 0-1000
T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittymisessä positiivisiin rationaalilukuihin	<ul style="list-style-type: none"> - desimaaliluvut kymmenesosilla arkitilanteissa, esim. 10,6 s - murtoluvut arkitilanteissa, sekä konkreettisilla materiaaleilla - sijoittaa murtolukuja lukusuoralle 	L1, L4	Lukukäsite	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja.</p> <ul style="list-style-type: none"> - käyttää yksinkertaisia murtolukuja - käyttää positiivisia rationaalilukuja <p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <ul style="list-style-type: none"> - käyttää yksinkertaisia murtolukuja

<p>T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - yhteenlasku ja vähennyslasku kymmenlukujen ylityksellä - päässä laskun kertaaminen - yhteenlaskun ja vähennyslaskun algoritmit, myös muistinumero ja vaihto - kertolasku, kertotaulut 6-9, --kertotaulujen 0-5 ja 10 kertaus - kertolasku luvuilla 10, 100 ja 1000 - johdatus allekkain kertomiseen - lyhyt jakolasku; sisältöjako ja ositusjako - jakojäännös - kertolaskun ja jakolaskun yhteys - johdanto laskutapojen järjestykseen 	<p>L1, L3, L6</p>	<p>Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen</p>	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas laskee melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.</p> <ul style="list-style-type: none"> - jakaa kolminumeroiset luvut lukuyksiköiden mukaan - laskea yhteen ja vähentää konkreettisen materiaalin avulla lukualueella 0-1000 - yhteenlasku ja vähennyslasku allekkain, myös muistinumero ja vaihto - yhdistää kertolaskuja kuvaan - kertotaulut 0-10 - jakolasku konkreettisella materiaalilla - päässä lasku laskualueella 0-50 - tehdä laskelmia satalukuylytyksellä <p>Hyväksytyille arvosanalle:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jakaa kolminumeroiset luvut lukuyksiköiden mukaan
---	--	-------------------	--	--

				<ul style="list-style-type: none">- laskea yhteen ja vähentää konkreettisen materiaalin avulla lukualueella 0-1000- yhdistää kertolaskuja kuvaan- kertotaulukot 0-5 ja 10 - jakolasku konkreettisella materiaalilla- päässä lasku lukualueella 0-50
--	--	--	--	--

<p>T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin</p>	<ul style="list-style-type: none"> - yksinkertaisten tasogeometrinen kuvioiden ympärys - suunnikas - kulmat: suora, tylppä, terävä - kerrata ja tutkia hahmojen geometrisia ominaisuuksia - käsitteet sivupinta, kulma ja reuna - löytää symmetria kuvioissa ja piirtää symmetriaviiva - piirtää peilikuva 	<p>L4, L5</p>	<p>Geometrian käsitteet ja geometrinen ominaisuus havainnointi</p>	<p>Hyville taidoille:</p> <ul style="list-style-type: none"> Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita. - kuvata tavallisia geometrisia kappaleita - luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita <p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kuvata tavallisia geometrisia kappaleita
<p>T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittausvälineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pinta-ala: laskea pinta senttimetriruutujen avulla - aika: minuutin tarkkuudella - kellonaika digitaalisella kellolla - hinta desimaalimuodossa: euro ja sentti - pituus: kilometri, metri, senttimetri, millimetri 	<p>L1, L3, L6</p>	<p>Mittaaminen</p>	<p>Hyville taidoille:</p> <ul style="list-style-type: none"> Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä. - Hän hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset. - valita sopiva mittauslaite, mitata ja arvioida mittaustuloksen kohtuullisuus - käyttää mm, cm ja m

	<ul style="list-style-type: none"> - massa: kilogramma ja gramma - tilavuus: litra ja desilitra - arvioida ja vertailla yksiköitä - helpot käytännönläheiset yksikkömuunnokset 			<ul style="list-style-type: none"> - tehdä tavallisimmat yksikkömuunnokset - lukea tasatunteja, puolitunteja sekä vartti analogisesta kellosta - ymmärtää digitaalisen kellon merkinnät <p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <ul style="list-style-type: none"> - valita sopiva mittauslaite ja mitata - käyttää mm, cm ja m - lukea tasatunteja, puolitunteja sekä vartti analogisesta kellosta
T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä	<ul style="list-style-type: none"> - etsiä, kerätä ja esitellä tietoa lähiympäristöstä - lukea taulukoita ja diagrammeja - tutkia vaihtoehtojen määrä (kombinaatio-oppi) 	L4, L5	Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta	<p>Hyville taidoille:</p> <p>Oppilas osaa laatia taulukon annetusta aineistosta sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja.</p> <ul style="list-style-type: none"> - lukea taulukko - esittää tietoa taulukko- tai diagrammimuodossa <p>Hyväksytylle arvosanalle:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lukea taulukko

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä	- suunnitella ja laatia tietokoneohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä	L1, L4, L5, L6	Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	Hyville taidoille: Oppilas osaa ohjelmoida toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä. - käyttää valmiita käskyjä tietokoneohjelmassa, kokeilla eri keinoja ja nähdä mitä tapahtuu
---	---	----------------	---	---

Matematiikka 4. lk

Opetuksen tavoite Merkitys, arvot ja asenteet	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8
T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta	L1, L3, L5	Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Opetuksen tavoite Työskentelyn taidot	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä	- etsitään yhteyksiä laskutapojen välillä - kytketään opitut asiat omaan arkeen - harjoitella eri ajatustapoja	L1, L4	Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä.
T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta	- kirjoittaa kysymyksiä lausekkeille, taulukoille ja diagrammeille - perustella ratkaisuja ja ajatusmuotoja	L1, L3, L4, L5	Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot	Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä.
T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille	- yhteistyö ja keskustelu muiden oppilaiden kanssa	L1, L2, L4, L5	Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin.

konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen	<ul style="list-style-type: none"> - osata kuvata miten ajattelee - osaa esittää ajatteluaan välivaihein ja vertailla ratkaisuja - käyttää konkreettisia malleja, kuvia ja eri apuvälineitä käsitteiden kuvaamiseen 			
T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä	<ul style="list-style-type: none"> - käyttää strategiaa työskennellä taaksepäin - ratkaista päättelytehtäviä - löytää yhdistelmiä 	L1, L4, L5	Ongelmaratkaisutaidot	Oppilas käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita.
T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä	<ul style="list-style-type: none"> - tehdä arvioita - osata valita sopivia yksiköitä - yhdistää ja vertailla omiin kokemuksiin arjesta 	L1, L3	Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa pääsääntöisesti arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus
--	-------------------------	-----------	------------------	------------------

<p>T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä</p>	<ul style="list-style-type: none"> - käsite: lauseke - käsite: arvioida - yhteys todellisuuden ja lausekkeen välillä 	<p>L1, L4</p>	<p>Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö</p>	<p>Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjoittaa yksinkertaisia lausekkeita - käyttää oikeaa termistöä neljälle laskutavalle - arvioida vastauksen kohtuullisuus <p>Osaamisen kuvaus hyväksytyille / arvosanalle 5:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjoittaa yksinkertaisia lausekkeita
<p>T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä</p>	<ul style="list-style-type: none"> - lukusuora eri asteituksilla - vahvistaa luvunymmärrystä - lukuyksiköt miljooneihin asti - ymmärtää kymmenjärjestelmä - desimaaliluvut; sadasosa - pyöristää luku - pyöristää euro 	<p>L1, L4</p>	<p>Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen</p>	<p>Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen, myös desimaalilukujen osalta.</p> <ul style="list-style-type: none"> - kymmenjärjestelmän periaate, sadasosasta tuhannesosiin ja miljoonasosiin

	<ul style="list-style-type: none"> - laskea yhteen ja vähentää desimaalilukuja 			<ul style="list-style-type: none"> - desimaaliluvut lukusuoralla - pyöristäminen - summittainen laskeminen <p>Osaamisen kuvaus hyväksytylle / arvosanalle 5:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kymmenjärjestelmän periaate, sadasosasta tuhannesosiin - täydentää asteitusta lukusuoralla, myös – desimaaliluvut lukusuoralla - pyöristäminen
T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin	<ul style="list-style-type: none"> - käsite desimaaliluku - käsite murtoluku, eri nimiä samalle murtoluvulle - vertailla murtolukuja 	L1, L4	Lukukäsite	<p>Osaamisen kuvaus hyvälle taidoille / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja.</p> <ul style="list-style-type: none"> - vertailla samannimisiä murtolukuja - täydentää asteitusta lukusuoralla, myös lukuja murtolukumuodossa <p>Osaamisen kuvaus hyväksytylle / arvosanalle 5:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vertailla samannimisiä murtolukuja

<p>T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - yhteenlasku- ja vähennyslaskualgoritmit vakiintuvat - kertotaulut 0-10 vakiintuvat - kertotaulut 11-12 - laskutapojen välinen yhteys - käytännönläheiset tehtävät laskutapojen järjestyksellä - käsite jakolasku sekä sisältö- että ositusjaon kautta - laskea lyhyttä jakolaskua - jakaa yksi lukuyksikkö kerralla - jakolasku luvuilla 10, 100 ja 1000 -kertolaskualgoritmi - yhteenlasku ja vähennyslasku samannimisistä murtoluvuista 	<p>L1, L3, L6</p>	<p>Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen</p>	<p>Osaamisen kuvaus hyvälle taidoille / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas laskee melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.</p> <ul style="list-style-type: none"> - algoritmit yhteenlaskulle ja vähennyslaskulle - kertotaulut 0-10, myös vastaavat jaot - laskutapojen yhteys - kertolaskua ja jakolaskua 10:llä, 100:lla ja 1000:lla - kolminumeroisten lukujen jakolasku 2:lla ja 10:llä - moninumeroisten lukujen jako yksinumeroisen nimittäjän kanssa - yhteenlasku ja vähennyslasku samannimisistä murtoluvuista <p>Osaamisen kuvaus hyväksytylle / arvosanalle 5:</p> <ul style="list-style-type: none"> - algoritmit yhteenlaskulle ja vähennyslaskulle - kertotaulut 0-5 ja 10, myös vastaavat jaot
---	---	-------------------	--	---

				<ul style="list-style-type: none"> - kertolasku ja jakolasku 10:llä - kolminumeroisten lukujen jakolasku 2:lla ja 10:llä - yhteenlasku ja vähennyslasku samannimisistä murtoluvuista
--	--	--	--	---

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus
T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin	<ul style="list-style-type: none"> - koordinaatisto, ensimmäinen kvadrantti - paralleelit ja suorakulmaiset linjat - kulmamitta ja kulmien luokitus - tutkia ja luokitella eri monikulmioita - kuviot jaetaan monikulmioihin ja muihin kuvioihin - laskea yksinkertaisten geometrinen kuvioiden ympärysmitta 	L4, L5	<p>Geometrian käsitteet ja geometrinen ominaisuuksien havainnointi</p>	<p>Osaamisen kuvaus hyville taidoille / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita.</p> <ul style="list-style-type: none"> - lukea koordinaatisto - nimetä eri kulmia - nimetä tavallisimmat monikulmiot - laskea neliön, suorakulmion ja kolmion ympärysmitta - luokitella ja tunnistaa geometrisia kappaleita ja kuvioita

	<ul style="list-style-type: none"> - tutkia ja vertailla kuvioiden ja kappaleiden geometrisia ominaisuuksia 			<p>Osaamisen kuvaus hyväksytylle / arvosanalle 5:</p> <p>Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita.</p> <ul style="list-style-type: none"> - lukea koordinaatisto - nimetä eri kulmia - nimetä tavallisimmat monikulmiot - laskea neliön, suorakulmion ja kolmion ympärysmitta
<p>T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä</p>	<ul style="list-style-type: none"> - aikajana - 60-järjestelmä kellonaikojen avulla - laskea aikaväliä - arkeen liittyvät yksikkömuunnokset aika-, pituus-, massa- ja tilavuusyksiköt - arvioida suuruutta, yksinkertaisia pinta-aloja ja tilavuuksia sekä suorittaa tarkistusmittauksia 	<p>L1, L3, L6</p>	<p>Mittaaminen</p>	<p>Osaamisen kuvaus hyvälle taidoille / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä. Hän hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset.</p> <ul style="list-style-type: none"> - lukea analogisia ja digitaalisia kellonaikoja - ilmaista aikaa eri yksiköissä sekä laskea aikaväliä liittyen arkeen - tavallisimmat mittayksikön vaihdokset

				<p>- yksinkertaiset yksikkömuunnokset: 1 m = 100 cm, 1 km = 1000 m, 1 kg = 1000 g, 1 l = 10 dl</p> <p>- valita sopiva mittausväline, mitata ja ottaa kantaa mittaustuloksen kohtuullisuuteen</p> <p>Osaamisen kuvaus hyväksytylle / arvosanalle 5:</p> <p>- lukea analogisia ja digitaalisia kellonaikoja</p> <p>- yksinkertaiset yksikkömuunnokset: 1 m = 100 cm, 1 km = 1000 m, 1 kg = 1000 g, 1 l = 10 dl</p> <p>- valita sopiva mittausväline, mitata ja ottaa kantaa mittaustuloksen kohtuullisuuteen</p>
T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä	<p>- etsiä, kerätä ja esitellä tietoa</p> <p>- luoda helppoja taulukoita ja diagrammeja</p> <p>- tulkita annettuja taulukoita ja diagrammeja - tutkia vaihtoehtojen määrä</p>	L4, L5	Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta	<p>Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas osaa laatia taulukon annetusta aineistosta sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja.</p>

				<ul style="list-style-type: none"> - lukea helppoja taulukoita ja diagrammeja - tulkita taulukoita ja diagrammeja - tehdä yksinkertainen taulukko materiaalin perusteella <p>Osaamisen kuvaus hyväksytylle / arvosanalle 5:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lukea helppoja taulukoita ja diagrammeja - tehdä yksinkertainen taulukko materiaalin perusteella
--	--	--	--	--

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä	- suunnitella ja laatia tietokoneohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä	L1, L4, L5, L6	Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	<p>Osaamisen kuvaus hyville taidoille / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas osaa ohjelmoida toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä.</p> <ul style="list-style-type: none"> - käyttää valmiita komentoja tietokoneohjelmassa, kokeilla eri keinoja ja nähdä mitä tapahtuu - tehdä ohjeiden seuraus valmiiden komentojen avulla
---	---	----------------	---	--

				<p>Osaamisen kuvaus hyväksytylle / arvosanalle 5:</p> <ul style="list-style-type: none">- käyttää valmiita komentoja tietokoneohjelmassa, kokeilla eri keinoja ja nähdä mitä tapahtuu
--	--	--	--	---

Matematiikka 5. lk

Opetuksen tavoite	Osaaminen	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta	L1, L3, L5	Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Opetuksen tavoite Työskentelyn taidot	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä	- käyttää yhteyksiä laskutapojen välillä - kytkeä omaan arkeen - harjoitella eri ajatustapoja	L1, L4	Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä.
T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta	- kirjoittaa kysymyksiä lausekkeille, taulukoille ja diagrammeille - perustella ratkaisuja ja ajatusmuotoja	L1, L3, L4, L5	Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot	Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä.

T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen	- yhteistyö ja keskustelu muiden oppilaiden kanssa - osata kuvata miten ajattelee	L1, L2, L4, L5	Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin.
---	--	----------------	---------------------------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> - oppilas osaa esittää ajatteluaan välivaihein ja vertailla ratkaisuja - käyttää konkreettisia malleja, kuvia ja eri apuvälineitä käsitteiden kuvaamiseen 			
T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä	<ul style="list-style-type: none"> - käyttää strategiaa työskennellä taaksepäin - ratkaista päättelytehtäviä - löytää yhdistelmiä 	L1, L4, L5	Ongelmaratkaisutaidot	Oppilas käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita.
T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä	<ul style="list-style-type: none"> - tehdä arvioita - osata valita sopivia yksiköitä - yhdistää ja vertailla omiin kokemuksiin arjesta 	L1, L3	Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa pääsääntöisesti arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus
T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä	<ul style="list-style-type: none"> - summittainen laskeminen - käsite: prosentti 	L1, L4	Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8:

				<p>Oppilas käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä.</p> <ul style="list-style-type: none"> - summittainen laskeminen desimaaliluvuilla - käsite: prosentti <p>Osaamisen kuvaus hyväksytylle / arvosanalle 5:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prosentin käsite suhteessa sataan
<p>T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä</p>	<ul style="list-style-type: none"> - lukusuora eri asteituksilla - vahvistaa luvunymmärrystä - lukuyksiköt miljardeihin asti - syventää kymmenjärjestelmää - desimaaliluvut; tuhannesosa - pyöristää luku - laskea yhteen ja vähentää desimaalilukuja 	L1, L4	Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	<p>Osaamisen kuvaus hyvälle taidoille / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen, myös desimaalilukujen osalta.</p> <ul style="list-style-type: none"> - kymmenjärjestelmän periaate, tuhannesosasta miljoonalukuun ja miljardilukuun - osata pyöristää annettuun lukuyksikköön

				<p>- kirjoittaa lukuja lukusuorille, joita on asteitettu eri tavoin - yhteenlasku ja vähennyslasku desimaaliluvuista</p> <p>Osaamisen kuvaus hyväksytylle / arvosanalle 5:</p> <p>- kymmenjärjestelmän periaate, tuhannesosasta miljoonalukuun</p> <p>- osata pyöristää annettuun lukuyksikköön</p> <p>- kirjoittaa lukuja lukusuorille, joita on asteitettu eri tavoin</p>
<p>T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin</p>	<p>- helpot luvut murtolukumuodossa, desimaaliluvut ja prosentti ja näiden välinen yhteys</p> <p>- yksinkertainen prosenttilasku esim. prosenttiluvuilla 100 %, 50 %, 25 %, 10 %, 1 %</p> <p>- käsite negatiiviset luvut</p> <p>- negatiiviset luvut arjessa</p>	L1, L4	Lukukäsite	<p>Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja.</p> <p>- yhdistää lukuja, jotka ovat kirjoitettu eri muodoissa, mutta joilla on sama arvo</p> <p>- käyttää positiivisia ja negatiivisia kokonaislukuja</p>

				<p>- kirjoittaa yksinkertaisia prosenttilukuja murtolukuina ja desimaalilukuina - lukea negatiivisia lukuja lämpömittarilta</p> <p>- laskea negatiivisilla kokonaisluvuilla, esim. lämpötila</p> <p>Osaamisen kuvaus hyväksytylle / arvosanalle 5:</p> <p>- yhdistää lukuja, jotka ovat kirjoitettu eri muodoissa, mutta joilla on sama arvo</p> <p>- lukea negatiivisia lukuja lämpömittarilta</p>
<p>T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia</p>	<p>- laskutapojen järjestys, myös sulkulausekkeet</p> <p>- kertolaskun algoritmi vakiinnutetaan</p> <p>- kertolaskea kaksilukuisia tekijöitä</p>	<p>L1, L3, L6</p>	<p>Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen</p>	<p>Osaamisen kuvaus hyvälle taidoille / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas laskee melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.</p> <p>- kertotaulut 0-10</p> <p>- kertolaskun algoritmi, yksi tekijöistä yksinumeroinen</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - murtoluvun pidentäminen ja lyhentäminen - esitellä yhteenlasku ja vähennyslasku erinimisistä murtoluvuista - esitellä murtolukujen kertolasku ja jakolasku luonnollisilla kokonaisluvuilla 			<ul style="list-style-type: none"> - kertolaskun algoritmi myös kaksinumeroisilla tekijöillä - laskutapojen järjestys - murtoluvun pidentäminen ja lyhentäminen <p>Osaamisen kuvaus hyväksytylle / arvosanalle 5:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kertotaulut 0-10 - kertolaskun algoritmi, yksi tekijöistä yksinumeroinen - laskutapojen järjestys
--	--	--	--	--

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus
Opetuksen tavoite				
T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin	<ul style="list-style-type: none"> - kappaleita luokitellaan sylintereiksi, kartioiksi ja muihin kappaleisiin - tutkia suorakulmioita, sylintereitä, kartioita ympyräpohjilla ja pyramideja 	L4, L5	Geometrian käsitteet ja geometrysten ominaisuuksien havainnointi	<p>Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita. Oppilas osaa käyttää mittakaavaa sekä tunnistaa suoran suhteen symmetrisiä kuvioita.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - piirtää geometrisia kuvioita ja rakentaa kappaleita - piirtää, mitata ja luokitella kulmia - koordinaatisto - suurentaminen ja pienentäminen - yhdenmuotoisuus ja asteikko - heijastuminen suorassa linjassa - symmetria suoraan linjaan nähden - kongruenssi konkreettisilla apuvälineillä - ympyrän osat: keskipiste, säde ja halkaisija - piirtää ympyrä harpin avulla 		<ul style="list-style-type: none"> - luokitella ja tunnistaa geometrisia kappaleita ja kuvioita - käyttää asteikkoja - löytää symmetrialinjoja kuvioissa - mitata kulmia $<180^\circ$ - piirtää kulmia $<180^\circ$, helppoja monikulmioita ja ympyröitä annettujen mittojen mukaan - lukea ja sijoittaa pisteitä koordinaatistoon <p>Osaamisen kuvaus hyväksytylle / arvosanalle 5:</p> <ul style="list-style-type: none"> - löytää symmetrialinjoja kuvioissa - mitata kulmia $<180^\circ$ - piirtää kulmia $<180^\circ$, helppoja monikulmioita annettujen mittojen mukaan
--	--	--	--

<p>T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä</p>	<p>- tavallisimmat yksikkömuunnokset aika-, pituus-, massa- ja tilavuusyksiköillä</p> <p>- arvioida pituus, massa ja tilavuus sekä suorittaa tarkistusmittaus, mittauksen tarkkuutta korostetaan</p> <p>- käsite: pinta-ala</p> <p>- oppilas harjoittelee laskemaan yksinkertaisten geometristen kuvioiden pinta-aloja</p>	<p>L1, L3, L6</p>	<p>Mittaaminen</p>	<p>Osaamisen kuvaus hyvälle taidoille / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä. Oppilas osaa laskea pinta-aloja. Hän hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset.</p> <p>- ymmärtää käsitteen pinta-ala</p> <p>- laskea suorakulmion ja kolmion pinta-ala</p> <p>- tehdä tavallisimmat yksikkömuunnokset</p> <p>Osaamisen kuvaus hyväksytylle / arvosanalle 5:</p> <p>- valita sopiva mittaväline, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä.</p> <p>- käsite pinta-ala</p>
<p>T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä</p>	<p>- etsiä, kerätä, rekisteröidä ja esitellä tietoa</p> <p>- käsite keskiarvo</p>	<p>L4, L5</p>	<p>Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta</p>	<p>Osaamisen kuvaus hyvälle taidoille / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas osaa laatia taulukon annetusta aineistosta sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja. Oppilas osaa</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - laskea keskiarvo - luokitella ja järjestää tietoa - frekvenssitaulu ja käsitteet suurin ja pienin arvo sekä tyyppi-arvo - todennäköisyyslaskennan alkeet - käsitteet mahdoton, mahdollinen tai varma 			<p>laskea keskiarvon ja määrittää tyyppi-arvon.</p> <ul style="list-style-type: none"> - taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta - kerätä tietoa ja koostaa se pylväsdiagrammissa - tehdä taulukko annetun materiaalin perusteella sekä tulkita tietoa - laskea keskiarvo ja määrittää tyyppi-arvo <p>Osaamisen kuvaus hyväksytylle / arvosanalle 5:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lukea taulukoita ja diagrammeja - kerätä tietoa ja koostaa se pylväsdiagrammissa
T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä	- suunnitella ja laatia tietokoneohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä	L1, L4, L5, L6	Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	<p>Osaamisen kuvaus hyväksytylle / arvosanalle 5:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lukea taulukoita ja diagrammeja - kerätä tietoa ja koostaa se pylväsdiagrammissa

				<p>Osaamisen kuvaus hyvälle taidoille / arvosanalle 8:</p> <p>Oppilas osaa ohjelmoida toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä.</p> <ul style="list-style-type: none">- seurata valmiita käskyjä- löytää toistoja kaavaan tai ohjelmaan ja lyhentää ohjeiden sarjoja <p>Osaamisen kuvaus hyväksytylle / arvosanalle 5:</p> <ul style="list-style-type: none">- seurata ohjeita valmiiden kommandojen avulla
--	--	--	--	---

14.4.5 YMPÄRISTÖOPPI

Ympäristöoppi 3. lk

Opetuksen tavoite Merkitys, arvot ja asenteet	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyville taidoille / arvosanalle 8
T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen			Ympäristöopin merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä.
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan	<u>Opiskelutekniikka</u>	L1, L7	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen	Oppilas osaa ohjatusti asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille. Oppilas osaa ohjatusti työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.
T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle	<u>Jokamiehenoikeus</u> Oppilas kehittää ympäristötietoisuuttaan esim. kierrätyksen ja jätteenlajittelun kautta	L3, L7	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas tietää jokamiehenoikeudesta pääpiirteittäin ja ymmärtää kierrätyksen ja jätteenlajittelun arvon.

Opetuksen tavoite Tutkimisen ja toimimisen taidot	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana	Oppilas harjoittelee kysymysten muodostamista eri aihepiireissä.	L1, L7	Kysymysten muodostaminen	Oppilas osaa ohjatusti muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä.
T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen	<u>Tutkimusvälineet</u> Tutkimusvälineiden käyttö (esim. suurennuslasi, lämpömittari, kello ja mittanauha) Oppilas harjoittelee tutkimuksen, havaintojen ja mittausten tekoa	L1, L5	Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset	Oppilas osaa havainnoida, mitata ja dokumentoida tuloksia ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa ohjatusti suunnitella pieniä tutkimuksia yksin tai yhdessä muiden kanssa.

<p>T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin</p>	<p>Oppilas harjoittelee johtopäätösten tekoa ja tutkimuksensa tulosten esittämistä.</p>	<p>L1, L2, L5</p>	<p>Tutkimisen taidot: johtopäätösten tekeminen ja tulosten esittäminen</p>	<p>Oppilas tunnistaa käsitteet syy ja seuraus ja näiden suhteet toisiinsa. Oppilas osaa ohjatusti tehdä helppoja johtopäätöksiä tulosten perusteella. Oppilas osaa ohjatusti esittää tuloksiaan selkeästi.</p>
<p>T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien</p>	<p><u>Perustekniikka</u> Kalteva taso Vipu Ratas Jousitus</p>	<p>L2, L3, L5</p>	<p>Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa</p>	<p>Oppilas osaa ohjatusti kuvata joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä. Oppilas osaa ohjatusti työskennellä kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä toimien.</p>

<p>T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen</p>	<p><u>Paloturvallisuus</u></p> <p><u>Liikenneturvallisuus:</u></p> <p>Tutustutaan lähiympäristön vaaratekijöihin ja harjoitellaan toimintaa eri tilanteissa. Käsitellään liikennesääntöjä- ja merkkejä sekä käyttäytymistä pyöräilijänä ja osana joukkoliikennettä</p> <p>Pyörät</p> <p><u>Kiusaamisen tuntomerkit</u></p> <p>Kiusaamisen tuntomerkkien kuvaaminen</p> <p><u>Turvallisuus koulussa</u></p> <p>Sopimukset ja säännöt</p>	<p>L3</p>	<p>Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot</p>	<p>Oppilas osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas osaa kuvata turvallisuusohjeita ja toimintatapoja erilaisissa vaara- ja ensiaputilanteissa.</p>
--	---	-----------	--	---

<p>T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä</p>	<p><u>Luonto- ja kulttuuriympäristön eroja ja niissä tapahtuvat muutokset</u></p> <p>Pihat, puistot, metsät, niityt, pellot sekä organismien mukautuminen niihin.</p> <p>Herbaario</p>	<p>L3</p>	<p>Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen</p>	<p>Oppilas osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjatusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.</p> <p>Oppilas osallistuu aktiivisesti pienen kasvikoelman keräämiseen ja voi yhdessä muiden kanssa tutkia kasvien kasvua.</p>
<p>T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan</p>	<p><u>Tunnetaitoja:</u></p> <p>Oppilaat harjoittelevat eri fyysisten ja psyykkisten merkkien tunnistamista sekä omien ajatusten, tarpeiden, asenteiden ja arvojen tiedostamista.</p>	<p>L2, L3</p>	<p>Vuorovaikutustaitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely</p>	<p>Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla ryhmässä toimimiseen, kohteliaaseen käytökseen sekä tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä toimintamalleja ja harjoittelee niiden soveltamista eri rooleissa.</p>
<p>T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti</p>	<p>Oppilas harjoittelee tieto- ja viestintätekniiikan käyttöä</p>	<p>L5, L4</p>	<p>Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen</p>	<p>Oppilas osaa ohjatusti käyttää tieto- viestintäteknologiaa tutkimusprosessin eri vaiheissa. Oppilas osaa kuvata tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.</p>

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
Tiedot ja ymmärrys				
T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä	Oppilas harjoittelee käsitteiden käyttöä	L1	Käsitteiden käyttö	Oppilas osaa kuvata ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä ja omin sanoin. Oppilas osaa yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa.
T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä	Oppilas harjoittelee karttojen, kaavioiden ja tilaston käyttöä ja tulkintaa	L1, L5	Mallien käyttäminen	Oppilas osaa ohjatusti käyttää ja tulkita erilaisia konkreettisia malleja.
T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia	Oppilas harjoittelee luotettavien lähteiden löytämistä (esim. koulun kirjasto tai kaupunginkirjasto)	L2, L4, L5 L1	Kriittinen lukutaito	Oppilas osaa ohjatusti hakea tietoa luotettavista tietolähteistä.

<p>T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen</p>	<p><u>Suomen biologia ja maantiede</u></p> <p>Kallioperä</p> <p>Pihat, puistot, niityt, pellot sekä organismien mukautuminen niihin. Ravinnontuotanto (esim. mitä pelloilla viljellään ja eläimiä maatilalla)</p> <p>Ruoan kiertokulku</p> <p>Tavallisimmat kasvit, sienet ja eläimet</p> <p>Kasvien lisääntyminen</p> <p>Eläinten jaottelu selkärangaksiin ja selkärangattomiin eläimiin</p> <p>Eläinten jaottelu kaloihin, lintuihin ja nisäkkäihin</p>	<p>L1</p>	<p>Luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen</p>	<p>Oppilas osaa kuvata Suomen luontoa ja tunnistaa tavallisimmat kasvi- ja eläinlajit eri elinympäristöissä.</p>
<p>T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja</p>	<p><u>Suomi</u></p> <p>Kartta</p> <p>Yksinkertaiset karttamerkit</p> <p>Omaan kotiseutuun suhtautuminen, Siuntion kulttuurikohteet huomioidaan</p>	<p>L1, L5</p>	<p>Taito hahmotella Suomen karttaa, osaa käyttää karttoja</p>	<p>Oppilas osaa nimetä eri alueita Suomessa. Oppilas tuntee Suomen karttakuvan.</p>

<p>T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle</p>	<p><u>Valo ja ääni</u></p> <p>Valon ja äänen perustaidot: Äänen etenemisen periaatteet Yleisiä periaatteita aineen muutoksessa (esim. kynttilä, joka palaa) Perustietoja tinnituksesta ja lasersäteestä</p>	<p>L1</p>	<p>Fysikaalisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen.</p>	<p>Oppilas osaa havainnoida ja kuvata yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä arjessa.</p>
<p>T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamista arjessa</p>	<p><u>Ihmiskeho ja terveysresurssit</u></p> <p>Terveelliset terveystavat ja itsehoidon taidot</p> <p>Sairauksien ehkäiseminen</p> <p>Ruokatavat</p> <p>Lepo ja hygienia</p> <p>Hammashuolto</p>	<p>L1, L3</p>	<p>Terveyden osa-alueiden ja arjen terveystottumusten tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen</p>	<p>Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä edistetään arjessa.</p>

Ympäristöoppi 4. lk

Opetuksen tavoite Merkitys, arvot ja asenteet	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyville taidoille / arvosanalle 8
T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen			Ympäristöopin merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä.
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan	<u>Opiskelutekniikka</u>	L1, L7	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen	Oppilas osaa ohjatusti asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille ja työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.
T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle	<u>Kestävän kehityksen periaatteet</u> Luonnonvarojen kestävä käyttö Kestävä kehitys arjessa Osallistuminen yhteisiin vaikutushankkeisiin paikallisesti tai maailmanlaajuisesti (esim. Earth hour)	L3, L7	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas tuntee kestävän kehityksen periaatteet ja osaa selittää niiden tarkoituksen.

Opetuksen tavoite Tutkimisen ja toimimisen taidot	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana	Oppilas harjoittelee kysymysten muodostamista eri aihepiireissä.	L1, L7	Kysymysten muodostaminen	Oppilas osaa muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä.
T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen	<u>Tutkimusvälineet</u> Välineiden käyttö (esim. suurennuslasi, lämpömittari, kello ja mittanauha) Oppilas osaa ohjatusti tehdä tutkimuksia, havaintoja ja mittauksia	L1, L5	Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset	Oppilas osaa havainnoida, mitata ja dokumentoida tuloksia ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa ohjatusti suunnitella pieniä tutkimuksia yksin tai yhdessä muiden kanssa.

<p>T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin</p>	<p>Oppilas harjoittelee johtopäätöksien tekoa ja tutkimuksensa tulosten esittämistä</p>	<p>L1, L2, L5</p>	<p>Tutkimisen taidot: johtopäätösten tekeminen ja tulosten esittäminen</p>	<p>Oppilas osaa ohjatusti tunnistaa syy-seuraussuhteita.</p> <p>Oppilas osaa ohjatusti tehdä helppoja johtopäätöksiä tulosten perusteella.</p> <p>Oppilas osaa esittää tuloksiaan selkeästi.</p>
<p>T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien</p>	<p><u>Tekniikka</u></p> <p>Helpot virtapiirit (esim. saada valo syttymään)</p>	<p>L2, L3, L5</p>	<p>Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa</p>	<p>Oppilas osaa ohjatusti kuvata joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä.</p> <p>Oppilas osaa ohjatusti työskennellä kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä toimien.</p>
<p>T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen</p>	<p><u>Palosuojelu</u></p> <p><u>Käyttäytyminen vesillä kaikkina vuodenaikoina</u></p> <p><u>Kiusaamisen tuntomerkit</u></p> <p>Kiusaamisen tuntomerkkien kuvaaminen</p> <p>Kiusaamisen ja väkivallan estäminen</p> <p>Fyysinen suoja</p> <p>Laillinen ja epälaillinen</p>	<p>L3</p>	<p>Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot</p>	<p>Oppilas osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas osaa kuvata turvallisuusohjeita ja toimintatapoja erilaisissa vaara- ja ensiaputilanteissa.</p>

<p>T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä</p>	<p><u>Lähiympäristö</u> Karttojen lukeminen ja tulkinta Neljän ilmansuunnan käyttö</p>	<p>L3</p>	<p>Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen</p>	<p>Oppilas osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjatusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.</p>
<p>T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan</p>	<p><u>Tunnetaitoja:</u> Oppilaat harjoittelevat eri fyysisten ja psyykkisten merkkien tunnistamista sekä omien ajatusten, tarpeiden, asenteiden ja arvojen tiedostamista</p>	<p>L2, L3</p>	<p>Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely</p>	<p>Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla ryhmässä toimimiseen, kohteliaaseen käytökseen sekä tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä toimintamalleja ja harjoittelee niiden soveltamista eri rooleissa.</p>
<p>T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti</p>	<p>Oppilas osaa ohjatusti käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa</p>	<p>L5, L4</p>	<p>Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen</p>	<p>Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tutkimusprosessin eri vaiheissa ja vuorovaikutuksen välineenä. Oppilas osaa kuvata tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.</p>

Opetuksen tavoite Tiedot ja ymmärrys	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä	Kaikkia käsitteitä käsitellään eri osa-alueissa	L1	Käsitteiden käyttö	Oppilas osaa kuvata ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä ja omin sanoin. Oppilas osaa yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa.
T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä	Oppilas harjoittelee karttojen, kaavioiden ja tilaston käyttöä ja tulkintaa	L1, L5	Mallien käyttäminen	Oppilas osaa ohjatusti käyttää ja tulkita erilaisia konkreettisia malleja.
T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia	Oppilas harjoittelee ohjatusti luotettavien lähteiden löytämistä (esim. koulun kirjasto tai kaupunginkirjasto)	L2, L4, L5	Kriittinen lukutaito Biologian tiedonala: Luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen	Oppilas osaa ohjatusti hakea tietoa luotettavista tietolähteistä. Oppilas osaa kuvata Pohjoismaiden ja Baltian luontoa ja tunnistaa niiden tavallisimmat kasvi- ja eläinlajit.

<p>T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen</p>	<p>Pohjoismaiden ja Baltian luonto Kasvi- ja eläinlajit (kalat, linnut, nisäkkäät) Ravinnontuotanto (esim. kalastus Islannissa) Omaan kotiseutuun suhtautuminen</p>	<p>tunnistaminen</p>	
---	---	----------------------	--

<p>T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja</p>	<p><u>Pohjoismaat ja Baltia</u> Kartta ja kompassi Meret Pohjoismaiden ja Baltian ympärillä</p>	<p>L1, L5</p>	<p>Taito hahmotella Pohjoismaiden ja Baltian karttaa, osaa käyttää karttoja</p>	<p>Oppilas osaa nimetä eri maita Pohjoismaissa ja Baltiassa, sekä tunnistaa niiden karttakuvat.</p>
<p>T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle</p>	<p><u>Sähkö ja magnetismi</u> Magnetismi (kompassi) Kitka Virtapiirit</p>	<p>L1</p>	<p>Fysiikan tiedonala: Fysikaalisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen.</p>	<p>Oppilas osaa havainnoida ja kuvata yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä arjessa.</p>
<p>T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle</p>	<p><u>Ilma ja vesi</u> Ilmanvastus (esim. kananmunakisa) Veden ominaisuudet Kiertokulku Olomuoto Veden käyttö</p>	<p>L1</p>	<p>Kemian tiedonala: Kemiallisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen</p>	<p>Oppilas osaa havainnoida ja kuvata olomuotoja ja tuttujen aineiden ominaisuuksia sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä.</p>

<p>T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa</p>	<p><u>Ihmiskeho ja terveysresurssit</u></p> <p>Ravintoaineympyrä</p> <p>Unen arvo</p> <p>Ergonomia</p> <p>Liikunta</p> <p>Integriteetti</p> <p>Mielenterveys</p>	<p>L1, L3</p>	<p>Terveystiedon tiedonala:</p> <p>Terveyden osa-alueiden ja arjen terveystottumusten tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen</p>	<p>Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä edistetään arjessa.</p>
---	--	---------------	---	--

Ympäristöoppi 5. lk

Opetuksen tavoite Merkitys, arvot ja asenteet	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyville taidoille / arvosanalle 8
T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen			Ympäristöopin merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä.
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan	Opiskelutekniikka	L1, L7	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille ja työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.
T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle	<u>Jokamiehen oikeus</u> Jokamiehen oikeuden tarkoitus <u>Kestävä kehitys Euroopassa</u> Kulttuurinen, taloudellinen, sosiaalinen ja ekologinen ymmärrys Osallistuminen yhteisiin vaikutushankkeisiin paikallisesti tai maailmanlaajuisesti (esim. Earth hour)	L3, L7	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas osaa selittää jokamiehen oikeuden tarkoituksen. Oppilas osaa selittää kestävän kehityksen tarkoituksen.

Opetuksen tavoite Tutkimisen ja toimimisen taidot	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä ja luoda hypoteesejä eri osa-alueihin.	L1, L7	Kysymysten ja hypoteesien muodostaminen	Oppilas osaa muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.
T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen	Oppilas harjoittelee tutkimuksen, havaintojen ja mittausten tekoa.	L1, L5	Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset	Oppilas osaa havainnoida, mitata ja dokumentoida tuloksia ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa suunnitella pieniä tutkimuksia yksin tai yhdessä muiden kanssa.

<p>T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin</p>	<p>Oppilas harjoittelee ohjatusti johtopäätösten tekoa ja tutkimuksensa tulosten esittämistä.</p>	<p>L1, L2, L5</p>	<p>Tutkimisen taidot: johtopäätösten tekeminen ja tulosten esittäminen</p>	<p>Oppilas osaa ohjatusti tunnistaa syy-seuraussuhteita ja osaa tehdä yksinkertaisia johtopäätöksiä tuloksista. Oppilas osaa esittää tuloksiaan selkeästi.</p>
<p>T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien</p>	<p><u>Arkitekniikka</u></p> <p>Miten laitteiden rakenteet toimivat</p> <p>Eri tapoja mitata aikaa (avaruuteen liittyvä)</p> <p><u>Arkitilanteet ja yhteydet</u></p> <p>Ilmiö ja tekniikka</p>	<p>L2, L3, L5</p>	<p>Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa</p>	<p>Oppilas osaa kuvata joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä.</p> <p>Oppilas osaa työskennellä kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä toimien.</p>
<p>T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen</p>	<p><u>Turvallisuustaito</u></p> <p>Turvalliset työmenetelmät (esim. kokeiluissa)</p> <p>Työturvallisuus Varoitusmerkkejä Sähköturvallisuus</p>	<p>L3</p>	<p>Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot</p>	<p>Oppilas osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas osaa kuvata turvallisuusohjeita ja toimintatapoja erilaisissa vaara- ja ensiaputilanteissa, osaa käyttää niitä oppimistilanteissa sekä harjoittelee niiden perustelemista ympäristöopin eri tiedonalojen avulla.</p>

<p>T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä</p>	<p><u>Luonnollinen ja rakennettu ympäristö</u></p> <p>Ohjeiden seuraaminen</p> <p>Tiedonkerääminen</p> <p>Elinympäristöjen tutkiminen</p>	<p>L3</p>	<p>Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen</p>	<p>Oppilas osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti.</p> <p>Oppilas osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjatusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.</p>
<p>T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan</p>	<p>Oppilas oppii ryhmätyöskentelyä.</p> <p>Oppilas oppii huomioimaan muiden mielipiteitä.</p>	<p>L2, L3</p>	<p>Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely</p>	<p>Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla ryhmässä toimimiseen, kohteliaaseen käytökseen sekä tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä toimintamalleja ja harjoittelee niiden soveltamista eri rooleissa.</p>

<p>T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti</p>	<p>Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa</p>	<p>L5, L4</p>	<p>Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen</p>	<p>Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tutkimusprosessin eri vaiheissa ja vuorovaikutuksen välineenä.</p> <p>Oppilas osaa kuvata tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.</p>
--	---	---------------	---	---

Opetuksen tavoite Tiedot ja ymmärrys	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille
T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä	Kaikkia käsitteitä käsitellään eri osa-alueissa Oppilas harjoittelee oikeiden käsitteiden käyttöä eri ilmiöiden kuvaamisessa	L1	Käsitteiden käyttö	Oppilas osaa kuvata ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä ja omin sanoin. Oppilas osaa yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa.
T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä	Oppilas käyttää ja tulkitsee karttoja, kaavioita ja tilastoja. Kalottimallit (alkuaineiden vertailu suhteessa toisiinsa)	L1, L5	Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää ja tulkita erilaisia konkreettisia malleja. Oppilas osaa ohjatusti käyttää abstrakteja malleja.
T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia	Oppilas harjoittelee ohjatusti luotettavien lähteiden löytämistä (esim. koulun kirjasto tai kaupunginkirjasto)	L2, L4, L5	Kriittinen lukutaito	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä.

<p>T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen</p>	<p><u>Eurooppa</u></p> <p>Ilmastoalueet</p> <p>Floora ja fauna</p> <p>Luontoympäristöt</p> <p>Ihmisten toiminta vuorovaikutuksessa eri elinympäristöissä</p> <p><u>Ravintoketjut</u></p> <p><u>Fotosynteesi</u></p>	<p>L1</p>	<p>Luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen Euroopassa.</p>	<p>Oppilas osaa kuvata Euroopan luontoa ja tunnistaa tavallisimmat kasvi- ja eläinlajit ja heidän tyypillisimmät elinympäristöt.</p>
<p>T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja</p>	<p><u>Eurooppa</u></p> <p>Kartta</p> <p>Maat ja pääkaupungit</p> <p>Ihmisten toiminta</p> <p>Monipuolisia alueellisia esimerkkejä</p> <p><u>Ajankohtaiset uutiset</u></p>	<p>L1, L5</p>	<p>Kyky hahmottaa Euroopan karttaa sekä karttojen ja muiden geomedioiden käyttö</p>	<p>Oppilas osaa nimetä Euroopan eri alueita sekä niiden karttakuvan.</p>
<p>T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle</p>	<p><u>Avaruus</u></p> <p>Kuun vaiheet</p> <p>Aurinkokunta</p> <p>Galaksit</p> <p><u>Maapallon rakenne</u></p>	<p>L1</p>	<p>Maapallon rakenne ja aurinkokunta</p>	<p>Oppilas osaa kuvata maapallon rakenteen ja maapallon paikan aurinkokunnassa.</p>

<p>T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle</p>	<p><u>Ilma, vesi ja maankuori</u></p> <p>Ilman koostumus: vety, typpi, happi Ilmansaasteet, otsoniaukot Kasvihuoneilmiö Veden ominaisuudet ja vedenpuhdistus Tutkia eri aineiden liukoisuutta ja erottamistapoja; suodatus, haihdutus, kromatografia, uutto ja veden tiheys (+4C) Keittäminen kannen alla</p> <p>Lämpötilamittaukset</p> <p>Happoja ja emäksiä</p> <p>Perustietoja eri aineista ympäristössä; alkuaineiden kemialliset merkit (O, H, C, N, Fe, Si, Cu)</p> <p>Miksi kemiallisia merkkejä tarvitaan (H₂O, CO₂, N₂, O₂)</p>	<p>L1</p>	<p>Kemiallisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen</p>	<p>Oppilas osaa havainnoida ja kuvata olomuotoja ja tuttujen aineiden ominaisuuksia sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä.</p> <p>Oppilas osaa selittää aineen säilymisen periaatteen avulla esimerkiksi veden kiertokulkua tai kierrätystä.</p> <p>Oppilas osaa mainita alkuaineita ja osaa selittää ilmansaasteiden ja kasvihuoneilmiön yhteyksiä.</p>
--	--	-----------	--	--

<p>T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa</p>	<p><u>Ihmiskeho ja terveysresurssit</u></p> <p>Ihmiskehon rakenne</p> <p>Keskeiset elintoiminnot</p> <p>Lisääntyminen</p> <p>Kunnon hoitaminen</p>	<p>L1, L3</p>	<p>Terveyden osa-alueiden ja arjen terveystottumusten tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen, ikäkauteen liittyvän kasvun ja kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen</p>	<p>Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää.</p> <p>Oppilas osaa kuvata elämäntapojen eri vaihteita ja selittää murrosikään liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.</p>
---	--	---------------	--	---

14.4.6 USKONTO

Evangelisluterilainen uskonto 3. lk

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	<p>Oppilas tutustuu Vanhan Testamentin patriarkkakertomuksiin ja historiallisiin kirjoihin esimerkiksi Abrahamin, Joosefin ja Mooseksen elämäntarinoiden avulla</p> <p>- Oppilas syventää tietouttaan kirkkovuoden juhlista. Varsinkin adventti, Kristuksen taivaaseenastumisen päivä, pyhäinpäivä</p> <p>- Oppilas harjoittelee uskontoon liittyvää tiedonhakua</p>	L1, L2, L3, L4, L5, L6	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas tunnistaa Vanhan Testamentin kertomuksia ja osaa mainita keskeisiä henkilöitä Israelin kansan historiassa.
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin			Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa antaa esimerkkejä kirkkovuoden pyhistä ja ymmärtää niiden merkityksen.
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta			Uskonnon monilukutaito	Oppilas harjoittelee tiedonhakua eri lähteistä
T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä				

<p>T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa</p>	<p>- Oppilas syventää tietouttaan uskonnollisista tilaisuuksista ja niihin liittyvästä tapakulttuurista</p> <p>-Oppilas tutustuu virsiin sekä muuhun hengelliseen musiikkiin</p> <p>Oppilas tutustuu oman koulun uskonnolliseen monimuotoisuuteen</p>	<p>L2, L5, L6</p>	<p>Uskonnolliset tilaisuudet, niissä käyttäytyminen</p>	<p>Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.</p>
--	---	-------------------	---	---

<p>T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetukseen, sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin</p>	<p>-Oppilas tutustuu kristinuskon eettisiin ohjeisiin; kymmeneen käskyyn ja kultaiseen sääntöön</p>		<p>Etiikkaa koskeva tieto</p>	
<p>T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta</p>	<p>-Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita sekä arvoja</p>		<p>Oppilas ymmärtää miksi 10 käskyä on laadittu ja osaa selittää niitä</p>	<p>-Oppilas osaa selostaa 10 käskyä.</p> <p>Oppilas osallistuu yhteisiin keskusteluihin, osaa kuunnella muita ja ilmaista itseään.</p>
<p>T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta</p>				
<p>T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään</p>				
<p>T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään</p>				<p>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</p>

Evangelisluterilainen uskonto 4. lk

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	<p>-Oppilas syventää tietouttaan Jeesuksen elämästä, opetuksista ja vertauksista. Tutustutaan esimerkiksi Isä-Meidän-rukoukseen, rakkauden kaksoiskäskyyn, kultaiseen sääntöön sekä vuorisaarnaan.</p> <p>- Oppilas tutustuu Raamatun evankeliumeihin ja Jeesuksen seuraajiin.</p> <p>- Oppilas syventää tietouttaan kirkkovuoden keskeisistä juhlista</p> <p>- Kirkkovuosi (varsinkin helluntai)</p>	L1	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	<p>Oppilas ymmärtää Jeesuksen merkityksen kristinuskossa ja osaa kertoa Jeesuksen opetuksista</p> <p>Oppilas tietää Uuden Testamentin evankelistat</p> <p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä kirkkovuoden pyhistä ja ymmärtää miksi juhlimme niitä.</p>
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	<p>-Oppilas tutustuu luterilaiseen jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan</p> <p>Oppilas tutustuu kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan</p> <p>-Kristilliset rituaalit, jotka kuuluvat elämään sekä eri tavat</p>	L1, L2	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	- Oppilas tutustuu kristillisiin symboleihin	L2, L3, L4	Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja uskonnollisesta symboliikasta.
T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	- Oppilas tunnistaa miten uskonto näkyy mediassa ja populaarikulttuurissa.	L4, L5, L6	Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä.
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	-Oppilas tutustuu Suomessa vaikuttaviin uskontoihin, katsomuksiin sekä uskonnonvapauteen	L1, L2	Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata pääpiirteittäin uskontoja Suomessa.
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	- Oppilas tutustuu juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin tekijöihin sekä näiden uskontojen pääpiirteisiin	L2	Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	- Oppilas tutustuu virsiin ja muuhun hengelliseen musiikkiin - Oppilas tutustuu uskonnollisiin tilaisuuksiin ja niihin liittyvään tapakulttuuriin.	L2, L5, L6	Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.
---	---	------------	------------------------	--

<p>T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetukseen sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin</p>	<p>- Käsitellään oppilaiden elämästä nousevia elämänskysymyksiä, tunteita ja arvovalintoja.</p>	<p>L1, L2, L3, L4, L6, L7</p>	<p>Etiikkaa koskeva tieto</p>	<p>Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia.</p>
<p>T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta</p>	<p>- Oppilas harjoittelee tunteiden tunnistamista, ilmaisua sekä kykyä kohdata muita.</p>		<p>Eettinen pohdinta</p>	<p>Oppilas osallistuu yhteisiin keskusteluihin, osaa kuunnella muita ja ilmaista itseään.</p>
<p>T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta</p>	<p>- Oppilas harjaantuu keskustelemaan ja perustelemaan kantaansa uskonnon ja etiikan kysymyksissä</p>		<p>Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot</p>	
<p>T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään</p>				
<p>T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään</p>				<p>Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</p>

Evangelisluterilainen uskonto 5. lk

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille / arvosanalle8
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	Oppilas tarkastelee kristinuskon keskeisiä juhlia, käsitteitä, symboleita. -Käsitellään elämänkaareen liittyviä juhlia, kuten avioliitto ja hautaan siunaaminen kirkollisina toimituksina.	L1, L2, L3, L4, L5, L6	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas tuntee kristinuskon käsitteitä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja uskonnollisesta symboliikasta.
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	Perehdytään myös maistraatissa vihkimiseen ja uskonnottomiin hautajaisiin. - Esimerkkejä uskonnollisista teemoista yhteiskunnassa, lainsäädännössä, medioissa ja populaarikulttuurissa		Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta				
T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä				

<p>T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan</p>	<p>Oppilas tutustuu kirkkohistoriaan keskiajalla, reformaatioon sekä Martin Lutherin merkitykseen.</p> <p>Oppilas perehtyy kristinuskon historiaan Suomessa, esim. ristiretkien ja Mikael Agricolan avulla. Käyntejä opiskeltava uskonnon pyhissä rakennuksissa tai paikoissa.</p> <p>- Oppilas tutustuu kristinuskon pyhiin rakennuksiin ja paikkoihin Suomessa ja Euroopassa</p>	<p>L1, L2</p>	<p>Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto</p>	<p>Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä.</p> <p>Hän osaa kuvata suomalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.</p>
<p>T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa</p>	<p>- Oppilas ymmärtää ekumenian, uskonnonvapauden ja uskontodialogin periaatteet</p>	<p>L2, L5, L6</p>	<p>Uskonnon monilukutaito</p>	<p>Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja</p>
<p>T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta</p>	<p>- Oppilas tutustuu ihmisoikeuseetiikkaan, YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen ja pohtii eettisiä kysymyksiä ihmisarvon, elämän kunnioittamisen sekä luonnon varjelemisen näkökulmaista</p>	<p>L2</p>	<p>Ihmisoikeuseetiikka</p>	<p>Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.</p>

<p>T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta</p>	<p>- Oppilas kiinnittää huomiota omaan elämönhallintaan, pohtii tunteiden hallintaa sekä tietää mitä on itsetuntemus</p>	<p>L1, L3, L4, L6, L7</p>	<p>Eettinen pohdinta</p>	<p>Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.</p>
<p>T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään</p>	<p>- Oppilas harjaantuu keskustelemaan ja perustelemaan etiikan ja uskonnon kysymyksiä.</p>		<p>Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot</p>	<p>Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.</p>
<p>T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään</p>				<p>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</p>

Ortodoksinen uskonto 3. lk

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvälle taidoille / arvosanalle 8
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	Raamattu – pyhä kirja. Vanhan testamentin kertomukset: Raamatun ensimmäiset kertomukset, Israelin kansan esivanhemmat, Israelin kansa Egyptissä ja matka Luvattuun maahan			Oppilas tuntee Israelin kansan historiaa ja pitkää matkaa.
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	Kirkko rakennuksena ja sen eri osat. Ikonostaasi ja tavallisimmat ikonit. Jumalanpalveluksen toimittajat ja liturgia. Kirkkovierailu.	L1, L2		Oppilas tietää miten kirkko on jaettu, tuntee tavallisimmat ikonit ja jumalanpalveluksen toimittajat.
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	VT:n kertomusten symboliikka ja suhde ortodoksisuuteen. Ikonien rikas symbolikieli. Pyhän tarkoitus. Ortodoksiset tavat	L2, L3, L4		Oppilas tuntee joitakin ortodoksisia tapoja.

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	Juutalaisuuden, kristinuskon ja islaminuskon suhde. Näiden uskontojen tavat ja niiden yhteys ortodoksiin tapoihin.	L2	Oppilas ymmärtää, että on eri perinteitä.	Oppilas tietää, että Abraham on yhteinen kaikille kolmelle monoteistisille uskonnoille.
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	Kirkko pyhänä paikkana ja miten jumalanpalvelukseen osallistutaan. Luostarit, hautausmaat ja niiden tarkoitus pyhinä paikkoina. Muiden yhdyskuntien pyhäkköjä.	L2, L5, L6	Osaa näyttää kunnioitusta erilaisuutta kohden	Oppilas tietää miten käyttäytyy kunnioittavasti eri uskonnollisissa ympäristöissä.
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	Kymmenen käskyä. Jeesuksen opetus ortodoksisen etiikan perusteena. Kultainen sääntö. Eettiset periaatteet	L7	Etiikan perusteet	Oppilas tuntee käskyt ja kultaisen säännön.
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	Ihmisoikeudet, mm. YK:n sopimus lasten oikeuksista.	L2		Osallistuu keskusteluihin ja kuuntelee muita.

<p>T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään</p>	<p>Ortodoksinen ihmiskäsitys positiivisen maailmankatsomuksen perustana.</p> <p>Kunnioitus muita ihmisiä kohtaan lähimmäisen rakastamisen kautta.</p>	<p>L1</p>	<p>Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen.</p>
--	---	-----------	--

Ortodoksinen uskonto 4. lk

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvälle taidoille / arvosanalle 8
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	Raamattu – pyhä kirja. Uuden testamentin kertomukset: Jeesuksen elämä. Evankelistat ja apostolit. Synti, kuolema, anteeksianto ja ylösnousemus. Uskontunnustus, Isä meidän, rukous ennen ehtoollista		Uskonnon kielen ja symbolien analysointi.	Oppilas tuntee tärkeimmät tapahtumat Jeesuksen elämässä ja ylösnousemuksen merkitys kristilliselle ihmiselle.
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	Sakramentit ja niiden merkitys: erityisesti kaste, mirhavoitelu, rippi ja ehtoollinen. Liturgia. Pyhät toimitukset. Suuri paasto. Hiippakunnat ja luostarit. Seurakunnan tilat.	L1, L2		Oppilas tuntee neljä sakramenttia ja tietää mitä liturgia on. Oppilas osaa kertoa jotain suuresta paastosta.
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	Ikonitaide ja ortodoksinen kirkkomusiikki. Mitä ne kertovat? Suuri paasto, pääsiäinen ja kaikki symboliikka niiden ympärillä.	L2, L3, L4		Oppilas tietää, että ikonit ja kirkkomusiikki ilmaisevat kirkon oppia.
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa	Tutustuu, miten eri uskonnollisiin tilaisuuksiin osallistutaan sekä ortodoksisessa että muissa uskonnoissa. Eri uskonnot ja uskonottomuus Suomessa.	L2, L5, L6	Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää miten käyttäytyy kunnioittavasti eri uskonnollisissa ympäristöissä.

uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa				
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	<p>Eettinen opetus evankeliumeissa</p> <p>Yhteiset eettiset periaatteet eri maailmanuskonnoissa.</p> <p>Ihmisoikeuksien perusteet, Lapsen oikeuksien periaatteet ja mitä yhteistä niillä on kristinuskoon.</p> <p>Kymmenen käskyä, rakkauden kaksoiskäsky, Laupias Samarialainen.</p> <p>Työkaluja, miten arvokysymyksistä voi keskustella eri mielipiteitä kunnioittaen.</p> <p>Miten omia näkemyksiä voi perustella ja omien eettisten päätösten tekeminen</p>	L7	<p>Etiikan perusteet.</p> <p>Kyky harkita eettisiä kysymyksiä.</p> <p>Ajattelu- ja vuorovaikutustaidot</p>	Oppilas tietää jotain eettisistä periaatteista ja osallistuu keskusteluihin, ilmaisee itseään kunnioittavasti ja kuuntelee muita.
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	Ihmisoikeuksien perusteet, Lapsen oikeuksien periaatteet	L2		

<p>T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta</p>	<p>Työkaluja miten arvokysymyksistä voi keskustella eri mielipiteitä kunnioittaen.</p>	<p>L1, L3, L6</p>		
<p>T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään</p>	<p>Miten omia näkemyksiä voi perustella ja omien eettisten päätösten tekeminen</p>	<p>L1, L4, L6, L7</p>		
<p>T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään</p>		<p>L1</p>		<p>Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen.</p>

Ortodoksinen uskonto 5. lk

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille / arvosanalle 8
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	Raamattu. Suullisesta perinteestä kirjalliseen. Raamatuntuntemus. Raamatun käyttö jumalanpalveluksissa. Kirkkomusiikki. Kolminaisuusoppi. Ortodoksinen ihmiskäsitys. Vapahtaminen ja ikuinen elämä. Kymmenen käskyä. Pyhimykset. Lähetys. Ekumenia.	L1	Kyky käsitellä tietoa uskonnosta ja muistaa mitä on oppinut. Euroopan uskonnonhistorian perusteet. Tietoa uskonnosta ja kulttuurista ja tiedonhakua.	Oppilas tuntee Raamatun alkuperän ja käytön kirkossa. Oppilas tietää mitä Kolminaisuus on ja mitä vapahtaminen tarkoittaa kristitylle. Käsitteet lähetys ja ekumenia ovat tuttuja.
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	Jumalanpalveluselämä. Vigilia ja liturgia ja niiden yhteys. Luostaritoimi. Luostareita Suomessa ja tärkeitä luostareita ulkomailla.	L1, L2		Oppilas tuntee pääpiirteet meidän tavallisimmissa jumalanpalveluksissamme ja tietää miten luostarit ovat syntyneet ja mitä luostareita on Suomessa.
T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	Tutustua medioihin, esim. eri yhteisöjen kotisivuihin. Oman seurakunnan tiedotuskanavat. Raamattu internetissä. Miten kristinusko tuli Eurooppaan ja Suomeen. Kirkon jakautuminen. Suomesta	L1, L2, L4, L5, L6		Oppilas osaa kertoa miten kristinusko saapui Suomeen, tuntee useita kristinuskon suuntautumisia ja mitä

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	tulee kristitty. Katolinen ja luterilainen kirkko. Muut kristilliset suuntaukset. Abrahamin jälkeläiset: juutalaiset, kristityt ja muslimit. Ortodoksinen perinne Euroopassa. Suomen ortodoksinen kirkko tänään.			tarkoitetaan Abrahamin jälkeläisillä.
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa				
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	Tutustuu eri uskontojen pyhiin paikkoihin pääkaupunkiseudulla. Toistaa miten käyttäytyä eri uskonnollisissa yhteyksissä. Ekumenia, uskonnonvapaus, uskontodialogi.	L2, L5, L6	Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää miten käyttäytyy kunnioittavasti eri uskonnollisissa ympäristöissä.
Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvälle taidoille / arvosanalle 8
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	Kymmenen käskyä.	L7	Etiikan perusteet.	Oppilas tunnistaa ja osaa mainita eettisiä periaatteita liittyen kymmeneen käskyyn. Ilmaisee itseään kunnioittavasti ja kuuntelee muita.

<p>T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta</p>	<p>Ympäristönsuojelutyö, elämän kunnioittaminen (luominen). Pyhimykset esikuvina.</p>	<p>L1, L3, L6</p>	<p>Eettinen pohdinta</p>	<p>Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta.</p>
<p>T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään</p>	<p>Eettiset kysymykset. Keskustelua ajankohtaisista teemoista. Harjoittelee omien mielipiteiden ilmaisemista näissä kysymyksissä. Näyttää empatiaa.</p>	<p>L1, L4, L6, L7</p>	<p>Ajattelu- ja vuorovaikutustaidot</p>	<p>Oppilas osallistuu yhteisiin keskusteluihin, osaa kuunnella muita ja ilmaista itseään.</p>

14.4.7 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

Elämäkatsomustiedon tavoitteet 3. lk

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin.	Oppilaat jatkavat keskustelutaitojen harjoittamista ja pohdintaa liittyen asiayhteyteen, tarkoitukseen ja seurauksiin. Oppilas harjoittelee oman näkemyksen erittelyä	L1, L2, L3, L7	Käsitteiden hallinta ja soveltaminen.	Oppilas osallistuu yhteisiin keskusteluihin ja osaa kuunnella muita. Oppilas osaa selittää ja perustella näkemyksiään.
T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita.	ja perustelemista suhteessa toisiin. Oppilas pohtii käsitteitä keskustelu ja väittely. Oppilaat pohtivat sopimusten ja lupausten tarkoitusta.	L1, L4, L5	Väitteiden ja perusteluiden tunnistaminen ja arviointi.	Oppilaalla on perustaitoja tehdä päätelmiä.

T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan.		L1, L4	Päätelytaidot	
T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta.	Oppilaat pohtivat, mitä tarkoittaa ottaa vastuuta itsestään ja muista.	L3, L7	Vastuullisen toiminnan tunteminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä siitä, miten hän voi ottaa vastuuta helpoista asioista kotiympäristössään.
T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.	Oppilas tutustuu suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin. Oppilas tutustuu eri elämän- ja maailmankatsomuksiin. Oppilas tutustuu käsitteisiin vapaus ja vastuu oppilaan omassa elämässä.	L2, L4, L5	Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä ja selittää joitakin kulttuuriin liittyviä ilmiöitä suomalaisesta kulttuuriperinnöstä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhteisön tai yhteiskunnan kulttuurisesta moninaisuudesta.
T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään		L1, L2	Tietojen ja käsitteiden hallinta.	Oppilas osaa nimetä jonkin katsomuksen tärkeimpiä piirteitä.
T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan.	Opiskelutekniikka	L1, L2, L5	Oppimaan oppimisen taidot	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja	Keskustelu eri teemoista, jossa huomioidaan oppilaan elämysmaailma, ideat ja ajatukset.	L2, L7	Vuorovaikutustaidot ja toimintaryhmän jäsenenä	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

<p>T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia</p>	<p>Oppilaat tutustuvat perusteisiin elämään yhdessä, kuten esimerkiksi sääntöjen, luottamuksen, rehellisyyden ja vilpittömyyden tarkoitukseen.</p> <p>Ilon käsitteet eri arkitilanteissa ja ympäristöissä omassa elämässään.</p> <p>Oppilaat tutustuvat käsitteisiin oikein ja väärin ja siihen miten omat teot vaikuttavat ympäristöön. Oppilaat tutustuvat lasten oikeuksiin ja miettivät, miten ne toteutuvat eri yhteiskunnissa.</p>	<p>L2, L3</p>	<p>Ihmisoikeusetiikka</p>	<p>Oppilas osaa pohtia esim. sääntöjen, luottamuksen ja rehellisyyden tarkoitusta ja miten omat teot vaikuttavat ympäristöön.</p> <p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä oikeudesta.</p> <p>Oppilas osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista YK:n julistuksen mukaan.</p>
<p>T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään</p>	<p>He tutustuvat eri luontokäsityksiin, luonnon ja ihmisen tulevaisuuteen sekä käsitteeseen kestävä kehitys ekologisesta näkökulmasta.</p>	<p>L5, L6, L7</p>	<p>Vaikuttamisen keinojen tunteminen</p>	<p>Oppilas osaa keskustella siitä, mitä voi tehdä omassa lähiympäristössä säästääkseen luonnonvaroja.</p>

Elämänkatsomustieto 4.lk

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8
T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin	Oppilaat harjoittelevat tekojen eettistä arviointia suhteessa asiayhteyteen, tarkoitukseen ja seurauksiin arkipäivän tilanteissa. Oppilas harjoittelee oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.	L1, L2, L3, L7	Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä eettisistä tilanteista arjessa.
T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita	Oppilaat pohtivat esim. tiedon, luulon ja olettamuksen eroja. Oppilaat pohtivat tasa-arvoisuutta, iloa ja hyvää elämää.	L1, L4, L5	Väitteiden ja perusteluiden tunnistaminen ja arviointi	Oppilas osaa eritellä ja perustella omaa näkemyksiään suhteessa toisiin.
T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan	Oppilaat harjoittelevat omien näkemyksien selittämistä ja perustelemista ja päättelytaitoja.	L1, L4	Päätelytaidot	Oppilas osaa tehdä päätelmiä.
T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta	Oppilaat pohtivat, mitä tarkoittaa ottaa vastuuta itsestään, muista ihmisistä ja luonnosta.	L3, L7	Vastuullisen toiminnan tunteminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä siitä, miten hän voi ottaa vastuuta helpoista asioista lähiympäristössään.

<p>T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen ja Suomen lähialueiden kulttuuriperintöön</p>	<p>Oppilas syventyy suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin. Oppilas tutustuu kulttuurivähemmistöihin Suomen lähialueilla (esim. Pohjola, Baltia jne.)</p> <p>Oppilas tutustuu eri elämän- ja maailmankatsomuksiin.</p>	<p>L2, L4, L5</p>	<p>Tietojen ja käsitteiden hallinta</p>	<p>Oppilas osaa nimetä ja selittää joitakin kulttuuriin liittyviä ilmiöitä suomalaisesta ja Suomen lähialueiden kulttuuriperinnöstä. -</p>
<p>T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään</p>	<p>Oppilas syventyy käsitteisiin vapaus ja vastuu</p> <p>Oppilaat tutustuvat eri aikakäsitteisiin ja tapoihin selittää maailmaa.</p>	<p>L1, L2</p>	<p>Tietojen ja käsitteiden hallinta</p>	<p>Oppilas osaa nimetä joidenkin katsomusten tärkeimpiä piirteitä</p>
<p>T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan</p>	<p>Opiskelutekniikka</p>	<p>L1, L2, L5</p>	<p>Oppimaan oppimisen taidot</p>	<p>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</p>

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8
T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja	Keskustelu eri teemoista, jossa huomioidaan oppilaan elämysmaailma, ideat ja ajatukset.	L2, L7	Vuorovaikutustaidot ja toiminta ryhmän jäsenenä	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia	Oppilaat syventyvät yhdessäelämisen perusteisiin sekä arkitilanteissa omassa elämässään että isommassa laajuudessa. Oppilaat tutkivat, miten tasavertaisuus ilmenee päivittäisessä elämässä. Oppilaat syventyvät lasten oikeuksiin ja tutustuvat siihen, miten ne toteutuvat eri yhteiskunnissa.	L2, L3	Ihmisoikeusetiikka	Oppilas osaa pohtia tasa-arvoisuutta päivittäisessä elämässä Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön.
T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään	He tutustuvat eri luontokäsityksiin, luonnon ja ihmisen tulevaisuuteen sekä käsitteeseen kestävä kehitys kulttuurisesta näkökulmasta. Oppilaat harjoittelevat oman näkemyksen esittämistä ja perustelemista suhteessa maailmankatsomukseen ja kestävään tulevaisuuteen liittyviin teemoihin	L5, L6, L7	Vaikuttamisen keinojen tunteminen	Oppilas osaa pohtia käsitettä kestävä kehitys kulttuurisesta näkökulmasta.

Elämänkatsomustieto 5.lk

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8
T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin	Oppilaat harjoittelevat tekojen eettistä arviointia niiden asiayhteyden, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Oppilas tutustuu eräisiin keskeisiin eettisiin käsitteisiin. Oppilas harjoittelee oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.	L1, L2, L3, L7	Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä keskeisistä eettisistä käsitteistä sekä pohtia ratkaisuja eri eettisiin tilanteisiin arjessa.
T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita	Oppilas harjoittelee yhteyksien löytämistä eri ilmiöiden välillä sekä tekee päätelmiä Oppilaat harjoittelevat toisten kohtaamista ja eri näkökulmien kunnioittamista	L1, L4, L5	Väitteiden ja perusteluiden tunnistaminen ja arviointi	Oppilas osaa erottaa argumentteja ja niiden perusteluja keskustelussa.
T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan		L1, L4	Päätelytaidot	Oppilas tunnistaa yhteyksiä ja osaa tehdä päätelmiä niiden johdolla.
T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta	Jatkokeskusteluja siitä, mitä vastuu itsestä, muista ihmisistä ja luonnosta tarkoittaa, esimerkiksi mitä tarkoittaa olla tasa-arvoinen ja hyväksyvä.	L3, L7	Vastuullisen toiminnan tunteminen	Oppilas osaa pohtia sitä, miten omat valinnat vaikuttavat muita ihmisiä ja luontoa.

T5 ohjata oppilas tutustumaan eurooppalaiseen kulttuuriperintöön	Oppilas tutustuu kulttuuriperintöön ja Euroopan monikulttuurisuuteen Oppilas tutustuu eri elämän- ja maailmankatsomuksiin ja pohtii omaa elämänkatsomustaan suhteessa toisiin. Oppilas tutustuu käsitteisiin vapaus ja vastuu, sekä uskonnon- ja elämänkatsomusvapauteen	L2, L4, L5	Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä ja selittää joitakin kulttuuriin liittyviä ilmiöitä eurooppalaisesta kulttuuriperinnöstä.
T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään	Oppilaat tutustuvat eri aikakäsitteisiin ja tapoihin selittää maailmaa.	L1, L2	Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä joitakin katsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä.
T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan	Opiskelutekniikka	L1, L2, L5	Oppimaan oppimisen taidot	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosalle 8
T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja	Keskustelu eri teemoista, jossa huomioidaan oppilaan elämysmaailma, ideat ja ajatukset.	L2, L7	Vuorovaikutustaidot ja toiminta ryhmän jäsenenä	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

<p>T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia</p>	<p>Oppilaat syventyvät yhdessä elämisen perusteisiin sekä arkitilanteissa omassa elämässään että isomassa laajuudessa.</p> <p>He tutkivat, miten oikeus ilmenee päivittäisessä elämässä.</p> <p>Oppilaat syventyvät lasten oikeuksiin ja miettivät, miten ne toteutuvat eri yhteiskunnissa sekä tutustuvat YK:n ihmisoikeuksien julistukseen.</p>	<p>L2, L3</p>	<p>Ihmisoikeusetiikka</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä siitä, miten lapsen oikeudet toteutuvat eri yhteiskunnissa.</p>
<p>T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään</p>	<p>He tutustuvat eri luontokäsityksiin, luonnon ja ihmisen tulevaisuuteen sekä käsitteeseen ”kestävä kehitys” taloudellisesta näkökulmasta.</p> <p>Oppilaat harjoittelevat oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankatsomukseen ja kestävään tulevaisuuteen. Teemat liittyvät käsiteltyihin aiheisiin</p>	<p>L5, L6, L7</p>	<p>Vaikuttamisen keinojen tunteminen</p>	<p>Näkee yhteyksiä omien valintojen ja niiden seurauksien välillä.</p>

14.4.8 HISTORIA

Historian opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 5

Opetuksen tavoite Merkitys, arvot ja asenteet	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyville taidoille / arvosanalle 8
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	<p>Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty</p> <p>Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.</p> <p>Vanha aika ja antiikin perintö</p> <p>Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan ja varsinkin Siuntion asuttamisen näkökulmasta.</p>	.L1-L7		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Opetuksen tavoite Tiedon hankkiminen menneisyydestä		"		
T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä	<p>Keskiaika</p> <p>Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuuriin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen sekä elämään Siuntiossa keskiaikana.</p>	.L1-L2, L4-L5, L7	Historian tietolähteiden tunnistaminen	Oppilas osaa ohjatusti etsiä historiatietoa erilaisista tietolähteistä.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden		.L1-L2, L4-L7	Käsitys siitä, että historiallista tietoa voi tulkita eri tavoin	Oppilas ymmärtää faktan ja tulkinnan eron.

Opetuksen tavoite Historian ilmiöiden ymmärtäminen	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille / arvosanalle 8
--	-------------------------	-----------	------------------	--

T4 auttaa oppilasta ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä	Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn. Vanha aika ja antiikin perintö Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan ja varsinkin Siuntion asuttamisen näkökulmasta.	L1, L2, L3	Kronologian ymmärrys	Oppilas tunnistaa keskeiset historiaan liittyvät ajan jäsentämisuodot.
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja		L1-L4, L6-L7	Historiallinen empatia	Oppilas pystyy eläytymään menneen ajan ihmisen asemaan.
T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille		L2, L4, L7	Syy- ja seuraussuhteiden hahmottaminen historiassa	Oppilas tunnistaa historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita.

<p>T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille</p>	<p>Keskiaika</p> <p>Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuurisiin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen sekä elämään Siuntio keskiaikana.</p>	<p>L1-L7</p>	<p>Muutoksen hahmottaminen</p>	<p>Oppilas osaa kuvata muutoksia.</p>
<p>T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa</p>		<p>L1, L2, L4, L7</p>	<p>Jatkuvuuden tunnistaminen</p>	<p>Oppilas ymmärtää, että on ilmiöitä, jotka jatkuvat eri aikakaudesta toiseen.</p>

<p>Opetuksen tavoite</p> <p>Historiallisen tiedon käyttäminen</p>	<p>Keskeiset sisältöalueet</p>	<p>Osaaminen</p>	<p>Arvioinnin kohde</p>	<p>Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8</p>
<p>T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä</p>	<p>Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty</p> <p>Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.</p>	<p>L1, L2, L4</p>	<p>Syy- ja seuraussuhteen kuvaileminen</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä joidenkin historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteista.</p>

<p>T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä</p>	<p>Vanha aika ja antiikin perintö</p> <p>Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan ja varsinkin Siuntion asuttamisen näkökulmasta.</p>	<p>L1-L7</p>	<p>Tulkintojen selittäminen</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä tapahtumista tai ilmiöistä, joita voidaan tulkita eri tavoin.</p>
<p>T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa</p>	<p>Keskiaika</p> <p>Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuurisiin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen sekä elämään Siuntiossa keskiaikana.</p>	<p>L1-L4, L6-L7</p>	<p>Ihmisen toiminnan selittäminen</p>	<p>Oppilas osaa kertoa ja selittää tapahtuman tai ilmiön toisen ihmisten kannalta.</p>

14.4.9 YHTEISKUNTAOPPI

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteet vuosiluokalle 5

Opetuksen tavoite Merkitys, arvot ja asenteet	Keskeiset sisältöalueet	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8
T2 tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin		Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Opetuksen tavoite Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8
T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita	Arkielämä ja oman elämän hallinta Demokraattinen yhteiskunta Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen	L2, L3, L4, L7	Yhteisten sääntöjen ja tasa-arvon periaatteiden tarkastelu	Oppilas ymmärtää yhteisten sääntöjen merkityksen. Oppilas tuntee ihmisoikeuksien ja oikeusjärjestelmän perusteet.

<p>T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa</p>	<p>Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <p>Demokraattinen yhteiskunta</p> <p>Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen</p> <p>Taloudellinen toiminta</p>	<p>L2, L4, L5</p>	<p>Median roolin tarkastelu</p>	<p>Oppilas ymmärtää, että medioita voidaan käyttää vaikuttamisen välineenä.</p>
<p>T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään</p>	<p>Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <p>Taloudellinen toiminta</p>	<p>L3, L4, L6, L7</p>	<p>Työnteon ja yrittäjyyden merkityksen tarkastelu</p>	<p>Oppilas ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiympäristössä (esim. omassa perheessä).</p>
<p>T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä</p>	<p>Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <p>Demokraattinen yhteiskunta</p> <p>Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen</p>	<p>L1, L2, L4</p>	<p>Erialaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoitusperien hahmottaminen</p>	<p>Oppilas ymmärtää, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä.</p>

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille / arvosanalle 8
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen				
T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä	Arkielämä ja oman elämän hallinta Demokraattinen yhteiskunta Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen	L2, L6, L7	Demokraattisen vaikuttamisen perustaitojen sekä yhteisössä toimimisen tietojen ja taitojen soveltaminen käytännössä	Oppilas osaa soveltaa demokraattisessa yhteisössä toimimisen periaatteita, kuten kuuntelemista, kantaa ottamista ja sopeutumista enemmistöpäätöksiin.
T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja	Arkielämä ja oman elämän hallinta Taloudellinen toiminta	L3	Rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteiden soveltaminen	Oppilas osaa perustella omaan rahankäyttöön sekä kuluttamiseen liittyviä ratkaisuja.
T9 kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla	Arkielämä ja oman elämän hallinta Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen	L3, L4, L5, L7	Mediataidot	Oppilas osaa median käytön perusteet yhteiskunnallisena ja turvallisena välineenä.

14.4.10 MUSIIKKI

Musiikin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 3

Opetuksen tavoite Osallisuus	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään	Oppilas laulaa, soittaa, kuuntelee, liikkuu, improvisoi ja säveltää musiikkia toisten kanssa.	L2, L3, L4, L6, L7	Musiikilliset yhteistyötaitot	Oppilas ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa.
Opetuksen tavoite Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä	Oppilasta ohjataan laulutekniikassa ja äänenkäytössä. Oppilas harjoittelee helppoa laulua äänissä. Oppilas harjoittelee perustekniikkoja musisoinnissa keho-, rytmi-, sävel- ja sointusoittimien avulla.	L2, L3, L6	Laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.
T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen	Oppilas liikkuu musiikin mukaan. Oppilas tulkitsee liikunnan avulla tarinoita, kuvia ja tunteita.	L1, L2, L3, L4, L6	Musiikkiliikunta	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.
T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata	Oppilaalle annetaan mahdollisuus kuunnella ja koeta musiikkia eri lajeista; mm. lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja	L1, L2, L4, L6	Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee keskittyneesti musiikkia ja esittää näkemyksiään kuulemastaan.

hänätä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä	kansanmusiikkia. Ohjelmisto tulee sisältää oppilaiden omia tuotoksia ja sävelmiä.			
T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen	Oppilaalle annetaan mahdollisuus käyttää digitaalisia työkaluja musiikillisessa toiminnassa. Oppilas luo pienehköjä säveliä improvisoimalla ja suunnittelemalla.	L1, L2, L4, L5, L6	Luovan musiikillisen ajattelun ilmaisemine n eri keinoin	Oppilas keksii omia ratkaisuja käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja ja osaa tarvittaessa ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.
Opetuksen tavoite Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta Musiikkiopetuksen kautta luoda avoimuutta kulttuurien välillä.	Opetuksessa syntyy henkilökohtaisia yhteyksiä omaan kulttuuriarvoon. Oppilas tutustuu eri aikojen, maiden ja kulttuurien musiikkiin. Musiikkiopetus liittyy eri aineiden lukuvuosisisältöön. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten ja muiden yhteistyökumppanien tarjoamia mahdollisuuksia.	L1, L2, L3, L4, L7	Musiikin merkitysten havainnointi	Oppilas esittää näkemyksiä musiikilliseen toimintaan liittyvistä havainnoistaan ja kokemuksistaan.
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä	Oppilasta ohjataan ymmärtämään musiikin merkintätapoja musisoinnin yhteydessä.	L1, L4	Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen	Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoinnin yhteydessä.

Opetuksen tavoite Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja äänympäristön turvallisuudesta	Oppilas harjoittelee turvallisia musiikillisia työtapoja ja tietoisuutta omasta ja yhteisestä optimaalisesta äänympäristöstä. Oppilas tutustuu koulun musiikkivarustukseen.	L3, L5	Välineiden ja laitteiden turvallinen ja asianmukainen käyttö	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon muun muassa äänen- ja musiikinvoimakkuuteen liittyvät tekijät.
Opetuksen tavoite Oppimaan oppiminen musiikissa	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille
T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin	Opettaja vahvistaa oppilaan opiskelutaitoa ja aloitekykyä. Oppilaalle tulee tarjota mahdollisuus vaikuttaa ohjelmistoon, ryhmiin, työtapoihin ja oppimateriaalin käyttöön.	L1, L2, L4, L3, L6	Oppimaan oppiminen ja työskentelyt aidot	Oppilas asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.

Musiikki 4.Ik

Opetuksen tavoite Osallisuus	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille / arvosanalle 8
T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään	Oppilas laulaa, soittaa, kuuntelee, liikkuu, improvisoi ja säveltää musiikkia toisten kanssa.	L2, L6, L7	Musiikilliset yhteistyötaidot	Oppilas ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa.

Opetuksen tavoite Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille / arvosanalle 8
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä	Oppilasta ohjataan laulutekniikassa ja äänenkäytössä. Oppilas harjoittelee helppoa laulua äänissä. Oppilas harjoittelee perustekniikkoja musisoinnissa keho-, rytmi-, sävel- ja sointusoittimien avulla.	L2	Laulaminen ja soittaminen jäsenenä	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.
T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen.	Oppilas liikkuu musiikin mukaan. Oppilas tulkitsee liikunnan avulla tarinoita, kuvia ja tunteita.	L1, L2	Musiikkiliikunta	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.

T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä	Oppilaalle annetaan mahdollisuus kuunnella ja koeta musiikkia eri lajeista; mm. lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Ohjelmisto tulee sisältää oppilaiden omia tuotoksia ja sävelmiä.	L2	Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee keskittyneesti musiikkia ja esittää näkemyksiään kuulemastaan.
T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen	Oppilaalle annetaan mahdollisuus käyttää digitaalisia työkaluja musiikillisessa toiminnassa. Oppilas luo pienehköjä säveliä improvisaation ja suunnittelun kautta.	L1, L2, L5, L6	Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin	Oppilas keksii omia ratkaisuja käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja ja osaa tarvittaessa ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvälle taidoille / arvosanalle 8
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito				
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta Musiikkiopetuksen kautta luoda avoimuutta kulttuurien välillä.	Opetuksessa syntyy henkilökohtaisia yhteyksiä omaan kulttuuriarvoon ja käsittelee musiikkia eri ajoista, maista ja kulttuureista. Musiikkiopetus liittyy eri aineiden lukuvuosisisältöön. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten ja muiden	L2	Musiikin merkitysten havainnointi	Oppilas esittää näkemyksiä musiikilliseen toimintaan liittyvistä havainnoistaan ja kokemuksistaan. Hän osaa käyttää musiikillisia termejä, nimetä soittimia ja musiikin käsitteitä.

	yhteistyökumppanien tarjoamia mahdollisuuksia.			
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä	Oppilasta ohjataan ymmärtämään musiikin merkintätapoja musisoinnin yhteydessä.	L4	Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen	Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoinnin yhteydessä.

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa				
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	Oppilas harjoittelee turvallisia musiikillisia työtapoja ja tietoisuutta omasta ja yhteisestä optimaalisesta ääniympäristöstä. Oppilas tutustuu koulun musiikkivarustukseen.	L3	Välineiden ja laitteiden turvallinen ja asianmukainen käyttö	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät.

Opetuksen tavoite Oppimaan oppiminen musiikissa	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvälle taidoille / arvosanalle 8
T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin	Opettaja vahvistaa oppilaan opiskelutaitoa ja aloitekykyä. Oppilaalle tulee tarjota mahdollisuus vaikuttaa ohjelmistoon, ryhmittöihin, työtapoihin ja oppimateriaalin käyttöön.	L1	Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot	Oppilas asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.

Musiikki 5. lk

Opetuksen tavoite Osallisuus	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvälle taidoille / arvosanalle 8
T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään	Oppilas laulaa, soittaa, kuuntelee, liikkuu, improvisoi ja säveltää musiikkia toisten kanssa.	L2, L6, L7	Musiikilliset yhteistyötaitot	Oppilas ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa.

Opetuksen tavoite Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvälle taidoille / arvosanalle 8
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä	Oppilas harjoittelee laulutekniikkaa ja äänenkäyttöä. Oppilas harjoittelee helppoa laulua äänissä. Oppilas harjoittelee perustekniikkoja musisoinnissa keho-, rytmi-, sävel- ja sointusoittimien avulla.	L2	Laulaminen ja soittaminen jäsenenä	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.
T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen	Oppilas liikkuu musiikin mukaan. Oppilas tulkitsee liikunnan avulla tarinoita, kuvia ja tunteita.	L1, L2	Musiikkiliikunta	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.

T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä	Oppilas kuuntelee ja saa kokea musiikkia eri lajeista; mm. lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Ohjelmisto tulee sisältää oppilaiden omia tuotoksia ja sävelmiä.	L2	Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee keskittyneesti musiikkia ja esittää näkemyksiään kuulemastaan.
T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen	Oppilaalle annetaan mahdollisuus käyttää digitaalisia työkaluja musiikillisessa toiminnassa. Oppilas luo pienehköjä säveliä improvisaation ja suunnittelun kautta.	L1, L2, L5, L6	Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin	Oppilas keksii omia ratkaisuja käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja ja osaa tarvittaessa ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvälle taidoille / arvosanalle 8
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito				
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta Musiikkiopetuksen kautta luoda avoimuutta kulttuurien välillä.	Opetuksessa oppilas luo henkilökohtaisia yhteyksiä omaan kulttuuriarvoonsa ja käsittelee musiikkia eri ajoista, maista ja kulttuureista. Musiikkiopetus liittyy eri aineiden lukuvuosisisältöön. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten ja muiden	L2	Musiikin merkitysten havainnointi	Oppilas esittää näkemyksiä musiikilliseen toimintaan liittyvistä havainnoistaan ja kokemuksistaan.

	yhteistyökumppanien tarjoamia mahdollisuuksia.			
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä	Oppilasta ohjataan ymmärtämään musiikin merkintätapoja musisoinnin yhteydessä.	L4	Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen	Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoinnin yhteydessä. Hän osaa käyttää musiikillisia termejä, nimetä soittimia ja musiikin käsitteitä.

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa				
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	Oppilas harjoittelee turvallisia musiikillisia työtapoja ja on tietoinen omasta ja yhteisestä optimaalisesta ääniympäristöstä. Oppilas tutustuu koulun musiikkivarustukseen.	L3	Välineiden ja laitteiden turvallinen käyttö	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät.

Opetuksen tavoite Oppimaan oppiminen musiikissa	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvälle taidoille / arvosanalle 8
T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin	Opettaja vahvistaa oppilaan opiskelutaitoa ja aloitekykyä. Oppilaalle tulee tarjota mahdollisuus vaikuttaa ohjelmistoon, ryhmittöihin, työtapoihin ja oppimateriaalin käyttöön.	L1	Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot	Oppilas asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.

14.4.11 KUVATAIDE

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 3

Opetuksen tavoite Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja kuvia tekemällä	Havaita muotoja ja värejä sekä luontoa ja rakennuksia ympäristöstä. Tarkkailla ympäristöä eri vuodenaikoina. Omia kuvia kuten sarjakuvat, kuvitukset, mainonta ja video.	L1, L3, L4, L5	Kyky havaita taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalikulttuuria.	Oppilas pystyy havaitsemaan ympäristöä ja muita kuvia monipuolisesti.
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista	Keskustella lähiympäristön havainnoista. Käyttää eri käsitteitä. Kehittää mielikuvitusta.	L2, L4, L5, L6	Kyky ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan eri ilmaisukeinoin.	Oppilas pystyy kuvien ja toisin keinoin työstämään havaintojaan.
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen	Tekee luonnoksia ja piirtää mallin mukaan. Työstää havaintojaan eri keinoin persoonallisella ja luovalla tavalla.	L2, L3, L4, L5	Kyky ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan eri ilmaisukeinoin.	Oppilas pystyy kuvien ja muulla tavoin työstämään havaintojaan.

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille
Visuaalisen kulttuurin tulkinta				
T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta	<p>Tulkita eri kuvlajeja; miettiä kuvien koostumusta, funktiota sekä alkuperää.</p> <p>Kuva mediassa, tietokonepelit, sosiaalinen media.</p>	L1, L2, L4, L5	Kyky havaita kuvia.	Oppilas voi havainnoida miten kuvien sisältö, muoto ja konteksti vaikuttaa kuvien tulkitsemiseen.
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin	<p>Keskustella taiteesta eri näkösuunnista ja miettiä, miten eri tekijät vaikuttavat kuvan koostumukseen esim. taidekuvassa, katumainonnassa ja tietokonepelissä.</p>	L1, L4, L5, L6	Kyky tulkita kuvaa eri näkösuunnista.	Oppilas pystyy analysoimaan kuvaa ja sen alkuperää.
T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omista kuvissaan	<p>Tutustua paikallisiin museoihin.</p> <p>Tutustua muutamaa suomalaista taiteilijaa ja saada heistä inspiraatiota.</p> <p>Alkuperäiskulttuurien kuvia.</p> <p>Arkiset esineet.</p>	L1, L2, L5, L6	Kyky kuvanluomisessa saada inspiraatiota muiden kulttuurien kuvista.	<p>Oppilas tuntee muutaman suomalaisen taiteilijan ja heidän luomiaan teoksia.</p> <p>Oppilas pystyy omassa kuvanlukemisessa käyttämään eri kulttuurien visuaalista ilmaisutapaa.</p>

Opetuksen tavoite Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille
T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista	<p>Keskustelua taiteen arvoista, ympäristöstä ja muusta visuaalikulttuurista, esim. internetin kuvista.</p> <p>Keskustelua siitä, mikä on tervettä ja mikä voi olla vahingollista.</p> <p>Viihtyisä, hyvin suunniteltu ja kestävä ympäristö.</p>	L3, L4, L6, L7	Kyky tarkastella arvoja visuaalikulttuurissa.	Oppilas pystyy ilmaisemaan mielipidettään ympäristössä olevista kuvista.
T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan	<p>Käydä läpi tarvikehoito ja kierrätys.</p> <p>Luonnon materiaalit, jäännösmateriaalit.</p> <p>Monikulttuurisuus ja yhteinen vastuu kestävästä kehityksestä.</p>	L1, L2, L4, L7	<p>Kyky valita sisältöjä ja työtapaa.</p> <p>Kyky avonaisuuteen koskien monikulttuurisuutta.</p>	<p>Oppilas tietää miten puhdistetaan työkaluja ja käyttää materiaaleja kestäväällä tavalla.</p> <p>Oppilas pystyy kuvissaan ottamaan huomioon kulttuuriseen moninaisuuteen.</p>

Kuvataide 4.Ik

Opetuksen tavoite Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille / arvosanalle 8
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja kuvia tekemällä	Havainnoida muotoja ja värejä sekä ympäristön luontoa ja rakennuksia. Havainnoida lähiympäristön muutoksia. Havainnoida taidetta ja käyttöesineitä. Omia kuvia ja kuvitusta.	L1, L3, L4, L5	Kyky havainnoida taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria.	Oppilas pystyy havainnoimaan ympäristöä ja muita kuvia monipuolisesti.
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista	Keskustella lähiympäristön havainnoista. Käyttää eri käsitteitä. Kehittää mielikuvitusta.	L2, L4, L5, L6	Kyky ilmaista havaintoja ja ajatuksia verbaalisesti.	Oppilas pystyy kuvaamaan ja motivoimaan visuaalisia havaintojaan.
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen	Tekemään luonnoksia ja piirtämään mallin mukaan. Eri ilmaisutavoin työstämään havaintojaan persoonallisesti ja luovasti.	L2, L3, L4, L5	Kyky ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan eri ilmaisukeinoin.	Oppilas pystyy kuvin ja muulla tavoin työstämään havaintojaan.

Opetuksen tavoite Kuvallinen tuottaminen	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille
T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan	<p>Piirtää, maalata, savityötä, kolmiulotteista luomista, painotekniikoita.</p> <p>Digikuvatyo, kollaasi</p> <p>Väriopin perusteet.</p> <p>Syvyyden luomista kuvaan värien avulla.</p> <p>Muodot ja rytmit.</p> <p>Kuvakertominen, kuvakoot.</p>	L2, L3, L5, L6	Kyky käyttää visuaalisia ilmaisukeinoja.	Oppilas pystyy käyttämään eri materiaaleja ja tekniikoita luomaan kuvia.
T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa	<p>Suunnitella työtä ja nähdä luomista prosessina luonnoksesta valmiiseen työhön asti.</p> <p>Työskennellä yksin ja ryhmässä isomman projektin tiimoilta.</p> <p>Nähdä yhteys kuvataiteen ja muiden aineiden välillä.</p>	L1, L2, L3, L5,	Kyky työskennellä pitkäjänteisesti kuvien kanssa, yksin ja muiden kanssa.	<p>Oppilas pystyy käyttämään eri ilmaisukeinoja, työskentelemään pitkäjänteisesti ja saada työnsä valmiiksi.</p> <p>Oppilas pystyy yhteistyöhön ja ainerajoja ylittävään työhön.</p>

<p>T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan</p>	<p>Kuvitus, piirretyt sarjat, mainontaa, kuvausta, filmiä, animaatio, median kuva</p> <p>Käyttää tietokone- ja viestintätekniikkaa. Olla näkyvä luomisellaan koulumiljöössä ja myös voida vaikuttaa visuaalisesti omaan luokkatilaansa. Esim. „Päivän kuvanäyttely“</p>	<p>L1, L2, L4, L7</p>	<p>Kyky vaikuttaa ja osallistua kuvien avulla.</p>	<p>Oppilas pystyy ilmaisemaan mielipiteitään käyttämällä erilaisia visuaalisia ilmaisukeinoja.</p>
--	---	-----------------------	--	--

<p>Opetuksen tavoite</p> <p>Visuaalisen kulttuurin tulkinta</p>	<p>Keskeiset sisältöalueet</p>	<p>Osaaminen</p>	<p>Arvioinnin kohde</p>	<p>Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille</p>
<p>T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta</p>	<p>Tulkita erilaisia kuvatyyppisiä, miettiä kuvien koostumusta, symboliikkaa, funktiota ja alkuperää. Kuva mediassa, esim uutiskuva, tietokonepelit, sosiaalinen media.</p> <p>Omat mielipiteet ja kriittinen ajattelu.</p>	<p>L1, L2, L4, L5</p>	<p>Kyky havainnoida kuvia sekä niiden alkuperä ja funktio.</p>	<p>Oppilas voi havainnoida miten kuvien sisältö, muoto ja konteksti vaikuttaa tulkintaan.</p> <p>Oppilas pystyy erottamaan faktan fiktiosta.</p>
<p>T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin</p>	<p>Keskustella taiteesta eri näkökulmista ja miettiä, miten eri tekijät vaikuttavat kuvan koostumukseen.</p>	<p>L1, L4, L5, L6</p>	<p>Kyky tulkita kuvia eri näkökulmista.</p>	<p>Oppilas pystyy analysoimaan kuvaa ja sen alkuperää.</p>

T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omista kuvissaan	Tutustua pohjoismaalaiseen, esipohjolaiseen taiteeseen. Viikinkien taide, Saamelaistaide. Esihistoriallinen taide. Tutkia eri käyttöesineiden materiaaleja, muotoa ja käyttömahdollisuuksia. Museokäynnit.	L1, L2, L5, L6	Kyky kuvanluomisessa inspiroitua eri kulttuurien kuvista.	Oppilas tuntee pohjoismaista taidetta. Oppilas pystyy omassa kuvanluomisessa käyttämään eri kulttuurien visuaalista ilmaisutapaa.
---	---	----------------	---	---

Opetuksen tavoite Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille
T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista	Keskustella kuvasta sosiaalisessa mediassa, mitkä eettiset ja esteettiset arvot sillä on Keskustella siitä, mikä on tervettä ja mikä voi olla vahingollista Viihtyisä, hyvin suunniteltu ja kestävä ympäristö.	L3, L4, L6, L7	Kyky tarkastaa arvoja visuaalisessa kulttuurissa.	Oppilas pystyy ilmaisemaan mielipidettään niiden kuvien arvosta, jotka löytyvät ympäristöstä.
T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan	Tarvikehoito ja kierrätys. Luonnontaide ja roskista tehty taide Muotoilu. Monikulttuurisuus ja kestävä kehityksen yhteinen perintö.	L1, L2, L4, L7	Kyky valita sisältö ja työtapo.	Oppilas tietää, miten puhdistetaan työkaluja ja käytetään materiaaleja kestäväällä tavalla. Oppilas pystyy kuvissaan huomioimaan kulttuurista moninaisuutta.

--	--	--	--	--

Kuvataide 5.Ik

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvälle taidoille / arvosanalle 8
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu				
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja kuvia tekemällä	Tarkkailla, piirtää mallin mukaan, luonnostella. Omia kuvia, ympäristön kuvia ja maailman kuvia. Oman kotiseudun rakennusperinteet. Museokäyntejä.	L1, L3, L4, L5	Kyky havainnoida taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria.	Oppilas pystyy tekemään monipuolisia havaintoja koskien ympäristöä ja sen kuvia käyttämällä visuaalista ilmaisutapaa.
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista	Keskustelua eri kuvista ja ympäristöistä. Yhteinen palaute.	L2, L4, L5, L6	Kyky ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan verbaalisesti.	Oppilas pystyy kuvaamaan havaintojaan ympäristöstä, taiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista ja motivoimaan ajatuksiaan verbaalisesti.

<p>T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen</p>	<p>Luovuus, työskennellä kokeellisesti, ennakkoluulottomasti ja eläytyen.</p>	<p>L2, L3, L4, L5</p>	<p>Kyky ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan visuaalisesti.</p>	<p>Oppilas pystyy ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvien lisäksi muiden keinojen avulla.</p>
---	---	-----------------------	---	--

<p>Opetuksen tavoite Kuvallinen tuottaminen</p>	<p>Keskeiset sisältöalueet</p>	<p>Osaaminen</p>	<p>Arvioinnin kohde</p>	<p>Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla</p>
<p>T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan</p>	<p>Piirustus, maalaus, grafiikka, keramiikka, kolmiulotteista luomista, digitaalinen kuvatyö, foto, elokuva-animaatio, kuvakertominen, kuvakokoja ja kuvakulmia.</p> <p>Syvyyden ja perspektiivin piirtäminen.</p> <p>Puhtaat ja sekoitetut värit.</p> <p>Prisma ja sateenkaaren värit.</p> <p>Valot ja varjot.</p>	<p>L2, L3, L5, L6</p>	<p>Kyky käyttää visuaalisia ilmaisutapoja.</p>	<p>Oppilas pystyy käyttämään erilaisia materiaaleja, tekniikkoja ja ilmaisutapoja luodakseen kuvia.</p>

T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa	<p>Suunnitella työtä ja nähdä luomisprosessi luonnoksesta valmiiseen työhön.</p> <p>Pari- ja ryhmätyöt.</p> <p>Nähdä yhtäläisyyksiä kuvataiteen ja muiden aineiden välillä.</p> <p>Isompia projekteja.</p>	L1, L2, L3, L5,	Kyky kehittää visuaalisia taitojaan.	Oppilas pystyy asettamaan tavoitteita ja pyrkii kehittämään visuaalisia taitojaan oma-aloitteisesti ja ryhmässä.
---	--	-----------------	--------------------------------------	--

T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen	<p>Luoda kuvakertomuksia ja mainontaa.</p> <p>Miettiä median kuvan käyttöä.</p> <p>Käyttää tietokone- ja viestintätekniikkaa.</p> <p>Koodaus.</p> <p>Luomalla tulla näkyväksi koulumiljöössä ja myös vaikuttaa visuaalisesti omassa luokahuoneessa.</p>	L1, L2, L4, L7	Kyky vaikuttaa ja osallistua kuvien avulla.	Oppilas pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan käyttämällä eri visuaalisia ilmaisutapoja.
--	---	----------------	---	---

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille
Visuaalisen kulttuurin tulkinta				
T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta	<p>Tulkita erilaisia kuvia; miettiä kuvan koostumusta, funktiota ja alkuperää.</p> <p>Median kuva, tietokonepelit, sosiaalinen media.</p>	L1, L2, L4, L5	Kyky tarkkailla kuvia.	Oppilas pystyy havainnoimaan miten kuvien sisältö, muoto ja konteksti vaikuttavat kuvien tulkintaan.

	<p>Omat mielipiteet ja kriittinen ajattelu.</p> <p>Dokumentaari ja fiktiivinen elokuva.</p>			
<p>T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin</p>	<p>Keskustella taiteesta eri perspektiivistä ja miettiä, miten eri tekijät vaikuttavat kuvan koostumukseen.</p> <p>Esittävä ja abstrakti taide.</p> <p>Realistinen ja fantasiakuva.</p>	<p>L1, L4, L5, L6</p>	<p>Kyky tulkita kuvia eri perspektiiveista .</p>	<p>Oppilas pystyy tulkitsemaan kuvia teoksen, taiteilijan ja katsojan perspektiivista sekä käyttää tulkintaansa keskusteluissaan kuvista.</p>
<p>T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan</p>	<p>Länsimaiden taidehistoria.</p> <p>Eurooppalaiset taiteilijat.</p> <p>Varhaiset korkeakulttuurit, yhteistyössä historian opetuksen kanssa.</p>	<p>L1, L2, L5, L6</p>	<p>Kyky käyttää visuaalisia ilmaisutapoja.</p>	<p>Oppilas tuntee muutamia eurooppalaisia taiteilijoita. Oppilas pystyy käyttämään eri visuaalisia ilmaisutapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalikulttuuria ja tehdessään itse kuvia.</p>
<p>Opetuksen tavoite</p> <p>Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen</p>	<p>Keskeiset sisältöalueet</p>	<p>Osaaminen</p>	<p>Arvioinnin kohde</p>	<p>Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille</p>

<p>T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista</p>	<p>Kuva somessa ja sen eettiset ja estettiset arvot.</p> <p>Keskustelua siitä, mikä on tervettä ja mikä voi olla haitallista.</p> <p>Kauneuden käsitys eri aikakausina.</p> <p>Median ihmiskuva.</p>	<p>L3, L4, L6, L7</p>	<p>Kyky tarkastella arvoja.</p>	<p>Oppilas pystyy ilmaisemaan mielipidettään arvoista, joita esiintyy taiteessa, ympäristössä ja visuaalikulttuurissa.</p>
<p>T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan</p>	<p>Materiaali- ja tarvikehuolto.</p> <p>Tuotesuunnittelu: muoto, käyttö ja ulkonäkö.</p> <p>Muotoilu ympäristöesteettisestä näkökulmasta.</p> <p>Materiaalin kierrätys.</p>	<p>L1, L2, L4, L7</p>	<p>Kyky valita sisältö ja työtapoja.</p>	<p>Oppilas huomioi kuvissaan monikulttuurisuutta ja kestävä kehitystä.</p>

14.4.12 KÄSITYÖ

Käsityö 3. lk

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille
T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti	<ul style="list-style-type: none">- Opettaja käyttää ja keskustelee keskeisistä käsityökäsitteistä oppilaan kanssa.- Oppilas saa tietoja eri materiaaleista ja häntä ohjataan niiden käytössä eri käsityötekniikoissa.- Oppilas kokeilee eri keinoja työstää eri materiaaleja ja tekniikoita tuotteissaan ja teoksissaan.	L4, L6, L7	Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen	<p>Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja ja valmistustekniikoita.</p> <p>Oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä.</p>

<p>T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Painotetaan aloitekyvyn tärkeyttä suunnittelussa ja työskentelyprosessissa. - Järjestyssäännöistä ja työturvallisuudesta keskustellaan oppilaiden kanssa - Oppilasta ohjataan eri varusteiden ja laitteiden toiminnassa ja siinä, miten niitä turvallisesti käytetään. - Oppilas tutkii miten rakenteita ja miten energiaa voidaan hyödyntää. 	<p>L3, L6</p>	<p>Työskentelytaidot</p>	<p>Oppilas ottaa vastuuta omasta työstään ja toimii tavoitteellisesti.</p> <p>Oppilas osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita.</p> <p>Oppilas osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.</p>
---	--	---------------	--------------------------	--

Käsityö 4.Ik

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön	<ul style="list-style-type: none">- Opettaja esittelee ja antaa oppilaiden kokeilla eri materiaaleja ja tekniikoita- Opetus ja teokset ankkuroidaan oppilaan arkeen.- Oppilaille annetaan mahdollisuus kokeilla ohjelmointia.- Aineintegraatio ja opintokäynnit ovat luonnollinen osa opetusta.	L1, L2		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi	<ul style="list-style-type: none">- Oppilas käy läpi sekä dokumentoi käsityöprosessiaan eri tavoin ja opettajan ohjauksen avulla.	L1, L5	Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi	Oppilas osaa toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja tehdä dokumentointia prosessin eri vaiheista.
T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti	<ul style="list-style-type: none">- Opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä- Oppilas saa tietoja eri materiaaleista ja häntä ohjataan niiden käytössä eri käsityötekniikoissa.- Oppilas kokeilee eri keinoja työstää materiaaleja ja tekniikoita tuotteissaan ja teoksissaan.	L4, L6, L7	Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen	Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja ja valmistustekniikoita. Oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä.

<p>T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilasta ohjataan aloitekyvyn suhteen, siitä keskustellaan - Järjestyssääntöjä ja työturvallisuutta käydään läpi liittyen käsitöiden tekemiseen - Oppilasta ohjataan eri varusteiden ja laitteiden toiminnassa ja siinä, miten niitä turvallisesti käytetään. - Oppilas tutkii miten rakenteita ja sitä miten energiaa voidaan hyödyntää. 	<p>L3, L6</p>	<p>Työskentelytaidot</p>	<p>Oppilas ottaa vastuuta omasta työstään ja toimii tavoitteellisesti.</p> <p>Oppilas osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita.</p> <p>Oppilas osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.</p>
<p>T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa</p>	<p>Opettaja ohjaa oppilasta käsityöprosessin osien dokumentoinnissa.</p>	<p>L5</p>		<p>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan omia kokemuksiaan osana itsearviointia.</p>

<p>T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas luo realistisen kuvan oman ja muiden käsityöprosessista - Oppilas oppii arvostamaan omaa ja muiden työtä. - Eri arviointitapoja, mm. keskustelua, kirjallista arviointia sekä käsityöteoksien näyttelyä käytetään pohjana käsityöprosessin koostamisessa ja dokumentoinnissa. 	<p>L1, L4, L7</p>	<p>Oman ja muiden työn arviointi, vertaispalautteen antaminen</p>	<p>Oppilas osallistuu rakentavasti oman ja toisten työn ja työskentelyn arviointiin ja vertaispalautteen antamiseen.</p>
---	---	-------------------	---	--

Käsityö 5.Ik

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus hyvälle taidoille / arvosanalle 8
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön	<ul style="list-style-type: none">- Opettaja esittelee ja antaa oppilaiden kokeilla ja tutustua eri materiaaleihin ja tekniikoihin- Opetus ja teokset ankkuroidaan oppilaan arkeen.- Oppilaille annetaan mahdollisuus kokeilla ohjelmointia.- Aineintegraatio on luonnollinen osa opetusta	L1, L2		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi	<ul style="list-style-type: none">- Oppilas käy läpi ja dokumentoi käsityöprosessiaan eri tavoin. Opettaja ohjaa ikäkaudelle sopivalla tavalla.	L1, L5	Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi	Oppilas osaa toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja tehdä dokumentointia prosessin eri vaiheista.

<p>T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas oppii löytämään inspiraatiota omassa ympäristössään ja oppii visualisoimaan, hahmottelemaan ja muotoilemaan käsityöteoksen pehmeissä ja kovissa materiaaleissa. - Opetuksessa keskustellaan eri perustekniikoista pehmeiden ja kovien materiaalien työstämisessä sekä näiden yhdistelmissä. - Oppilas saa tietoja eri varusteista ja materiaaleista sekä häntä ohjataan niiden käytössä. - Oppilas käy läpi käsityöprosessia vaihtelevalla fokuksella riippuen oppilaan itsenäisestä työskentelykyvystä ja oppilaan kyvystä toimia parin kanssa/ryhmässä. - Estetiikasta keskustellaan ja oppilasta kannustetaan uskaltamaan tekemään omia päätöksiä ja arvostamaan omaa työtään. 	<p>L2, L4, L5</p>	<p>Tuotteen valmistaminen</p>	<p>Oppilas osaa valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaansa perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus.</p>
--	---	-------------------	-------------------------------	--

<p>T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Opitaan käyttämään keskeisiä peruskäsitteitä - Oppilas saa tietoja eri materiaaleista ja ohjataan niiden käytössä eri käsityötekniikoissa. - Oppilas kokeilee eri keinoja työstää eri materiaaleja ja tekniikoita tuotteissaan ja teoksissaan. 	<p>L4, L6, L7</p>	<p>Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen</p>	<p>Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja ja valmistustekniikoita.</p> <p>Oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä.</p>
---	--	-------------------	---	--

<p>T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Painotetaan opetuksessa aloitekykyä ja hyvää suhtautumista oppiaineeseen - Järjestyssääntöjä ja työturvallisuutta käydään läpi liittyen käsitöiden tekemiseen - Oppilasta ohjataan eri varusteiden ja laitteiden toiminnassa ja miten niitä käytetään turvallisesti - Oppilas tutkii sitä, miten rakenteita luodaan ja miten energiaa voidaan hyödyntää. 	<p>L3, L6</p>	<p>Työskentelytaidot</p>	<p>Oppilas ottaa vastuuta omasta työstään ja toimii tavoitteellisesti.</p> <p>Oppilas osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita.</p> <p>Oppilas osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti sekä tarkoituksenmukaisesti.</p>
<p>T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa</p>	<p>Opettaja ohjaa oppilasta käsityöprosessin osien dokumentoinnissa</p>	<p>L5</p>		<p>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</p>
<p>T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas luo realistisen kuvan oman ja muiden käsityöprosessista. - Oppilas oppii arvostamaan omaa ja muiden työtä. - Eri arviointitapoja, mm. keskustelua, kirjallista arviointia sekä käsityöteoksien näyttelyä käytetään pohjana käsityöprosessin koostamisessa ja dokumentoinnissa. 	<p>L1, L4, L7</p>	<p>Oman ja muiden työn arviointi, vertaispalautteen antaminen</p>	<p>Oppilas osallistuu rakentavasti oman ja toisten työn ja työskentelyn arviointiin ja vertaispalautteen antamiseen.</p>

14.4.13 LIIKUNTA

Liikunta 3. lk

..Opetuksen tavoite Fyysinen toimintakyky	.Keskeiset sisältöalueet	. Osaaminen	Arvioinnin kohde	..Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille
..T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	. Monipuoliset aktiviteetit (leikit, pallopelit, voimistelua ja harjoituksia telineiden kanssa ja ilman)	. L1, L2	Aktiivinen ja halu yrittää	.. Oppilas on tavallisesti aktiivinen tunneilla ja kokeilee ja harjoittelee eri liikuntatehtäviä
..T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	. Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Harjoitukset sisältävät hippaleikkejä voimistelua, musiikkiliikuntaa, hiihtämistä, pallopelejä ja -leikkejä	. L1, L3, L4	Kyky valita ratkaisu eri liikuntatilanteissa	.. Oppilas valitsee toisinaan johdonmukaisia ratkaisuja liikuntatilanteissa, leikeissä ja peleissä
..T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa	. Oppilas harjoittaa tasapaino- ja liikkumiskykyään erilaisilla esteradoilla sekä perusliikunnan avulla kuten (heittoa, hyppimistä, juoksua), luistelemalla, hiihtämällä, suunnistamalla, sekä musiikki- ja tanssivoimistelulla	. L3	Kyky käyttää perus motorisiataitoja (tasapaino- ja liikkumiskykyä) eri liikuntamuodoissa	.. Oppilas pystyy tasapainoilemaan ja liikkumaan eri oppimisympäristöissä.

..T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa	. Oppilas harjoittaa kykyään käyttää liikuntavälineitä monipuolisesti pomputtamalla, pujottelemalla käsin ja jaloin, heittämällä ja ottamalla kiinni, lyömällä ja osumalla maaliin.	. L3	Kyky käyttää motorisia perustaitoja sekä kyky käyttää liikuntavälineitä	.. Oppilas pystyy käyttämään erilaisia liikuntavälineitä eri oppimisympäristöissä.
..T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa	Oppilas kehittää Sietokykyään: pallopelien, uimisen ja maastossa liikkumisen avulla eri vuodenaikoina Voimaansa: heittämällä, hyppäämällä ja mäkijuoksulla Nopeuttaan: juoksuspurteilla /pikajuoksu, hyppäämällä, heittämällä sekä kilpailemalla Liikkuvuuttaan: voimistelemalla ja venyttämällä	.L3	Kyky kehittää fyysisiä ominaisuuksiaan	.. Oppilas pystyy arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittelee nopeutta, liikkuvuutta, sinnikkyyttä ja voimaa.
..T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä	.	. L3	Uimataito	.. Oppilas osallistuu uimaopetukseen
..T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla	. Selkeät säännöt ja toimintatavat opetuksessa, jotta opetus tapahtuisi turvallisessa ympäristössä.	. L3, L6, L7	Aktiivisuus liikuntatunneilla	.. Oppilas ymmärtää liikuntatuntien mahdolliset vaarat ja yrittää toimia turvallisesti ja asiallisesti.
..Opetuksen tavoite Sosiaalinen toimintakyky	.Keskeiset sisältöalueet	. Osaaminen	Arvioinnin kohde	..Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla

..T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelämään toimintaansa ja tunteilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	. Pari- ja ryhmäharjoitukset esim.leikkejä ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita	. L2, L3, L6, L7	Sosiaaliset kyvyt ja työskentelytaidot	..Oppilas pystyy toimimaan eri liikuntatilanteissa sovitulla tavalla.
..T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	. Pelit ja leikit erilaisine sääntöineen ja reilun pelin periaate	.L2, L6, L7	Miten oppilas osallistuu yhteiseen toimintaan	.. Oppilas noudattaa yleensä reilun pelin periaatetta ja pyrkii ottamaan vastuun yhteistoiminnoista
..Opetuksen tavoite Psyykinen toimintakyky	.Keskeiset sisältöalueet	. Osaaminen	Arvioinnin kohde	..Osaamisen kuvaus hyville taidoille
..T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja	. Harjoitukset, joissa oppilas työskentelee itsenäisemmin, saa ohjausta valita oma taso, osittain sisältö ja suoritus sekä arvioi omaa työtään	.L1, L2, L3	Työskentelytapa	.. Oppilas pystyy yleensä työskentelemään vastuullisesti ja itsenäisesti.
..T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä	. Oppilaan omaa suoritustasoa vastaavia harjoituksia jotka vahvistavat pätevyyskokemuksia ja myönteistä minäkuvaa.	.L1, L2,	Ei vaikuta arvosanaan Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Liikunta 4. lk

Opetuksen tavoite	Keskeiset sisältöalueet	Osaaminen	Arvioinnin kohde	..Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille / arvosanalle 8
Fyysinen toimintakyky				
..T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	. Monipuoliset aktiviteetit (leikit, pallopelit, voimistelua ja harjoituksia telineiden kanssa ja ilman)	.L1, L2	Aktiivinen ja halu yrittää	.Oppilas on tavallisesti aktiivinen tunneilla ja kokeilee ja harjoittelee eri liikuntatehtäviä
..T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	. Oppilas harjoittelee sensomotorisia taitojaan hippaleikeillä, voimistelussa, musiikkivoimistelussa, hiihtämisessä, pallopeleissä ja -leikeissä.	.L1, L3, L4	Kyky valita ratkaisu eri liikuntatilanteissa	Oppilaalla on kyky valita johdonmukaisia ratkaisuja liikuntatilanteissa, leikeissä ja peleissä.
..T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa	. Oppilas harjoittelee tasapaino- ja liikkumiskykyään erilaisilla esteradoilla sekä perusliikunnan avulla kuten (heittoa, hyppimistä, juoksua) luistelemalla, hiihtämällä, suunnistamalla, sekä musiikki- ja tanssivoimistelulla.	.L3	Kyky käyttää perusmotorisia taitoja (tasapaino- ja liikkumiskykyä) eri liikuntamuodoissa.	. Oppilas pystyy tasapainoilemaan ja liikkumaan eri oppimisympäristöissä
..T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa	Oppilas harjoittelee kykyään käyttää liikuntavälineitä monipuolisesti pomputtamalla, pujottelemalla käsin ja jaloin, heittämällä ja ottamalla kiinni, lyömällä ja osumalla maaliin.	.L3	Kyky käyttää perusmotorisia taitoja (tasapaino- ja liikkumiskykyä) eri liikuntamuodoissa	. Oppilas pystyy käsittelemään erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä

..T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa	Oppilas kehittää Sietokykyään: pallopelien, uimisen ja maastossa liikkumisen avulla eri vuodenaikoina Voimaansa: heittämällä, hyppäämällä ja mäkijuoksulla Nopeuttaan: juoksuspruteilla/pikajuoksu, hyppäämällä, heittämällä sekä kilpailemalla Liikkuvuuttaan: voimistelemalla ja venyttämällä	.L3	Kyky kehittää fyysisiä ominaisuuksiaan	.. Oppilas pystyy arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittelee nopeutta, liikkuvuutta, sinnikkyyttä ja voimaa.
..T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä	.	.L3	Uimataito	Oppilas osallistuu uimaopetukseen
..T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla	. Selkeät säännöt ja toimintatavat opetuksessa, jotta opetus tapahtuisi turvallisessa ympäristössä.	.L3, L6, L7	Aktiivisuus liikuntatunneilla	.. Oppilas ymmärtää liikuntatuntien mahdolliset vaarat ja yrittää toimia turvallisesti ja asiallisesti.
Opetuksen tavoite Sosiaalinen toimintakyky	.Keskeiset sisältöalueet	.Osaaminen	Arvioinnin kohde	.Osaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8

..T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	. Pari- ja ryhmäharjoitukset. Esim leikki, pallopeli tai ryhmätehtäviä pareittain tai ryhmittäin.	.L2, L3, L6, L7	Sosiaaliset taidot ja työskentelytaidot	. Oppilas pystyy toimia eri liikuntatilanteissa sovitulla tavalla.
..T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	. Pelit ja leikit joissa on erilaiset säännöt ja reilun pelin periaate	. L2, L6, L7	Miten oppilas osallistuu yhteisiin aktiviteetteihin	. Oppilas noudattaa yleensä reilun pelin periaatetta ja pyrkii ottamaan vastuun yhteistoiminnoista
Opetuksen tavoite Psyykinen toimintakyky	.Keskeiset sisältöalueet	.Osaaminen	Arvioinnin kohde	.Osaamisen kuvaus hyvillä taidoille / arvosanalle 8
..T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja	. Harjoituksia, joissa oppilas työskentelee enemmän itsenäisemmin, saa valita oman tason, osittain sisällön ja suorituksen sekä arvioi omaa suoritustaan	. L1, L2, L3	Työskentelytavat	. Oppilas pystyy yleensä työskentelemään vastuullisesti ja itsenäisesti.
..T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä	. Harjoituksia oppilaan omalla suoritustasolla jotta tämä saisi positiivisen minäkuvan ja esteettisiä kokemuksia	.L1, L2,	Ei vaikuta arvosanaanOppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Liikunta 5.Ik

..Opetuksen tavoite Fyysinen toimintakyky	. Keskeiset sisältöalueet	. Osaaminen	Arvioinnin kohde	..Osaamisen kuvaus hyvälle taidoille / arvosanalle 8
..T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	. Monipuoliset aktiviteetit (leikit, pallopelit, liikunta ja harjoituksia telineillä ja ilman)	. L1, L2	Aktiivisuus ja halu yrittää	.. Oppilas on yleensä aktiivinen tunneilla ja kokeilee ja harjoittelee eri liikuntatehtäviä
..T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa	Oppilas vahvistaa ja sopeuttaa tasapaino- ja liikuntakykyään esteradoilla, perusliikunnalla (heittää, hypätä, juosta) luistelemalla, hiihtämällä, suunnistamalla, leikkipainilla sekä musiikki- ja tanssivoimistelulla	. L3	Kyky käyttää motorisia taitoja (tasapaino- ja liikkumiskykyä) eri liikuntamuodoissa.	.. Oppilas pystyy tasapainoilemaan ja liikkumaan eri oppimisympäristöissä
..T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa	Oppilas vahvistaa ja sopeuttaa kykyään käyttää telineitä monipuolisesti pomputtamalla, pujottelemalla käsin ja jaloin, heittämällä ja ottamalla kiinni, lyömällä ja tekemällä maaleja.	. L3	Kyky käyttää motorisia taitoja (tasapaino- ja liikkumiskykyä) eri liikuntamuodoissa.	Oppilas pystyy käyttämään välineitä eri oppimisympäristöissä

..T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa	Oppilas kehittää Kestokykyään: pallopeleillä, uimalla sekä liikkumalla maastossa eri vuodenaikoina Voimaansa: ympyräharjoituksilla, hyppyillä, heittämällä, leikkipainilla ja mäkijuoksulla Nopeuttaan: spurtanjuoksulla, hyppäämällä, heittämällä, ja kilpailuilla Liikkuvuuttaan: voimistelemalla ja venyttämällä	.L3	Kyky harjoitella fyysisiä ominaisuuksiaan	.. Oppilas pystyy arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittelemaan nopeutta, liikkuvuutta, keskikykyä ja voimaa.
..T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä	.	.L3	Uimataito	Oppilas osallistuu aktiivisesti uimaopetukseen.
..T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla	. Selkeät säännöt ja toimintatavat opetuksessa, jotta tämä tapahtuisi turvallisessa ympäristössä.	. L3, L6, L7	Aktiivisuus liikuntatunneilla	Oppilas pystyy huomioimaan mahdolliset vaarat liikuntatunneilla ja yrittää toimia turvallisesti ja asiallisesti.

..Opetuksen tavoite Sosiaalinen toimintakyky	. Keskeiset sisältöalueet	. Osaaminen	Arvioinnin kohde	..Osaamisen kuvaus hyvälle taidolle / arvosanalle 8
..T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunnelmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	. Monipuoliset aktiviteetit (leikit, pallopelit, liikunta ja harjoituksia telineillä ja ilman)	. L2, L3, L6, L7	Sosiaaliset taidot ja työskentelytaidot	.. Miten oppilas osallistuu yhteisiin aktiviteetteihin

..T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	. Oppilas harjoittelee sensomotorisia taitojaan hippaleikeillä, voimistelulla, musiikkivoimistelulla, talviurheilulajeilla, pallopeleillä ja -leikeillä.	. L2, L6, L7	Miten oppilas osallistuu yhteisiin aktiviteetteihin	.. Oppilas noudattaa yleensä reilun pelin periaatteita ja pyrkii ottamaan vastuun yhteisistä aktiviteeteista
.....Opetuksen tavoite Psyykinen toimintakyky	.Keskeiset sisältöalueet	.. Osaaminen	Arvioinnin kohdeOsaamisen kuvaus hyvillä taidoilla / arvosanalle 8
..T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja	. Harjoitukset, joissa oppilas työskentelee itsenäisemmin, saa valita oman tason, osittain sisällön ja suorituksen sekä arvioida omaa työtään	. L1, L2, L3	Työskentelytapa	Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti. ..
..T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä	. Harjoitukset oppilaan omalla suoritustasolla, jotta oppilas saa positiivisen minäkuvan ja esteettisiä elämyksiä	. L1, L2,	Ei vaikuta arvosanaanOppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.